KAÇAK YAYIN

-Ben sizden değilim, ben edebiyatı karşılıksız sevdim.

Nihat Genç
4 kitapla vuruyor.

›Paulo Coelho

›Tanja Dückers

Troia Destanı:
Mitolojinin
Edebiyatta
kullanımı

Hollywood medyatik zombiler mi yaratıyor? Sinemada Sylvia Plath olayı

Ahmet Altan'ın romanı "Kılıç Yarası Gibi"nin konusunun, Ercüment Ekrem Talu'nun "Kodaman" isimli romanından alındığı ortaya çıktı...

Denizötesi Kara Ülkeleri 3,50 EUR Slovenië 4,50 CHF
Nederland 3,50 EUR België 3,50 EUR France 3,50 EUR GB £ 2,50 GR
Kıbrıs ₺ 250.000 TL

ESRA TAYÜK

BANA YAKIN BİR YERLERDE

içindekiler

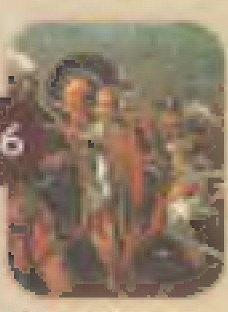

46

Troio Destanı:
Mitolojinin edebiyatta kullanımı

>mehmet ergün

4

Edebiyatın dopingi, intihal

18

Allende

>aşkın ılık suları

58

nafer ermiş

>BİR TUFAN GİZLİ BU HUZURLU YAZ GECESİNDE

26

cüneyt özdemir

70

özlem kumrular

>akdeniz suyuna aşk hikâyeleri

>Hollywood medyatik zombiler mi yaratıyor?

27

adnan özer

Patricia Highsmith

66

kürşad oğuz

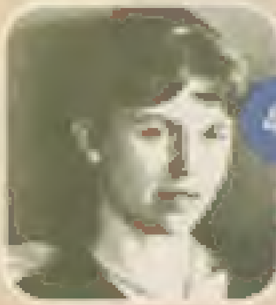

46

Sylvia Plath

Edebiyatın dopingi, intihal/Mehmet Ergün/4
Şiddetsiz mücadele/Paul Coelho/9
Nihat Genç, 4 kitapla dünyasını/10
Hollywood medyatik zombiler mi
yaratıyor? Sylvia Plath/Zeynep Şahinalp/12
Birileri hayatımızı kurgulamakla uğraşıyor/Metin Aksoy/15
Tanıklıklar/Salih Bolat/16
Isabel Allende konuşuyor/18
Almanya Haber/Gültekin Emre/22
İzmir İmbatı/Savaş Ünlü/24
Kaçak Şiir/Cüneyt Özdemir/26
Kolombiya Notları-2/Adnan Özer/27
Bilimkurgu gerçeği/Ahmet Çelikkol/33
Ulus, devlet ve sonrası-II/Oktay Taftalı/34
Ergin Şanlıpay ile söyleşi/36
Olaylar ve Şeyler/Aslan Özdemir/38
Ece Temelkuran ile söyleşi/40
Sinemadaki Kahve/Tahir Abacı/43
Troia Destanı: Mitolojinin edebiyatta kullanımı/Rüstem Aslan/46
Tanzimat romanlarında Batı dönemi "Etnik" mi?/
Tanja Dückers/52
Tevaz Ekinci ile söyleşi/54
Hangi "Pazar"/Hasine Şen/56
Aşkın ılık suları/Nafer Ermiş/59
Polonya - Gerilim Türünde Kadın Yazarlar/60
Ya alaeyisi kokarsa?/Alper Çeker/62
Popüler edebiyata dönmen bir grup öğrenci.../
Arası Yazısı/64
Patricia Highsmith/Kürşad Oğuz/66
Tozlu Raflar/Faruk Kaya/69
Akdeniz suyuna aşk hikâyeleri/Özlem Kumrular/70
Kanat Arşivlerinden/Hüseyin Kuran/74
Kaçak Kitap/Aslan Özdemir-Tolga Hırsova/77
Tersten Okuma/Yahya Kaba/78

Cadde'den yeniler
Bir inceleme, bir öykü

CADDE

Latin Amerika Edebiyatı,
insanda düşgücünün yeniden keşfi!

XX. yüzyılın en büyük
fenomenlerinden biri olup,
Latin Amerika boom diye
anılan bu kıtasal hareketin
kökeninde neler yatmaktadır?

TILSIMDAN İNANCA M.NECATİ KUTLU

Onca duyarlılıktan sonra
elde yalnızlık kalınca dünya ile
konuşmanın vaktidir...

Bu öykülerdeki usul ve
acı dolu sesle konuşma
sizi kalbinizden yakalayacak.

MEYASER'İN UÇUŞU YAVUZ EKİNCİ

Tatil bitti, okullar açılıyor. Kaçak Yayın geçtiğimiz yıl bu anonsla çalmıştı zili. Türkiye'de ilk defa bir edebiyat dergisi tarafından "yazınsal geliştirme" derslikleri kurulmuştu. Kaçak Yayın büyük ilgi gören bu derslikleri **1 Kasım 2004** tarihinden itibaren yeniden açacak. Geçen yıl olduğu gibi bu yıl da ücretsiz olarak düzenlenen seminerlere katılmak isteyenler bir kompozisyon kaleme alıp posta yoluyla Kaçak Yayın'a gönderecekler. Başvurular eldende yapılabilir. Kompozisyonların son gönderilme tarihi 15 Ekim olarak belirlendi. Bu dönem için kompozisyon konusu **"ADA"** olarak tespit edilmiştir.
Başvurular için künyedeki bilgiler geçerlidir. Başvuranların zarfların üzerine **Kaçak Yayın "yazınsal geliştirme"** ibaresini koymaları rica olunur. Yazınsal geliştirme seminerlerine katılmak isteyenlerin, iletişim için gerekli bilgiler ile dört adet fotoğraf ve kısa özgeçmiş göndermeleri gerekmektedir.

Eylül'le gelen karikatürler

Derya Sayın

kaçakeleştiri

Edebiyatın dopingi,

Avrupa'nın en çok satan yazarı, konu

Ahmet Altan'ın romanı "Kılıç Yarası Gibi"nin konusunun, Ercüment Ekrem Talu'nun "Kodaman" isimli romanından alındığı ortaya çıktı...

"kodaman" ve Ahmet Altan

mehmet ergün
mehmet_ergun56@hotmail.com

intihal

sıkıntısı mı çekiyor?

Başlık yanıltmasın!

Artık eskisi gibi yaygın olmasa bile, günlelik dilde yine de kullanılmakta olan "kodaman"ın sözlük anlamı ile Ahmet Altan arasında bağ kurmayı amaçlamıyor bu yazı.

Türkçe Sözlük'ün "kodaman" için verdiği tanım şöyle: "İleri gelen, para ya da onun sahibi kimseler için alay yoluyla söylenir."[1]

Tanımın izinden giderek yineleyeyim: Bu yazı **Ahmet Altan**'ın ne "ileri gelen, para ya da onun sahibi kimse"lerle ilişkili, ne de öyle biri olduğunu duyumsatmak gibi bir amaç güdüyor.

Aşılı!

Bu düzlemde söz almak yetkimin de, bilgimin de dışında zaten.

"Öyle ise başlık neyin nesi?" diye sorulabilir.

Yanıt kısa: Ahmet Altan'ın "kodaman"la ilişkisi var.

Öyle gibi gözükse de, niyetim, sözcük oyunu yapmak değil. Ahmet Altan'ın, gerçekten de, "kodaman"la ilişkisi var. Ancak onun ilişkili olduğu "kodaman" başka. Onun ilişkili olduğu "kodaman", bir roman.

DÖNEMİNDE POPÜLER, AMA UNUTULMUŞ BİR YAZAR?

Evet **Ahmet Altan**'ın ilişkili olduğu "kodaman" bir roman. Yazarı, döneminde oldukça popüler olmasına karşın benim kuşağımın bile şöyle böyle bildiği, genç kuşakların ise hemen hemen hiç bilmediği, kim bilir belki de adını bile duymadıkları **Ercüment Ekrem Talu**. Merak edip de **Behçet Necatigil**'in Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü'ne bakacak olanlar, **Recaizade Mahmut Ekrem** beyin oğlu olduğunu öğrenecek ve yayımsal etkinliği ile ilgili olarak da şu bilgilerin verildiğini göreceklerdir:

*"...Yaygın şöhretini Meşhedi adında bir İranlının abartmalı yaşantılarını konu edinmiş, mizahî hikâye ve romanlarıyla sağladı. Öteki romanlarında kişilerini orta halli ve fakir çevrelerden seçti, eski İstanbul hayatını canlandırdı. **Hüseyin Rahmi Gürpınar** ve **Ahmed Rasim** yolunda yürüdü."*[2]

Daha meraklı olanlar, ilk ağızda başvurulabilecek toplu değerlendirme kitaplarından biri olan ***Tahir Alangu**'nun **100 Ünlü Türk Eseri**'ni bulunca karşılaşacaklardır. Buna karşılık değerlidir, ancak o ölçüde de zor bulunur bir kişi olan **Cevdet Kudret**'in ***Türk Edebiyatında Hikâye ve Roman***'da, kısacık bile olsa, ona da yer ayrıldığını ve şöyle değerlendirildiğini göreceklerdir:

*"Edebiyatımızda bir mizah yazarı olarak ün alan **Ercüment Ekrem Talu**, romanlarında da mizaha geniş ölçüde yer vermiştir. Onun romanlarını, bu bakımdan, iki kümeye ayırabiliriz:*

*a) **Toplumsal konuları işleyen romanlar (Söbür Efendinin Gelini, Kopuk, Asrîler v.b.).** Bütünüyle yanlış anlaşılması, kimsesiz çocukların bakımsızlığı, bürokrasi v. b. gibi ciddî birer toplum sorunu üzerinde durulan bu romanlarda, **Hüseyin Rahmi** geleneğine uyularak, ciddî ile mizah iç içe yürütülmüş, mizah, sırası düştükçe, parça parça verilmiştir.*

***Hüseyin Rahmi** ve **Ahmet Rasim** geleneğine bağlanışın bir sonucu olarak, bu romanlarda genellikle eski İstanbul'un yaşayışı ele alınmış, Edebiyat-ı Cedîde'nin sözkonu kişilerine karşılık kenar mahallelerin orta halli ve yoksul kişileri, kendi çevrelerinin âdetleri, inançları, dilleri ile yaşatılmıştır. Türlü kavimleri içine alan Osmanlı İmparatorluğundaki çeşitli tipler (Acem, Ermeni, Rum, Yahudi, Çerkes, Arnavut, Arap v.b. gibi azınlıklar; ayrıca, Kastamonulu, Karamanlı, Trabzanlı, v.b. gibi taşralı Türkler, İstanbullu külhanbeyleri v.b.) kompoze, orkestrasyon, ve meddah geleneğinde olduğu gibi, ulusal ya da çevresel nitelikler (mübalağacılık, pervasızlık, korkaklık, palavracılık v.b.) ile ve şive taklitleriyle canlandırılmıştır.*

*b) **Doğrudan doğruya mizah amacıyle yazılan romanlar (Meşhedi İle Devr-i Âlem, Meşhedi Arslan Peşinde v.b.).** Bugün aşırı mizah havası içinde yazılan bu eserlerde, yukarıda sözü edilen yarı tipler abartılmış bir olay içinde canlandırılmış, şive taklitlerine daha geniş yer verilmiştir."*[3]

Ahmet Altan'ın ilişkili olduğu ***Kodaman***'ın yazarı **Ercüment Ekrem Talu** böyle biri işte. ***Kodaman*** ise, "toplumsal konuları işleyen romanlar" arasında yer alıyor. Diğer bir deyişle de ***Kodaman*** "mizahî" değil, "ciddî" bir roman.

Ercüment Ekrem Talu

"II. ABDÜLHAMİT DÖNEMİ"NDEN BİR KESİT

Kodaman'da, II. Abdülhamit döneminden bir kesit sunuluyor. Yoksul esnaf çocuğu Yaşar'ın kuşulların ilerlemesi ile "kabadayı dünyası"na katılması ve saraya bağlı / sarayca desteklenen "çeteler"le[4] ilişkisi anlatılıyor. Bu ilişki aracılığı ile de, **Talu**, söz konusu "çeteler"in eylediklerini gözler önüne seriyor. "Kara baskı yönetimi"nin otuz üç yıl gibi hiç de kısa sayılamayacak bir süre ayakta kalmasında / kalabilmesinde, "sokak"tan "saray"a uzanan "kirli ilişkiler zincir"nin yeri ortaya konuyor. Bir anlamda okur, II. Abdülhamit dönemini perde gerisine yakıştırmıyor.

Yoksul esnaf çocuğu Yaşar'ın çevresinde kurgulanıyor roman. Yer aldığı ilişkiler ağı aracılığı ile de dönemin önde gelen adları ve bazı olaylar romana giriyor. Bu adlardan biri, saraya bağlı / sarayca desteklenen "çeteler"in en güçlüsünün başı olan Fehim Paşa. Birtakım özellikleri olan bir kişi o. İlk özelliği, II. Abdülhamit'in, denilebilirse, dünyada tek güvendiği kişinin, süt kardeşi İsmet Bey'in oğlu olması. İkinci özelliği, sarayda ve Padişah çocukları ile birlikte eğitilmesi. Üçüncü özelliği, aşamalar merdivenini asansörle tırmanması ve genç yaşında general olarak Yaver – i Hususî – i Hazret – i Şehriyariler arasına katılması.

Sonuncu ve en önemlisi ise, bunun, yani arkasındaki kişinin bizzat Padişah olduğunun "sokaktaki adam"ca da bilinmesi.

Fehim Paşa, başında bulunduğu hafiye teşkilatı aracılığı ile II. Abdülhamit'in korkulu düşü olan kişileri denetler ve sokağa korku salarken kişisel çıkar sağlamayı da ihmal etmiyor. Yararına inanılan eylemlerine karşılık, eylediklerine de göz yumuluyor.

Fehim Paşa'nın ***Kodaman***'ın kuşattığı kesitteki eylemlerinin en çarpıcısı, dönemin namusu, doğru bildiğinin gereklerini yerine getirmekten kaçınmayan, bundan ötürü de "Deli" nitelemesi ile anılan ve halkça çok sevilen Yanya kahramanı Müşir Deli Fuat Paşa'nın Şam'da ikinci kez memur edilmesine zemin hazırlamak için yaptıkları...

Şöyle anlatıyor Talu:

"Fehim Paşa, o sene, Kalamış'ta Zehirzade Ahmet Paşa'nın köşkünü kiralamıştı. Bundan da maksadı o havalinin derebeyi hükmünde olun, ihtiyar Müşir Fuat Paşa'ya meydan okumak, nisbet vermekti. Fuat Paşa İstanbul halkına kendini çok sevdirmişti. Kahramanlığından başka, bu cesur ve temiz askerin bir de liberallik şöhreti vardı. Padişaha, müteaddit fırsatlarda dayatmış olduğu, mabeyin erkânını çok defa kapuze ettiği şayi idi.

Abdülhamit bu zatı çekemiyordu. Bir çıban başı koparıp, bir hâdise yaratıp ondan kurtulmak, kızıl sultanın en büyük emellerinden biri idi. Bu emeli tahakkuk ettirmeyi, Fehim Paşa kendi üzerine almıştı. İşte köşk de bu maksatla tutulmuştu. (...)

O sene, Fuat Paşa, Fener'e her geldikçe, arkasında, mücerret onu takip içinmiş gibi, tozu dumana katarak gelen diğer mükellef bir araba peyda olmuştu. Bu, Yaver – i Hususî – i Padişahî Fehim Paşa hazretlerinin arabası idi.

İlk defalarında, bunun orada, hem de aynı saatlerde belirmesini sırf bir tesadüf eseri tahmin eden Fuat Paşa aldırmamıştı. Fakat ertesi hafta, yine daha ertesi hafta biraz dikkat edince, takip olunduğunun farkına varmış ve olanca cinleri tepesine sıçramıştı. Bizzat fiiliyata geçmeden evvel, bu kere Padişah'a şikâyet etmek lüzumunu duydu.

Bir Cuma günü, selâmlık resminde, Abdülhamit'in yanına sokuldu ve 'bu edepsiz, şımarık oğlanın kendisine musallat olmaktan vazgeçirilmesini' acı bir lisanla hünkârdan istedi.

Abdülhamit:

– Olur.. Söylerim, dedi.

Lâkin içinden çok memnun oldu. Deli Fuat Paşa'nın herhangi bir sebeptenberahatsız ve kaygılı olması, fesat düşünmesine mâni olurdu. Zaten, Fehim Paşa'ya talimatı bizzat vermiş, onun Kalamış'a taşınmasını ve Fuat Paşa'yı iz'aç etmesini tasvip eylemişti. (...)

Fuat Paşa, bir iki gün, Abdülhamit'in va'dinde durup durmayacağını kolladı. Hatbuki Padişah, bu takip ve tasallutu men edecek yerde, bilâkis Fehim Paşa'ya, müşahipleri vasıtasıyla mahzuziyet – i seniyesini tebliğ ettirmişti. (...)

Fehim Paşa, İstanbul'a inmiş olmakla, Fuat Paşa'yı takipten, tecessüsten, iz'açtan vazgeçmiş değildi. Kışları Şehzadebaşı'ndaoturmayı tercih eden ihtiyar müşirin peşine kendi adamlarını takmıştı. Onlar vasıtasıyla Paşa'nın nerelere gittiğini, kimlerle görüştüğünü,

evinde nelerle meşgul bulunduğunu, yalan yanlış tahkik ettirip aldığı malûmatı muntazaman mabeyne bildiriyordu. Fuat Paşa da işin farkında idi ama tahammül ediyordu.

(...)

Bu def'a, hiç kimseyi haberdar etmeden, şöyle bir curnal tertip etti:

"Müşir Fuat Paşa kulları muhat – ı ilm – i âlî buyurduğu veçhile, bir müddetten beridir İstanbul cihetinde Saraçhanebaşı'nda ihtiyar – ı ikamet ederek, oradaki konağında her gün ve her gece başına topladığı nan ve nimet haini birtakım eclâf ile akd – i meclis – i mefsedet ve lâşek tertib – i mel'anet eylemekte idüğü kanaat mertebesinde mesmu ve malûm – u memlûkânem olmuştur. Paşa – yı müşarünileyhin kudâmeyerde kuvveden fiile geçip dahil – i memlekette bir güna fesat ikama meydan verilmemiş olmak için, her türlü takip ve murakabe – i ahvaline gayri müsait bulunan semt – i mezburu terke icbar olunması ve bunu terkeylemediği takdirde bu hususta şerefsudur buyrulacak irade – i seniye – i cenab – ı cihanbanilerini infazen kuvve – yi cebriye istimaliyle tebdil – i mekân ettirmesi rehin tasvib – i âlî buyruldukta her ne veçhile emr ü ferman buyrulursa canla ve başla infazı cihetine gidileceği atabe – i seniyelerine kemal – i hulûs ve tazim ile maruzdur."

Bundan iki gün sonra, bir curnal daha:

"Müşir Fuat Paşa'nın, hali hazır ikametgâhında akd – i meclis – i fesad eylediği şüphe götürmeyecek bir keyfiyet olduğundan ...... tarihiyle vukubulan maruzat – ı memlûkânemin lütfen ve merhameten nazar – ı itibara alınarak şerefsudur buyrulacak emir ve ferman – ı hümayunlarına anbean muntazır bulunduğum mahazalam âli şehinşahileri buyruldukta her ne veçhile irade buyrulur ise isabet anda idüğü maruzdur ferman."

Artık Abdülhamit, bu ikinci curnali da alınca daha ziyade tereddüde lüzum görmedi. İradesini tebliği ettirdi.

(...) Fuat Paşa, mabeyin müşirinin odasına girdikten biraz sonra gelen hünkâr yaverlerinden biri, kendisine mevkuf bulunduğunu ve bundan böyle Şam'da ikamete memur edildiğinden, hemen o gece İzzettin Vapuru ile Beyrut'a azimetini bildirdi." 5

"KODAMAN" VE "KILIÇ YARASI" GİBİ

"Has" **Ahmet Altan** okurlarının, ki gazete haberlerine bakılacak olursa yüz binleri geride bırakıp milyonlara doğru yelken açıyorlar, bu satırları okuyunca ***Kılıç Yarası Gibi***'yi anımsayacaklarından kuşku duymuyorum. Aynı olay orada da var çünkü ve şöyle anlatılıyor:

"Müşir Fuat Paşa, halkın kendisine taktığı isimle 'Deli Müşir', (...) Feneryolu'ndaki köşkünde her akşam saz âlemleri yapıyor, oynaklıklarıyla ünlenen güzel kadınların peşinden koşuyor; büyük servetini, savaşsız geçen yıllarda eğlenceye ve kadına harcıyordu.

Fuat Paşanın öfkesinden ve gücünden çekinen diğer paşalar Feneryolu semtine pek uğramıyorlar, onun yaptıklarını izleyebilmek için adamlarını gizli gizli gönderiyorlardı (...)

O yaz, askeri müddeiumumi Rasim Paşaya birdenbire garip bir cesaret gelmiş, arabasıyla sık sık Feneryolu'nda Müşirin köşkü etrafında dolaşmaya başlamıştı. (...) İki gün sonra gazeteleri görünce can sıkıntısı korkunç bir öfkeye döndü; gazeteler, askeri müddeiumumi Rasim Paşanın ferikliğe terfi ettiğini ve beş yüz altın lira 'ihsanı şahane' ile taltif olunduğunu yazıyordu; kendisinin iki gün önce dövdüğü birinin Padişah tarafından ödüllendirilmesi Deli Müşiri gerçekten çılgına çevirdi. (...)

(...) Gerçekten de Fuat Paşa hakkındaki jurnaller sıklaşmıştı, özellikle evinde yaptığı saz âlemlerinin üzerinde duruluyor, bu âlemlerin aslında ayaklanma toplantıları olduğu her jurnalde bir daha vurgulanıyordu.

Jurnaller, Fuat Paşanın da kulağına geliyordu. Şüphelerin gözlerden uzak bir yerde yaşamasından anlamasından kaynaklandığını sanan Fuat Paşa bu söylentileri kesebilmek için İstanbul tarafına taşınmaya karar verdi. Adamlarını gönderip bir köşk arattı, Şehzadebaşı'nda paşaya uygun, geniş bahçeli, büyük bir konak bulundu. (...) Müşir Paşanın Şehzadebaşı'na taşınması üzerine bu sefer de jurnallerde, 'Fuat Paşanın ayaklanma hazırlıklarını tamamlamak üzere olduğu, ayaklanmayı yakından kontrol edebilmek için İstanbul tarafına taşındığı' söylenmeye başladı (...).

Fehim Paşa hem bu jurnalleri yazdırıp Padişaha gönderiyor hem de adamları vasıtasıyla bu dedikoduyu çevreye yayıyordu (...).

(Padişah) Fuat Paşayı hem seviyor, hem deliliğinden çekiniyor, hem kendisine sığınmak istemesinden hoşlanıyor, hem de kendisiyle böyle uluorta konuşulan bir Padişah olmaktan sinirleniyordu.

(...) Fuat Paşanın bu İstanbul'u son görüşü oldu, güneş doğarken gemi onu bir daha dönmeyeceği uzun yolculuğuna aldı götürdü."[6]

Görüldüğü gibi iki metin arasında benzerlikten de öte bir ilişki var. Ama **Kılıç Yarası Gibi**'nin **Kodaman**'la ilişkisi bununla sınırlı değil. Ahmet Altan'ın romanlarının karakteristiği olan "aşk – meşk hikâyesi"nin oturtulduğu "toplumsal fon" da, neredeyse, ***Kodaman***'dakiyle özdeş. Bir başka zaman kesiti ve ilişkiler ağı içerisinde anlatabileceği o hikâyeyi, kolaylık olsun diye kuşkusuz, ***Kodaman***'daki zaman kesiti ve ilişkiler ağı içerisine yerleştirerek anlatmayı yeğlemiş **Ahmet Altan**! Şehremini Rıdvan Paşa, Kabasakal Çerkez Mehmet Paşa, Tüfekçibaşı Arnavut Tahir Paşa, Müddeiumumi Rasim Paşa... gibi dönemin mülkî ve askerî erkânı iki romanın da kahramanları arasında yer alıyor. Kabadayı dünyasının kişileri de öyle.

Öte yandan ***Kodaman***'da Yaver – i Hususî – i Hazret – i Şehriyarî Fehim Paşa, Müşir Deli Fuat Paşa'nın konağını basmaya kalkışıyor (Kodaman, s 151-152). Ama Fuat Paşa'nın elinden zor kurtuluyor. Yediği dayak da yanına kâr kalıyor. Aynı olay, ***Kılıç Yarası Gibi***'de de yer alıyor. Ama küçük bir ayrıntıyla: Müşir Deli Fuat Paşa'nın adamlarına yapılan saldırıya Yaver – i Hususî – i Hazret – i Şehriyarî Fehim Paşa katılmıyor (Kılıç Yarası Gibi, s.112). Anlaşılan o ki Ahmet Altan, Yaver – i Hususî – i Hazret – i Şehriyarî Fehim Paşa'nın Fuat Paşa'dan dayak yemesini inandırıcı bulmamış. O nedenle de olayı ***Kodaman***'dan aktarırken böyle bir değişiklik yapmayı gerekli görmüş.

Bununla birlikte "dayak atma olayı" ***Kılıç Yarası Gibi***'de de var. Ancak Müşir Deli Fuat Paşa Yaver- i Hususî- i Hazret- i Şehriyarî Ahmet Fehim Paşa'yı değil, Müddeiumumi Rasim Paşa'yı dövüyor (***Kılıç Yarası Gibi***, s. 74). Bu değişiklik, bir başka değişikliği beraberinde getiriyor. II. Abdülhamit, ***Kodaman***'da, Müşir Deli Fuat Paşa'yı huzursuz ettiği için, Yaver- i Hususî- i Hazret- i Şehriyarî Ahmet Fehim Paşa'yı ödüllendiriyor:

Abdülhamid (...) Fehim Paşa'yı bilvasıta selâm ve mahzuziyetini bildirmekle beraber üç yüz altın, bir de Kars madalyası ihsan etti. Bu Kars madalyasının ihsanı manasız değildi. 93 Rus Muharebesi'nin kahramanlarından olan Fuat Paşa'yı, aklı sıra, bu suretle tezlil ediyordu..." (***Kodaman***, s.142). ***Kılıç Yarası Gibi***'de ise, doğal olarak, ödüllendirilen Müşir Deli Fuat Paşa'yı huzursuz etme görevini yüklenen Müddeiumumi Rasim Paşa oluyor: *"... gazeteler, askeri müddeiumumi Rasim Paşa Hazretlerinin ferikliğe terfi ettiğini ve beş yüz altın lira 'ihsanı şahane' ile taltif olunduğunu yazıyordu, kendisinin, iki gün önce dövdüğü birinin Padişah tarafından ödüllendirilmesi Deli Müşir'i gerçekten çılgına çevirdi."* (***Kılıç Yarası Gibi***, s. 76-77).

Ahmet Altan, bir başka şey daha yapıyor: ***Kodaman***'da jurnallerle anlatılanları ***Kılıç Yarası Gibi***'de olgusal olarak sunuyor. Yaver- i Hususî- i Hazret- i Şehriyarî Ahmet Fehim Paşa, bir jurnalinde şöyle yazıyor: *"... bir müddetten beridir İstanbul cihetinde Saraçhanebaşı'nda ikamet ederek, oradaki konağında her gün ve her gece başına topladığı nan ve nimet halini birtakım eclâf ile akd – i meclis – i mefsedet ve lâşek tertib – i mef'anet eylemekte iduğu kanaat mertebesinde mesmu ve malûm – u memlûkânem olmuştur."* (***Kodaman***, s. 150). Müddeiumumi Rasim Paşa ise, şunları söylüyor: *"... iddialara göre, haşa, siz bir darbeyi askeriye ile Padişahımız Efendimizi devireceksiniz... (...) Geceleri de saz âlemleri bahaneşiyle teşkilâtınızın adamlarını köşklerinizde toplayıp gizli müzakereler yapıyormuşsunuz... Köşke gelen erzak sandıkları arasında silah sandıkları da varmış."* (***Kılıç Yarası Gibi***, s. 76).

"BALIKÇI KAVGASI"NA KATKI MI?

Yayımlandığı günlerde, ***Aldatmak*** çevresinde bir "kayıkçı kavgası" kopmuştu. Romanın **Arthur Hailey**'in ***Tekerlekler***'inin bir bölümünden esinlenilerek yazıldığını savlayanların yanı sıra, **Alberto Moravia**'nın ***Kıskançlık***'tan esintiler taşıdığını ileri sürenler de çıkmıştı. Çıkmasına çıkmıştı ama, kimse sözünün arkasında durmamış ve savlarını kanıtlamaya kalkışmamıştı. Hatta ***Aldatmak***'ın ***Tekerlekler***'den esinlenerek yazıldığını ileri süren köşe yazarı, daha sonra, eşinin yalancısı olduğunu, aslında adı geçen romanı okumadığını bile belirtmişti!

Ahmet Altan'ın, romanının bazı sayfalarının yanı sıra "toplumsal fon"unu da kendinin kılacak ölçüde **Ercüment Ekrem Talu**'yu sevdiğini ve benimsediğini göstermeyi amaçlayan bu yazının, söz konusu "kayıkçı kavgası"nın yörüngesinde okunmamasını dileyorum!

Türkçe Sözlük, C. I, 7. B., Ankara 1983, TDK Yayınları, s. 733.

Mehmet Necatigil, Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü, yz. B., İstanbul Ocak 1985, Varlık Yayınları, s. 364.

Cevdet Kudret, Türk Edebiyatında Hikâye ve Roman, C. 2, İstanbul Ocak 1967, Varlık Yayınevi, s. 193.

Bu konu için bkz., Mehmet Ergün, "II. Abdülhamit Döneminde 'Resmî' Çeteler", Tarih ve Toplum, S: 180, Ekim 1999, ss. 16-24.

Ercüment Ekrem Talu, Kodaman, İstanbul b.t.y., Semih Lütfi Matbaa ve Kitapevi, s. 135, 137-138, 147, 150-151.

Ahmet Altan, Kılıç Yarası Gibi, yz. B., İstanbul Temmuz 1998, Can Yayınları, s. 73-75, 76-77, 110, 157, 166.

sözlerin gücü

Komşuna zarar vermek

Malta Tahan sözlerin ne kadar tehlikeli olduğunu [illegible]

Bir kadın sürekli olarak komşusunun bir hırsız olduğunu iddia ediyordu ve sonunda genç adam tutuklandı. Günler sonra adamın masum olduğu ortaya çıktı ve serbest bırakıldı, ve ardından şikayetçi kadın mahkemeye çağrıldı.

"Sözler hiç kimseye zarar vermez" dedi kadın hak[illegible]

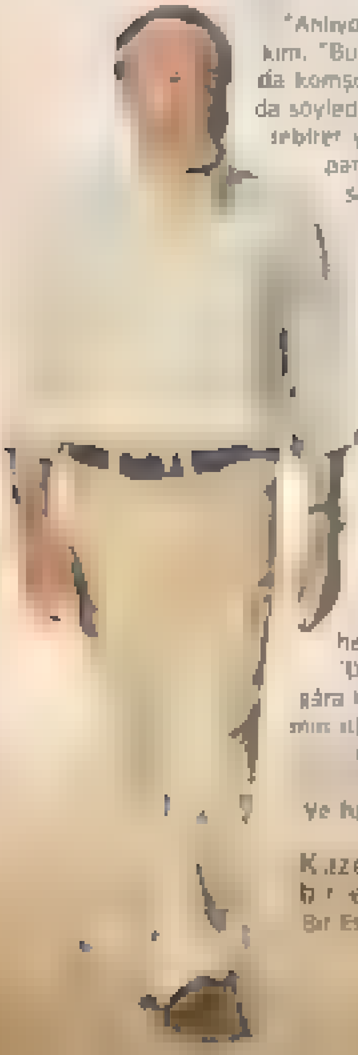

"Anlıyorum" diye cevap verdi hakim. "Bugün eve gittiğinde, bir kağıda komşun olan genç adam hakkında söylediğin bütün o kötü sözleri birer birer yaz, sonra da kağıdı küçük parçalar halinde yırt ve sokağa serp. Yarın yeniden mahkemeye gel ve hakkında aldığımız kararı dinle."

Kadın yargıcın söylediklerini yaptı ve ertesi gün mahkemeye geri geldi.

Hakim kararını şöyle açıkladı: "Eğer dün yırtıp sokağa attığın kağıt parçalarının hepsini toplayıp birleştirebilirsen affedileceksin. Bunu başaramazsan bir yıl hapis ce[illegible]"

"Ama bu imkânsız! Rüzgâr onları aldı götürdü, hepsi sağa sola dağıldı."

"Doğru! Basit bir söz bile rüzgâra kapılıp yayılabilir ve bir adamın itibarını zedeleyebilir ve son[illegible]"

Ve hakim kadını hapse [illegible]

Kuzey Kutbu'ndan bir efsane

Bir Eskimo efsanesine göre, dünyanın başlangıcında insanlarla hayvanlar arasında hiçbir fark yokmuş. Bütün canlılar yeryüzünde büyük bir uyum içinde yaşarlarmış ve her bir yaratık bir diğerini daha iyi anlayabilmek için istediğinde diğer yaratığa dönüşebilme yeteneğine sahipmiş. İnsanlar balık olur, balıklar insan olur ve herkes aynı dili konuşurmuş.

Efsaneye şöyle devam ediliyor: "O zamanlar sözler büyülüymüş ve spiritüel dünya verdiği nimetler konusunda savurganmış. Tesadüfen söylenen sözler ilginç sonuçlar doğurabilirmiş çünkü bir dileğin yerine gelmesi için bunu sözlerle ifade etmek yeterliymiş.

Ama zamanla yaratıklar bu güçlerini suistimal etmeye başlamışlar. Ve kargaşa yeryüzünü ele geçirmiş, akıl kaybedilmiş.

Sözler yine de büyülü olmayı sürdürüyor ve akıl sözlere saygı gösteren herkese mucizeler yaratma yeteneğini veriyor."

Zor zamanlar

Bir adam yolda portakal satıyormuş. Cahil bir adam olduğundan gazete kitap okuyamıyormuş. Ama yine de elinden geldiğince bir kaç tabela hazırlamış ve yol boyunca yerleştirmiş, günün geri kalanında ise yaptığı ticaretin ne kadar yolunda gittiğini söyleyip durmuş kendi kendine.

Herkes ondan portakal alıyormuş ve adam işi geliştirmiş. Kazandığı parayla daha çok tabela yaptırmış ve satışları daha da artmış. Büyük şehirde eğitim görmüş ve orada yerleşmiş olan oğlu onu ziyarete geldiğinde işi artık en parlak zamanlarını yaşıyormuş.

"Brezilya çok çaresiz, tam bir dar boğazda baba" demiş oğlu, "Ekonomi çok kötü durumda!"

Bunu duyunca endişelenen adam yollara koyduğu tabelaları araltmış, daha ucuz olduğu için düşük kalitede meyvalar alıp satmaya başlamış. Satışları da hızla düşmüş.

Adam "Oğlum haklı" diye düşünmüş, "Gerçekten kötü zamanlar yaşıyoruz."

Kullanma klavuzu

Sebzeleri soymak için yeni bir makine alan kadın makineyi kutusundan çıkardıktan sonra kullanma klavuzunu eline alıp dikkatle okumaya başlamış. Ancak bir türlü makinayı çalıştırmayı başaramamış. Uzun süre uğraştıktan sonra vazgeçmiş ve makinenin parçalarını masanın üzerinde darmadağınık bırakıp alışverişe gitmiş.

Marketten döndüğünde evdeki hizmetçinin makinanın parçalarını birleştirip çalışır hale getirdiğini görünce şaşırmış.

"Bunu nasıl başardın?" diye hayretle sormuş hiz[illegible]

"Okuma yazmam olmadığı için kafamı kullanmak zorunda kaldım."

Nihat Genç 2 kitapla vuruyor

[illegible]

Irak'ta Amerikan tankları medeniyetler [illegible] başlatacak, orada bir [illegible] sembolü sayılırken "Amerikan Köpekleri" başlıklı bir kitap çıkıyor

LeMan dergisi yazarı, romancı Nihat Genç [illegible] çıkış yapacak. Ladde Yayınları [illegible] verdiği [illegible] yazarı [illegible] bir şekilde [illegible] göstermişti.

"Amerikan Köpekleri" ve "Nöbet [illegible]" [illegible] "Medeniyet Hikâyeleri" [illegible] Ladde Yayınları [illegible] basılıyor. Ladde Yayınları [illegible] benziyor.

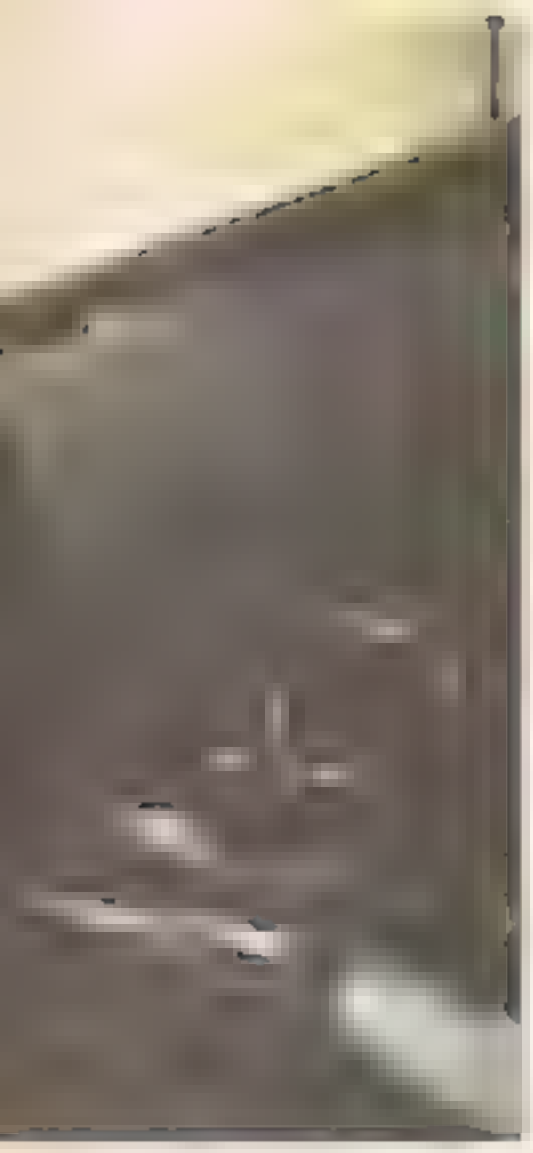

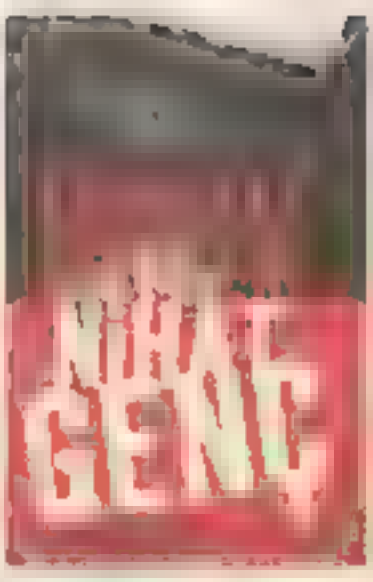

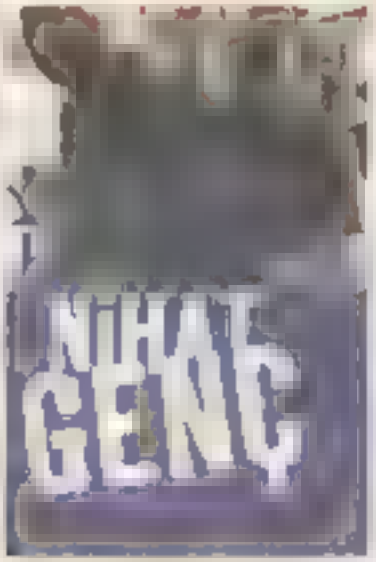

...çak Yayın okurları Nihat Genç'in yabancısı değil. ... dönem onun görüşlerini bu dergede izledi ... bulunan değerli yazar hakkında, daha d... ... kişiliği, fikirleri ve sanatı hakkında yeterli bir B...

Cadde Yayınları'nın danışmanı Adnan Özer, Tuncay Akgün ile birlikte Nihat Genç kitaplarının hazırlığında bulundu. "Gerçek sanatçıya Mehmet Çınar'ın başta ka... ... üzere, diğer sunuma ait çalışmalarını ... gerek... Bir "il yönünün sonunda Nihat ... "Bu Çağın Söyleşisi"nin de ya... yancısı olan Adnan Özer'e döndüğümüzde Özer'in de dile getirilmesi gerekenler bir değerlendirme aldı.

Adnan Özer, Nihat Genç'in bir başka yayıncısı da olduğunu belirtip, yazarın, profesyonel soğukluk yöntemi ile unutulmaya çalışılmasına karşı ne ya... ...piliyor? diye soruyor. Böyle bir coğrafi ayrımcılık var mıdır, yok mudur? niye konuşulmuyor? diye ekliyor. Tuncay Akgün ise Leman, yeniHarman ve Kayak Ya... yın dergileri Nihat Genç'in etkinliğini önemle yansı... kitaplarını coşkuyla duyurduklarını, önce sessiz kalındı, sonra bakıldı ki, bir anlaşılan gidişat bir rüzgâr yelkenleri şişirmiş, o zaman bir kapı açıldı, diyor.

Adnan Özer ve Tuncay Akgün'ün sözlerinden Nihat Genç üzerine yeni bir tartışma açılacak gibi. Yazar üzerinde, eğer varsa, ayrımcılık politikalarının en kabasından en ince... ...sine ortaya serilmesi gerekiyor. Nihat Genç üzerine bir Kayak Forum'u var ar...

Hele bir kitapları yayılsın, okunsun. Bakalım daha neler değerlendirmeler yapılacak. Günler yeni tartışmalara gebe...

Hollywood medyatik zombiler mi yaratıyor?

Sylvia Plath

Kırk yıl sonra tekrar "Sırça Fanus"ta

"Sylvia

Sylvia Plath

Sylvia Plath

"Lady Lazarus"

Sylvia Plath

Lady Lazarus

ed Hughes

Ted Hughes Sylvia Plath

Sylvia Plath

Sylvia Plath

"Lady Lazarus"

Sylvia

Sylvia

Sylvia Plath

Sylvia Plath'in Gerçekleri

Sylvia

Sylvia

Anne Sex

ton

Sylvia

Ted

Ted

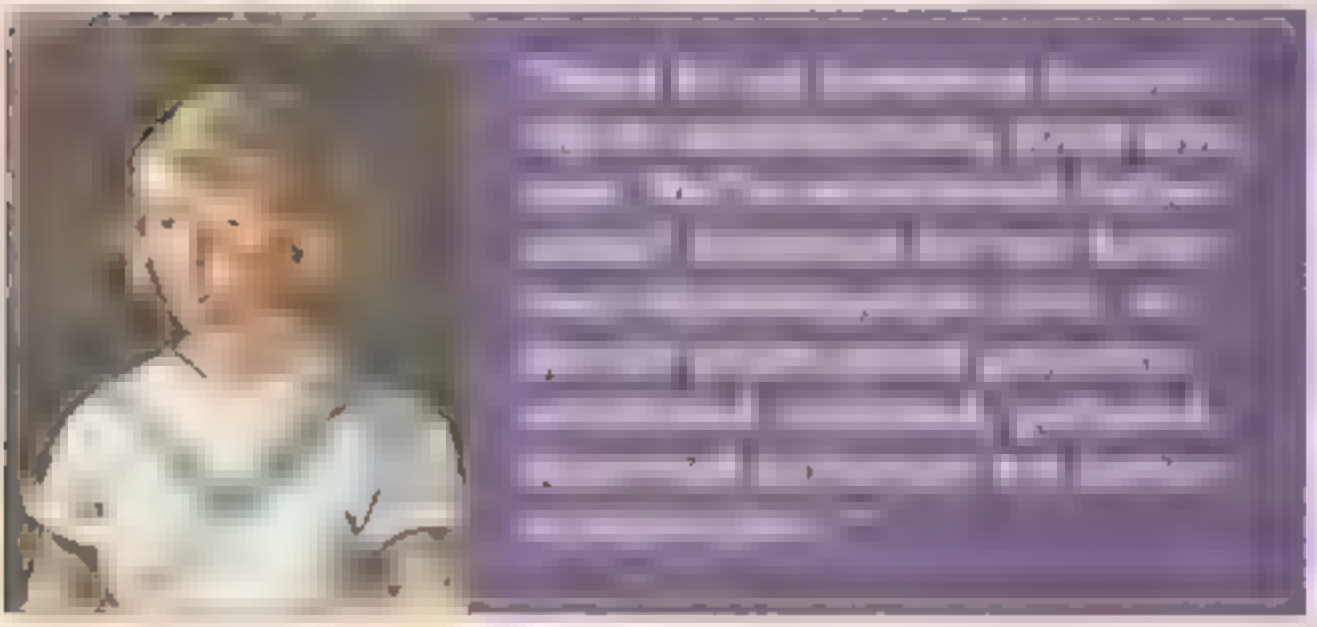

LADY LAZARUS

[illegible]
On yılda bir kere
Becerdim bunu ben

Bir çeşit ayaklı mucizeyim
[illegible] abajuru kadar parlak

Kâğıt [illegible]

[illegible]
Sevgili düşmanım,
[illegible]

[illegible]
[illegible]
Yok olur gider bir günde

Pek yakında, evet pek yakında
[illegible]
[illegible]

Bir kadın olacağım yine, yüzümde gülümseme
Otuzundayım daha
Kedi gibi dokuz canım var hem de

[illegible]
[illegible]
[illegible]

Milyonlarca kişi, milyonlarca,
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
Bir deri, bir kemiğim belki

[illegible]
[illegible] olduğumda on yaşındaydım ben
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
Herşey gibi bir sanattır.
Bu konuda yoktur üstüme

Öyle ustaca yaparım ki cehennem gibi gelir
[illegible]
[illegible]

Öyle kolay ki bir hücrede bile yapabilirsiniz.
Öyle kolay ki yaparsınız ve [illegible]
Benim canıma okuyan [illegible]

Aynı yere, aynı surata,
Aynı şaşkın, hayvansı
"Bu bir mucize! Mucize!"

[illegible]
Görkemli bir dönüş yapmak.
Bu, bedeli var

[illegible]
Dinlemenin bir bedeli var
Tıkır tıkır çalışıyor işte

Bedeli var, hem de [illegible]
Bir sözcüğümden ya da bir [illegible]
Ya da kanımdan bir damla [illegible]

[illegible]
Ya, işte böyle. Herr [illegible]
İşte böyle, Herr Düşman.

[illegible]
Ben sizin kıymetli eşyanız
[illegible] dönüşen

Som altından bebeğiniz
Dönüyor, yanıyorum.
[illegible]

Karıştırıp durduğunuz
Küller, küller
Et, kemik, yok orada başka bir şey

Bir kalıp sabun,
Bir alyans,
Bir de altından diş dolgusu.

Herr Tanrı, Herr Şeytan
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible] saçlarımla
[illegible]

[illegible] SYLVIA PLATH

Çev: [illegible]

Birileri hayatımızı kurgulamakla uğraşıyor

[illegible] Marc Augé [illegible] *lomı olması gerekir.*

Günümüzde artık gerçekle kurgu birbirinden ayırt edilemez durumda. Hayatı kurgulayanların olduğunu söylersem kesinlikle bana inanmayacaksınız. Sizin ve benim hayatımızı birileri, biz farkında olmadan kurguluyor, hem de öyle ustaca yapıyorlar ki, rüyamızda bile duymuyoruz. O tanımadığımız kurgucular bir anda sizi zirveye çıkartabilir, sizi kahraman yapabilir ve başka birileri de sizin bir anda kendinizi öldürmenizi sağlayabilir. **Twain**'in dediği gibi gerçek romanlardan daha garip, daha tuhaf bir hale getirildi.

Kazablanka filmini bilirsiniz. Amerikan sinemasının tüm zamanların en iyi klasik filmleri arasında gösterilir, vaktiyle üç dalda Oscar ödülü de kazandı. 1940'ların başında **Murray Burnett** ve **Joan Alison**'un yazdığı "Everybody Comes to Rick's" [illegible] oyununun iyice gözden geçirilmesi sonucunda Kazablanka filmine dönüştü. İkinci dünya savaşı sırasında geçen bir savaş, aşk ve fedakarlık hikayesini anlatan film üç dalda Oscar kazandıktan sonra bazı eleştirmenler "berbat" bir metinin nasıl bir başyapıta dönüştüğünü yazdı.

Eleştirmenler **Murray Burnett** ve **Joan Alison**'un yazdıklarının berbat şeyler olduğunu söylediklerinde halde filmin yapımcılarını ve yönetmeni bir başyapıt yaratacaklarına inanmışlardı. Öyle ki her şey, harika bir yapıt ortaya çıkarmak için seferber edildi. Filmin baş rollerinde **Ronald Reagan** ile **Ann Sheridan** oynayacakken son anda oyuncular da değiştirilip roller **İngrid Bergman**, Paul Henreid [illegible] Humphrey Bogart [illegible]

[illegible]

İngrid Bergman [illegible] Humphrey Bogart

Aslında geçmişe uzandığımızda kahramanların ve başyapıtların yaradılışının tuhaf rastlantılara denk geldiğini görürüz. Bilinçli bir yaratma demek pek doğru olmaz. Örneğin **Gılgameş Destanı**'nda da **Gılgameş** **Babil**'e girmek ister kapıda görevli olan **Enkidu** onun [illegible]

[illegible]

Ama dikkat edilirse görülecek ki, yüzlerce [illegible] hikâyelerin, öykülerin, romanların temel kurgusu hep birbirinin aynıdır. Öyle ki **T.S. Eliot** *"Olgun olmayan şair çalar, olgun şair kendirmemiş gibi gösterir"* der. **Lionel Trilling** bunu şöyle açıklar: *"Olgunlaşmamış sanatçılar taklit ederler. Olgun sanatçılar çalar."*

Bu taklit ve benzerlikler, çalıntılar arasında hayatımız yürür gider. Bazen hiç tanımadığımız karakterleri kafamızda [illegible] bizlere örnek olurlar. Karşımıza çıktıklarında son derece cazibe sahibi, insanı ikna eden, kişilikli birer kahraman. Geçmişteki temiz yapıtlarda her şey hakikat çerçevesindedir. Tıpkı **Goethe**'nin bir oyununa, **Thomas Mann**'ın bir romanına ve **Boito**, **Busoni** ve **Gounod**'nun operalarına konu olan edebiyatın en büyük ayartma hikâyeleri arasında gösterilen **Doktor Faust** öyküsü gibi. **Faust** aslında Tanrı [illegible]

[illegible]

[illegible] Şeytan'dan [illegible] Tanrı'nın hizmetinden koparacağını iddia eder. Şeytan onu nasıl ayartacağını bildiğinden birkaç ucuz numara çekerek **Faust**'a kadın iş [illegible] da işe yaramaz, ancak Şeytan pes etmez. **Faust** [illegible] gençliğini geri verir ve güzel **Gretchen** ile tanıştırır. **Faust** güzel **Gretchen** tarafından ayartılır ama ilişkileri bir trajediyle sonuçlanır. **Gretchen**'in kardeşleri, çocukları ve kendisi de ölür, çünkü [illegible]

Faust, Şeytan'ın numaralarını yutmuş gibi görünse de bir kez kadın tarafından ayartılmıştır. İkinci kez de Şeytan, [illegible] kazanma projesi başlatır. [illegible] yenik düşer **Faust** ve Şeytan iddiayı kazanır. Şeytan, ilk kez zaaflarına yenik düşen **Faust**'un ruhunu ister. Ancak Tanrı araya girer **Faust**'u insanlığa hizmet etmiş sayar ve cennete gönderir.

İşte size Tanrı'nın koruduğu bir kahraman. Tıpkı geçmiş günlerde [illegible] arasında birkaç [illegible] olan Türkiye'nin [illegible] TV [illegible] biri gibi. İlke sahibi, korsak edi, kendisini yaratana ve kendisine faydalı olan o kahraman bir anda herkesin gözünün önünde kendi kendisi [illegible]. Şehvet ve paranın [illegible] olduğu bir olay [illegible]. Neden kendisini öldürdü diye sorarsanız, size şu cevabı verebilirim: Çünkü birileri onun hayatını kurguladı, onu yarattı, zirveye çıkardı ve başka birileri de zirveden kendi kendisinin düşmesini sağlayarak indirdi. Ama "Tanrı" onun hizmetlerini insanlık için olduğunu düşünmüş olmalı ki, onu cennetine aldı!

iki hayat

[illegible]

Herhangi bir sanatçıyı bütünüyle kavrayabilmek için yaşamını da yakından tanımak gerek diye düşünürüm. Bu yüzden de, bir yazarın yapıtına girebilmek için, "yapısal eleştiri" gibi yazar yaşamı dışında kalan eleştirel yaklaşımlarının çok eksik kaldığını düşünürüm. Hatta bazı yazarların ve şairlerin yaşamı, yapıtlarının içerdiği yaşantılardan daha trajik, daha tarihsel, daha sosyolojik gelir bana. İşte bu ayki iki hayattan söz et[illegible]

1. Sylvia Plath

1932 yılında ABD'nin Boston kentinde doğdu. Otuz bir yaşında, yani 1963 yılında, İngiltere'nin başkenti Londra'da öldü. Ölmek için geldiği Londra'ya, İngiliz şair **Ted Hughes**'un peşinden, bir aşk getirdi onu. Bu çok insan, **Sylvia**'nın ölümünden **Ted**'i sorumlu tutuyorsa bile, bence **Sylvia** daha doğarken kafasına koymuştu ölüm düşüncesini. Babasının ölümü, bu düşüncenin eyleme dönüşmesinin başlangıç zamanı oldu. Olağanüstü, çalışkan bir öğrenciydi. Çok genç yaşta ya[illegible] birçok genç sanatçılarda olduğu gibi, yeteneğinden fazla değildi. Öğrencilik yıllarında bir yandan edebiyatla uğraşırken, bir yandan da garsonluk, mubahirlik gibi işler de yapıyordu. Tutkusu, bir yazarlık kursuna kabul edilmemesiyle, ölümle ilk kez tanıştırdı onu. [illegible] hapları içerek, ilk intihar girişiminde bulundu. Ö[illegible] bursla girdiği Cambridge Üniversitesi'nde, genç İngiliz şair **Ted Hughes** ile tanıştı ve aşık oldu. Evlendiler. Londra'ya taşındılar. Yaşadıkları evde, bir zamanlar **Yeats** da yaşamıştı. Duygusunun, tutkuyla şiirler yazan bu genç kız ve ünlü bir şair olan genç adam... Yan yana iki başarılı kişi. Nihayet intihar etmek için gereken şey oldu: **Ted**, başka bir kadınla ilişki yaşıyordu. **Sylvia** şiddetli bir bunalıma girdi. İki çocukları vardı. [illegible] Şubat 1963 [illegible] çocuklarının odasının kapısını herhangi bir gaz sızıntısına karşı bantla kapattı. B[illegible] gaz fırınının içine soktu. Gazı açtı. Öldü. Aile dostları ve yayıncıları olan **Alfred Alvarez** o gün **Sylvia**'yı aradı. Telefona cevap veren yoktu. Eve geldi. Kapıcıya sordu. Kapıcı, sabah **Hughes**'ların dairesinin kapısına bırakılan iki şişe sütün hâlâ alınmadığını söylüyordu. K[illegible] şeyler olduğu belliydi.

"**Kor Fırtınası**" adlı öykü[illegible] temel karak[illegible] anlatıcı, her ne kadar *"genç bir delikanlıydım"* dese de, öykünün sonundaki şu satırlar **Sylvia**'yı ele veriyor: *"Çocuklarım, sarmaşık yaşlılık günlerimde benim için mum kuyruklarıyla cebelleşerek koruyacaklar. Bu [illegible] ve sağlıklı olarak büyüyecekler. Benim küçücük küçük [illegible] gelecek [illegible] ile elli yedinci bu da olacaktır. Eğer gaz da kesilmemişse."* Ama yaşlanamadı. **Ted** ile boşanma davası sürerken, büyük düş kırıklığına son verdiği için mezar taşına şöyle yazıyor: **"Sylvia Plath Hughes."**

2. Richard Brautigan.

Kırk dokuz yaşında, başına kurşun sıkarak yaşamına son veren yazar **Richard Brautigan**'ın, ***"Yarın Rüzgâr Her Şeyi Alıp Götürmeyecek"*** [illegible] ilk romanının ilk satırlarını birlikte okuyalım: *"O dönemden sonra, toprağın birkaç kısa gün içinde başka bir mezar haline gelmek için beklediğini bilemezdim. Kurşunu havada yakalayıp 22'lik tüfeğin namlusuna geri koyamamam, onun namlusundan aşağı kayıp yatağına yerleşmemesi, kovanına yeniden tutunup sanki hiç ateşlenmemiş ve hatta o silaha doldurulmamış gibi olamaz[illegible].*

Keşke kurşun, diğer kırk dokuz kardeşi ile birlikte kutusunda olsaydı, güvenli bir şekilde silah dükkânında rafta dursaydı ve ben o yağmurlu Şubat öğleden sonrası sadece dükkânın yanından geçmiş, içeriye hiç girmemiş olsaydım.

Keşke o anki kurşun değil de hamburger istiyor ol[illegible]. Silah dükkânının hemen yanı başında bir lokanta vardı. Çok iyi hamburgerler yapıyorlardı, pahalı da değillerdi."

Söz konusu romanın başında yer alan ve **Halil Tur**

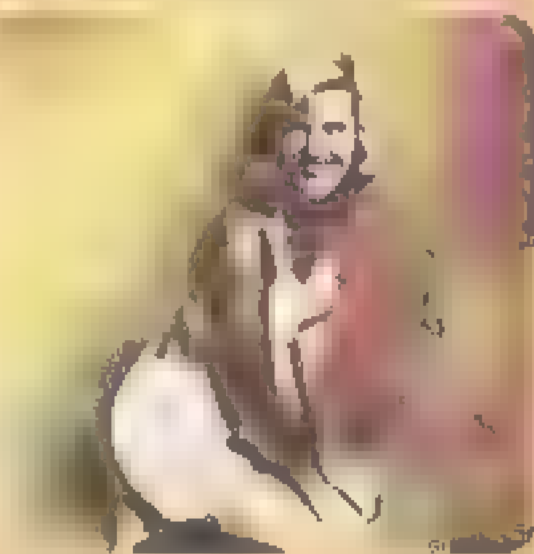

hanlığın bir metninden ağır tahrifata uğratılarak alınmış bir metni hiçbir tahrifata uğratmadan almak istiyorum. Beat kuşağı ile bolanın karşı-kültürü arasında köprü kuran yazarlardan biri olan **Brautigan**, 19 yaşında Frisco'ya yerleşmiş ve Beat ekibinin şiir toplantılarına katılmaya başlamıştı. Beat ozanın belli başlı adamlarıyla tanış ğı bu dönemde sadece şiir yazıyordu. Kendi parasıyla yayınladığı kitaplarını sokakta satıyor bazen de güzel kızlara armağan ediyordu.

1965 yılında karısı ve çocuğuyla birlikte ikinci el den satın aldığı bir Plymouth'un arkasına tak ğı karavanla, Idaho nehirleri ile kıyılarında ku duğ kamplarda yazmaya başladı. Doğaya duyduğu de rin saygı ve doğanın bağrında münzevi hayatı se çişi, onu Amerikan pastoral geleneğine bağlıyo

en iyi ilk yazdığı ve dönemin ruh halini yansıtan romanlarıyla karşı kültürün en popüler yazarların dan biri oldu. Beatlerin Kızılderililer diye adlan dırdıkları kitle içerisinde değerlendirilen **Brautigan**'ın romanlarını diğerlerinden ayıran, çok duyarlı ve acıdan kırılan kahramanlarının dünyaya hüz medeki kaos karşısında yalnızlığa çekilmelerdi.

70'lerin sonlarında büyük ölçüde okur kaybına uğramış ve ruhsal bir bunalımla birlikte alkol de tutku olmaya başlamıştı. O dönemde sadece Japonya'da popüler kimliğini koruyordu ve sözü geçen yılların büyük bölümünü Tokyo'da ve Montana'daki çiftliğinde geçirecekti.

1984 yılında küçük bir balıkçı kövü olan Bolinas'a yerleşti. Evine kapandı, uyuyamıyor ve sürekli sızıyordu. Duyarlılığı bu hayatı kaldıramayacak kadar keskinleşmişti.

Üçüncü eşi "Seni çekiyorum" diye yakalarken on üç hafta sonra cesedi bir dizel dedektifi tarafından Bolinas'taki evinde bulunuldu. Başına kurşun sıkarak intihar etmişti.

İki yazar için de, ölüm biçimlerinin bir tesadüf söylenebilir. Yani şunu söylemek istiyorum: Bir yazarın yapıtını kavramada için, yapıtını yaşamöyküsel olsun ya da olmasın, kendi yaşamın en az etkili ip uçlarından biri. Bu örnekler daha çoğa çabalar işte. Japon yazar **Yukio Mishima**, harakiri yaparak yaşamına son vermiş. Nitekim, ***"Yaz Ortasında Ölüm"*** adlı yapıtında yer alan bir öyküsün de, İmparatorluk muhafız alayında görevli bir genç subay ile karısının harakiri yolculuğunu muhteşem betimlemeleri uzun uzun ve ayrıntılarıyla anlatır. Öyle ki, kılıcın elde girerken ve çıkarkenki görüntüsü, sesi, derinin altından yayılan yağ kokusu ayrıntılarıyla, insanı dehşete düşürecek biçimde anlatılır.

Demek, bazı sanatçıların yaşamları, ölümlerinin provasıdır. Tıpkı **Sylvia, Brautigan** ve **Mishima**'yı bu

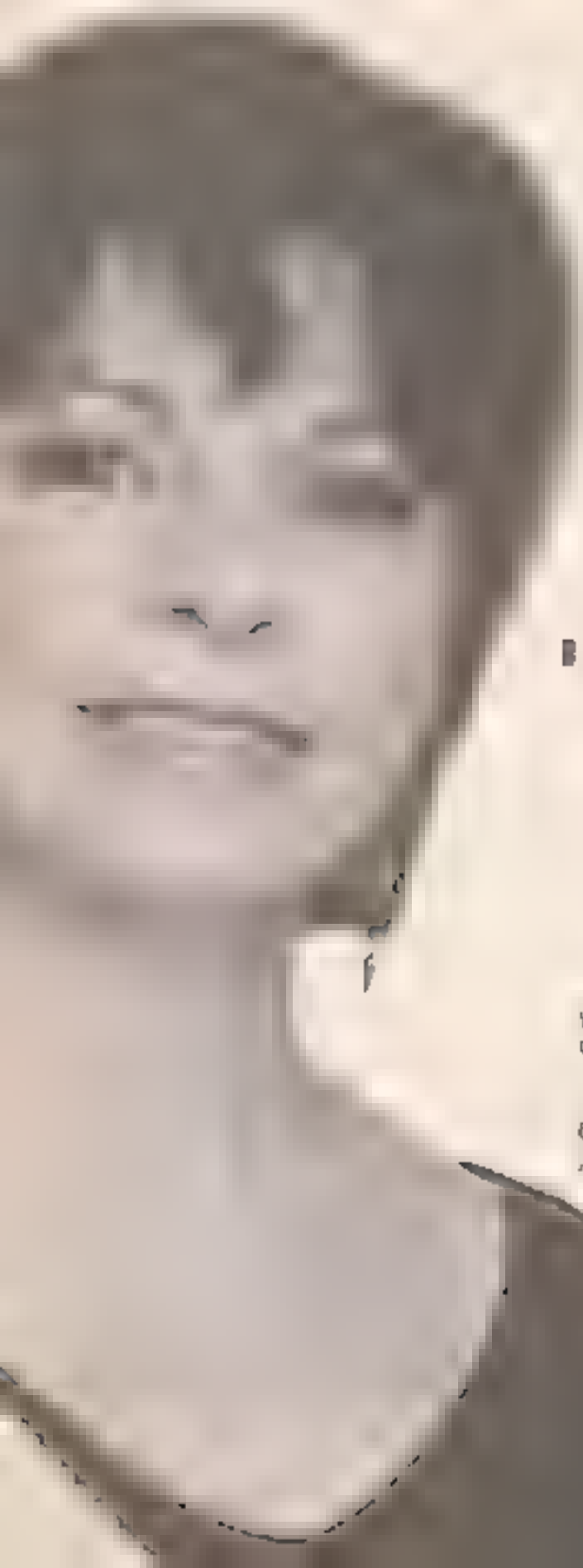

11 Eylul 1973
Şi darbesinin y donumu
nedeniyle

ISABEL ALLENDE

konuşuyor

"İNSANLAR NEYİ BEKLİYOR?"

Şöhretli yazar Isabel Allende bir diktatörlük yaşamış biri olarak demokrasinin kırılgan kez çalınmasına seyirci kalmaya niyetli değil.

Geçtiğimiz günlerde yayımlanan yaşam öyküsü, My Invented Country: A Nostalgic Journey Through Chile'de kendi anavatanına ait anılarını, ülkenin tarihinden çıkarılacak dersleri, Şilili olmanın ve şu an Amerikalı olmanın kendi için ne anlama geldiğini anlatıyor

11 Eylül 1973'de kuzeniniz Salvador Allende'yi deviren darbe ve aynı gün Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşanan saldırılar. Yaklaşık 30 yıl arayla yaşanan bu iki 11 Eylül'ün hayatınızı bambaşka bir hale getirdiğini, ABD'deki saldırıların hem Şili, hem de şimdi uzun yıllardır vatanınız olan bu ülke ile olan ilişkinizi değiştirdiğini söylüyorsunuz. Bu konuyu biraz açıklar mısınız?

E bence. Bir Salı Günü, 11 Eylül 1973'de Şili'de bir as- [illegible] CIA destekli terörist bir saldırıydı. Pek çok yıl sonra demokrasiye karşı bir başka saldırıyı şu an yaşamak [illegible] için çok önemli bir anlam taşıdığına inanıyorum. Çünkü, ilkinde ülkemi kaybettim. Ayrılmak zorundaydım ve uzun yıllar sürgünde yaşadım. Ve ikinci olay ise ba- [illegible] gi hassasiyetle ilişki kurabilirdim.

ABD'ye 16 yıl önce geldiğimde, eşime söylediğim [illegible] ve kendini be- ğenmiş bir ülke olduğuydu. Bu, burada hiçbir olay ya- [illegible] kesin güvendir olduğu [illegible] kadar başarılı olacağımız ve her şeyin daima iyi ve daha iyi [illegible] Oysa dünyanın geri kalanında yaşanmakta olan hayat bu şekilde değildi. Dolayısıyla, daima kendimi bir yaratık [illegible] Eylül [illegible] de insanların dünyanın geri kalanında hayatın nasıl olduğunun farkına vardıklarını düşünüyorum ve bununla ilişki kuruyorum.

Son kitabınız "*My Invented Country*"deki Şili hakkındaki yazılarınıza baktığımızda, kitabın büyük bölümünün sizin de tarif ettiğiniz gibi, Şililerin, özellikle sizin de içinde bulunduğunuz sınıfa ait olduğu 1973 öncesi dönem hakkında yazıldığını söyleyebiliriz. Şöyle diyorsunuz: "*Biz Şililerin, askeri bir darbenin neleri zorunlu hale getireceği hakkında fikrimiz yoktu çünkü uzun ve sağlam bir demokratik bir geleneğe sahiptik*." Ve şöyle yazdınız: "*Hayır, bu bizim başımıza asla gelemezdi, bunu açıkça göstermiştik ("Muz Cumhuriyetlerini" kastederek), Şili'de askerler bile demokrasiye inanırdı. Hiç kimse anayasamızı bozmaya cesaret edemezdi*."

Maalesef, cesaret edenler oldu. 24 saat içinde, her şey değişti. Bu her yerde yaşanabilir. Daha önce İtal- [illegible] hiç kimsenin böyle bir olaya karşı dokunulmazlığı yok. Ve bunu akılda tutmanın önemli olduğuna inanıyo- [illegible] biliyoruz. Bu sağlık için ya da Şili'de yaşandığı gibi demokrasi için söz konusu olabilir.

Hayatınızda meydana gelen değişikliğin hemen farkına varabilmiş miydiniz?

Hayır. Çok ani olmuştu. Bir günde gerçekleşmişti, fakat hemen farkına varamamıştık çünkü sansür uygulanıyordu. Tüm medya sansürlüydü ve haber alamıyorduk, sadece dedikodular söz konusuydu. Ayrıca, köklü demokrasi geleneğimiz nedeniyle, askerlerin bir haftada kışlalarına geri döneceklerini ve yeniden seçimlerin yapılmasını talep edeceklerini sanıyorduk. Biz asla – hatta ordu bile- askeri yönetimin 17 yıl süreceğini ve bu kadar acımasız özelliklerinin olacağını tahmin etmemiştik. Bu gerçekten çok şaşırtıcıydı.

Allende ailesinin pek çoğu - yakın aile fertleri demek daha doğru- belki darbeden sonra ülkeyi terkettiler. Sanırım daha önce söylemiştiniz, insanların ülkeden ayrılabilmeleri için Meksika'dan bir uçak ya da bir gemi gönderilmişti. Fakat siz gitmediniz. Kaldınız ve yazmaya devam ettiniz. Ne zaman ayrılma zamanının geldiğini farkettiniz ve Venezuela'ya gittiniz?

Sanırım bir yıl sonraydı. Farkına vardım... Yavaşça farkına vardım ki hayatımı kaybedebileceğim işlerle uğraşmaktayım—insanları saklamak ve yurt dışına bilgi [illegible] ve buna benzer daha pek çok iş. Gerçekten çok korkuyordum. Bu baskı zincirinin boğazımı sık ığını hissediyordum ve bir noktada buna daha fazla katlanamayacağımı anladım. Kara listede olduğuma dair pek çok işaret mevcuttu. Tüm bunlar daha önce belirttiğim gibi sadece kulaktan dolma bilgilerdi. Hiçbir şey doğrulanmış değildi. Kurallar sürekli değişiyordu. Baskı git gide daha etkili, daha hissedilir hale geliyordu. Ve bu aşamalar halinde ama oldukça süratli gerçekleşti.

Biliyor musunuz, gerçekten garip bir şey vardı: bu duruma ayak uydurmayı öğreniyordunuz. Örneğin, bir hak elinizden alınıyor, basının özgürlüğü mesela ya da... diyelim ki telefonlarınız dinleniyor. "*Tamam, bununla yaşayabilirim*" diyorsunuz ve sonra ertesi gün başka bir şey çıkıyor. Ve "*Tamam, bununla da yaşamak zorundayım*" diyorsunuz ve bu böylece devam ediyor. Ve birkaç ay sonra, her şeyinizi kaybettiğinizi anlıyorsunuz. Fakat buna oldukça alışmış oluyordunuz. Bir gün geliyordu, çocuklarınızla kahvaltıda işkence hakkında konuşuyor oluyordunuz. Ve böyle bir [illegible] farkettiğinizde... İşte, ülkeden ayrılmamam böyle olmuştu.

Sonuçta Pinochet kendi yasal dalavereleri nedeniyle lökezledi, pek çok davayı açıkta bırakarak defalarca ortadan kayboldu. Suçlandığında, Latin Amerika'nın her köşesine bir heyecan hakimdi. Nihayet adalet yerini bulacaktı - cezadan muafiyet kültürünün sonu gelecekti. Bu hislere ne oldu şimdi?

Bence cezadan muafiyet durumunun olduğunu biliyorduk, ama bu bütün dünyada var. İnsanların yaptığı korkunç işlere bakalım – ilk olarak ABD – cezadan muafiyet var. Suçları için cezalandırılmış olmaları ge-

Dünya oldukça adaletsiz bir yer ve biz bu durumla birlikte yaşamak zorundayız.

Amerikalıların genellikle burada *"Lezzetten Mahrum Kalmak"* olduğu anlayışına sahip olduğunu düşünüyor musunuz?

11 Eylül'den sizce farklı bir misyon yüklediğinden bahsediyorsunuz yeni bir misyon. Bunu izah eder misiniz?

çıkarıp geri dönme niyetindeydim. Bu 16 yıl önceydi ve O adam hâlâ benim dünyamda ve ben bir Amerikalı oldum.

Bu ülkeyi seviyorum ve sevmediğim şeyleri değiştirmek istiyorum ve buraya ait olduğumu ve bir misyonum olduğunu düşünüyorum. Benim misyonum iki kültür arasında bir köprü olmaktır.

İngilizce ve İspanyolca konuşabiliyorum, İspanyolca yazıyorum ama kitaplarım İngilizce basılıyor. Kendimi sürekli bir mikrofonla seyircilere hitap ederken buluyorum. İnsanlara benim dışarıdan görebildiğim, ancak onların burada farkında olmadığı şeyleri söyleyebilecek bir pozisyondayım. Onlara yanlış bilgi veriliyor ya da umursamıyorlar çünkü gerçekten neler olup bitiyor ...

Bahsedilmesi gerekenler listesinin başında hangi konu geliyor?

Barış. Barış listenin başında, çünkü biz bir başka ülkeye girebileceğimizi, bir başka ülkeyi işgal edebileceğimizi ve buna hakkımız olduğunu düşünüyoruz. Ve bunu yapmak için her çeşit bahaneyi uyduruyoruz ve şimdi de İran ya da Suriye ya da daha başka bir yeri işgal etmek için bahaneler yaratıyoruz. Ve bu cezasız kalacak bir suç değil. Er ya da geç, bunu ödeyeceğiz. İnsanların bunu bilmesi gerektiğine inanıyorum.

ABD özür dileyecek mi?

Hayır. ABD özür dilemeyecek ve konumuz da bu değil aslında. Önemli olan nokta bizim sürekli aynı şeyi yapamayacağımızdır. Çünkü, bu Nikaragua'da, Guatemala'da yapıldı. Contras'ları destekledik, Panama'da Noriega'yı destekledik. Latin Amerika'daki en kötü diktatörlüklerin hepsini destekledik. Tiranlar kurmak için ... bu bizim bu ülkede tahammül etmeyeceğimiz bir yönetim şeklidir. demokratik hükümetlerin hepsini ...

İşte değişmesi gereken bakış açısı budur. Bir dünya vizyonuna sahip olmak. 11 Eylül yaşandığında insanlar ilk defa şu soruyu sordular: *"Neden bizden nefret ediliyorlar?"*

Bu soruyu daha önce hiç sormamışlardı ve dışarıda neler olup bitiyor haberleri yoktu.

Amerikalılar için, dünya ancak biz bir yerle savaşa girdiğimizde var olmaya başlıyor. Ve her şey çok akıcı gelişiyor. Afganistan aniden televizyon ekranında görünüyor ve bir yer haline geliyor. Üç hafta var oluyor sonra havaya karışıyor, kayboluyor. Sonra Irak ortaya çıkıyor ve bir süre geçiyor. Irak'ı unutuyoruz ve şimdi bir başka şeye odaklanıyoruz. Dikkatimizin süresi gerçekten çok kısa.

David, *Ruhlar Evi* hakkında ve kitabın sonunun O nu nasıl alt üst ettiğinden bahsediyor!

Kitabın sonunun niyeti uzlaşmaydı. Bu kitapta çok açıkça bahsediliyor. Herkes değil, cezalandırılması gerekenler cezalandırılacak. Ve anlamak zorunda olduğumuzu söylüyor ... Biz zorbalıkla cezalandıramayız. Biz ... unutmamalıyız ama affetmeliyiz. Ve kendi hayatımıza devam etmeliyiz. Sanırım Şili'de yaşanan böyle bir şeydi.

... yayınlandığında, sonu hakkında gerçekten her yerde aleyhte konuşuldu, yazıldı. Ve zaman bizim takip etmemiz gereken tek yolun bu olduğu ve demokrasiyi iyileştirmemiz gerektiğini ispatladı bizlere. Adalet fikrini serbest bırakmalıydık... bazen bu sadece geleceğe bakmak demek olsa bile.

Biliyorsunuz, bu otuz yıl önceydi. Diktatörlüğün kurbanı olan sayısız insanla tanıştım. Hiçbir zaman şu şekilde konuşan birine rastlamadım: *"Tecavüzcüye tecavüz etmek istiyorum, işkenceciye işkence etmek istiyorum, katili öldürmek istiyorum."* Asla. İnsanlar bunu yapmak istemiyorlar, çünkü onlar farklılar, onlar iyiler. Sadece gerçeğin bilinmesini istiyorlar, ölülere saygı gösterilmesini ve kendi hayatlarına devam etmeyi.

Şüphesiz unutmayacaksınız ama ABD'yi Şili'de yaptıkları için affediyor musunuz?

Halk olarak ABD'nin Şili'de neler olup bittiğinden haberi bile yoktu. Bunu yapan hükümetti. Ve Kissenger, Nixon ... ya da CIA'in yaptıkları için ABD halkını suçlayamazsınız. Aynı şekilde bugün Irak'ta olanlar için de ABD'yi suçlayamazsınız. Çünkü, insanların büyük bir çoğu farkında bile değil. Televizyonda gördüklerimiz bir video oyunu. Gerçekten orada neler olmakta, bilmiyoruz. Ve şimdi eğitimli insanlar olarak bilgi edinmekle yükümlüyüz. Fakat herkes böyle yapmıyor ...

Bu hafta haberlerde dikkatimi çeken hikaye Guantanamo Körfezi oldu. Amerikan görevliler bir ölü yeri esasen bir ölüm kampına ... ölüm cezası almış mahkumların ... bir hapishane ve idam infaz odasını içerecek şekilde ... dönüştürmeyi planladıkları söyleniyor. Daha önce buranın ABD ... yargılama yapılmaksızın yerleştirilebileceği bir yer olduğu söylenmiş ... ilk ve temyiz olmadan mahkemeler yapılarak. Şimdi ise bir idam hükmünün verildiğine dair söylentiler dolaşıyor. İşte bu noktada, bizim burada ABD'de anladığımız şeyler ve sizin Şili'deki deneyimlerinize dayanarak anlattıklarınız. Bunlar birbirine çok yakın değil mi? Bunu isimlendirmemiz gerekiyor, nedir bu?

Bu Almanya'da Nazilerin yaptığı şeydir. Yavaşça, fakat kararlı adımlarla ülkenin her yerinde ve hatta diğer ülkelerde bile toplanma kampları ve ölüm kampları oluşturuldu. Ve insanlar buna dayanabileceklerini düşündüler. Evet, insanlar buna katlanabilirlerdi çünkü onların hayatlarını etkilemiyordu.

Bunu durdurmak zorundayız. Bunu şimdi durdurmalıyız, fırsatı elimizden kaçırmadan önce. Bu hükümet anayasanın izin vermediği şeyler yapıyor. Buna tepki göstermeliyiz. Allahaşkına insanlar neyi bekliyor?

>şipşak bresşon, şimdi now ve çekirdek

[illegible]

Henri Cartier-Bresson [illegible]

Henri Cartier-Bresson [illegible]

Henri Cartier-Bresson. *Nereyiz[illegible]* [illegible]

[illegible] Robert Capa, George Rodger ve David Seymour [illegible] Magnum [illegible]

Henri Cartier-Bresson [illegible]

[illegible] Max Ernst, Giacometti, Bacon, Picasso, Eluard, Colette, Sartre, Braque, Tzara'lar, Renoir'le, Matisse, Beckett, Arthur Miller [illegible] Rimbaud'[illegible] [illegible] durum [illegible]

Martin Gropius Bau [illegible] Şimdi Now [illegible] Şimdi Now [illegible]

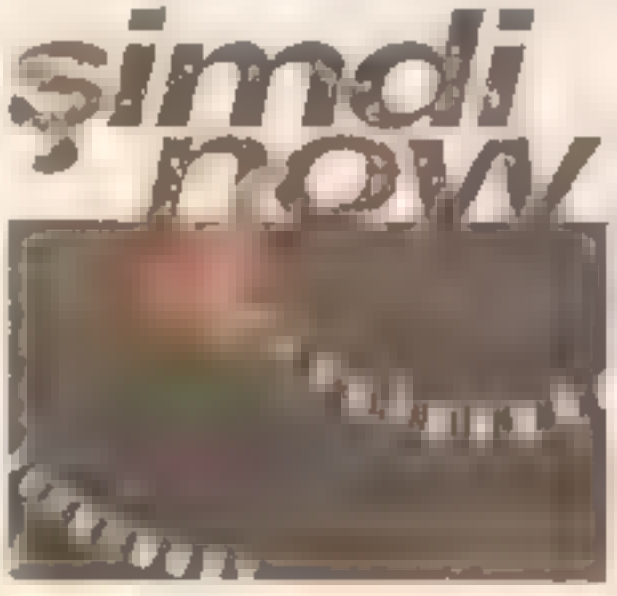

üzerinden, sanat ve sanatçılarla dünya-ya açılacak Türkiye.

Şimdi Now, İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı ile Londra'daki sanatçı ajansı **Harrison Parrott** ve Berlin'deki **Werkstatt der Kulturen**'in (Kültürler Atölyesi) girişimiyle düzenleniyor. Bu şu demek: Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girişine katkı sağlamak, dikkatleri kültür ve sanat üzerinden Türkiye'ye çekmek. Onun için açılış konferansının başlığı da şöyle: "*Avrupa Nereye Kadar Uzanabilir? Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne Katılımı*". Tartışarak bir yere varmak, düşünce üretmeye devam etmek olarak anlaşılmalı bu girişimin iyi niyeti. Sonra neler ile mi çalkalanacak Berlin? Türk Pop Müziğinin önde gelen isimleri **Sezen Aksu, Tarkan, Sertap Erener** Berlinli müziksever'leri hoplatacaklar. Yönetmen **Kutluğ Ataman** yeni bir anlayışın örneği video gösterileriyle dikkatleri üstüne çekmek. Dünyaca ünlü piyanist, besteci **Fazıl Say**, Oda Orkestrası eşliğinde **Şimdi Now**'un açılış konserine **Sertap Erener**'le birlikte çıkarak. Dünyaca tanınan piyanist **Güher ve Süher Pekinel** kardeşler Berlin'de bir başka havanın esmesine neden olacaklar. **Burhan Öcal Pera de Luda** de birlikte caz severlerle buluşacak. **Mercan Dede** Arap, Asya ve Hint enstrümanlarıyla Berlinlileri selamlayacak. Çağdaş Türk Sineması, bir program çerçevesinde, Berlin'de görücüye çıkacak. Çağdaş Türk Edebiyatında **Oya Baydar, Murathan Mungan ve Elif Şafak** kitapseverlerin karşısına çıkacaklar. "Berlin-İstanbul-vice versa" sergisi Türk Alman sanatçıların ortak projesi olarak gerçekleşecek. Bu yoğun 9 gün boyunca şu etkinliklerin olacağını da unutmayalım: "Osmanlı Hat Sanatı ve Belgeler Seçkisi", "Anadolu Osmanlı Giyiminden Seçki", "Deneysel Dünya Müziği", "Etnik Elektronik Müzik", "Dünya Müzi

Aylay Pine Barisch [illegible] Trans [illegible] an Brandt Ensemble, Mercan Dede, İlhan Ersahin & Wax Poetics, [illegible] öğü, Burhan Öcal Trakya All Stars [illegible] han & Ferzan Önder, Orient [illegible] ons, Ünsal Kardeş Turkish Sultan Tanı & Friedens Baba [illegible] Gurup [illegible]

Şimdi Now

etkinliğin yanında böylesi bir şahlanışı görmek için Berlin'e Türkler tam 44 yıl beklediler. Almanlar da. Artık her ülkedeki yıldızları yükseltmenin zamanı geldi de geçiyor bile. Türkiye bunu şimdiye dek yerel biçimde akıl etmedi, ama devlet en ülkeyi daha çok seven kimi kurumlar kültürün el atmadığı [illegible] mez seviyede de bir ayağa kalkış hareketi kendini belli ediyor. Türkiye'nin kültür, sanat, müzik, edebiyat üstünden Avrupa'yla bütünleşmesinin önemini devletin de kavramasını hep bekledik, bekliyoruz. Devleti yönetenlerin bu önemli çabayı kavramaya hiç de niyetleri yoktu. İyi ki kurumlar var ve iyi ki onlar devleti zaman zaman sıkıştırıyor, işin içine çekmeye çalışıyorlar.

Evet, Türkiye'nin kültürle, sanatla [illegible] yaşayacağı Ağustos sonu Eylül başında: sonbahar kapımızı rengârenk çalarken.

Sıcak yaz gecelerinde tembel kitap okuyacak değiliz ya. Artık çoktan tarihe karışan, ama şimdilerde yeniden canlandırılmaya çalışılan [illegible] de şöyle bir zaman bu-

stal durum, feodal yaşantının bir göstergesi olan açık hava sinemaları, yani yazlık sinemacılığın bir örneği de Berlin'de açıldı. Adı da **Çekirdek Sinema**. Neden **Çekirdek Sinema**? Bizimkiler sinemaya gidiklerinde çekirdeksiz olmadı mı? Sonra sinemanın girişinde köz helvasından, ayran, kahveden soğuk meşrubata kadar ne ararsanız var. Keyifli bir gece geçirmek isteyen bizimkiler, yine bizimkilerin yoğun olarak yaşadığı, Berlin'in Neukölln'ü, ülkesi sayılan Kreuzberg'e yeni açılan **Çekirdek Sinema**'ya gidiyorlar akın akın. Seyretmekten, gülmekten bıkmadıkları **Kemal Sunal** [illegible] bir kez daha büyük ekranda görmek için. Türkiye'de hemen hemen her kasabada, her kentin pek çok semtinde önemli bir olgu olarak var olan yazlık sinemalar tarihin derinliklerinden yeniden gün ışığına çıkıyor. Böylece eskiyle yeni buluşması gerçekleşirken, bir yandan da geçmişle bugün ve gurbetle gelenek köprüsü de kuruluyor. Elde deniz yok. Berlin'in orta yerinde ay, çekirdeği ile, Berlin'in orta yerinde.

Bresson bilmedi, çünkü fotoğrafları yaşıyor, sergisi devam ediyor. **Şimdi Now**'la Türk kültürü Berlin'i ayağa kaldırmaya hazırlanıyor. Yazlık sinema **Çekirdek**'te çekirdek çitlemenin keyfi ya-

Eski Şenliklerden Birinde Sanatçılar

NEREDE O ESKİ ŞENLİKLER

Bu başlığı atmak için insanın yetmiş seksen yaşında [illegible]

[illegible]

Yaz aylarını dört gözle beklerdim. Anadolu'nun dört bir yanındaki şenlik festivalleri kaçırmamaya özen gösterirdim. Ne sohbetlerin güzelliği ile de güneşin yakıcılığı [illegible]

Yirmi yıla yakın süredir [illegible] bu yıl gitmedim. Geçmişte yaşanan şenlikleri anımsadım. Bilim, kültür sanat adına yaşanan güzellikler şimdi bile belleklerimde caplanlı. Fotoğraf karelerinde o [illegible]

Aziz Nesin, **Muzaffer** [illegible] **Bekir Yıldız**, **Özdilek Erdem**, **Savaş Büke**, **Necati Abacı**, **Bihrat Alev Mavtan**, **İsa Çelik**, **Erol Günaydın**, **Alpay Kabacalı**, **Cengiz Bektaş**, **Mustafa Bolbay**, **Türkan Saylan**, **Erdal Atabek**, **Cihan Demirci**, **Hidayet Karakuş**, **Şükrü Erbaş**, **Ataç Sülzer**, **Hikmet Kıvılcımlı**, **Ahmet Çuhacı**, **Şehabettin Genç**, **Ferhan Şensoy**, **İlhan Başgöz**, **Bozkurt Güvenç**, **Zafer Zorlu**, [illegible] **Kamil Masaracı**, **Semih Poroy**, **Necmi Rıza**, **Tamer Levent** [illegible] birlikte olmak bizlere çok şeyler kazandırdı.

Akşehir'i bir kültür sanat merkezi haline getiren **İsmet Şenoğlu** başta olmak üzere tüm emeği geçenlere selam

Acıpayam Kavun Festivali'ni anımsıyorum. **Mustafa Gazalcı**, **Fakir Baykurt**, **Şükrü Erbaş**, **Hidayet Karakuş**, **Homur** müzik grubu

Filmde bir fotoğraf, **Fakir Baykurt** kaldırımda kitap [illegible] **Ali Bey** [illegible]

Acıpayam'dan şöyle bir Devrek'e uzanıyorum. **Burhan Günel**, **Prof. Dr. Mustafa Altıntaş**, **Sami Karaören**, **Kemal Bel**, **Mehmet Yaşar Bilen**... sabahlara dek süren söyleşiler. **Sami Karaören**'in insanı hayrete düşüren belleği. Yüzlerce şiiri ezbere okuması.

Yıllar önce Eğirdir'deyiz. **Mahmut Makal**, **Vecihi Timuroğlu**, **Şehabettin Genç**, **Tolga Çandar** [illegible] kimlik beğeniyle izleniyor. İvriz Köy Enstitüsüne gidiyoruz. Burada gözlem yaşayan **Mahmut Makal** eskilere dalıyor. Anlatıyor bizlere o günleri. **Vecihi Timuroğlu**'nun saatlerce süren aydınlatıcı konuşmaları, belleğimde akıl. **Tolga Çandar**'la Ege'den Sivas'a ezgilerde yolculuk yaptığımız unutulmaz saatle

Kaş Kitap Şenliğinde **Vural Savaş**, **Metin Aydoğan**, **Necip Hablemitoğlu**, **Seza Sarıoğlu**, **Sündüz Erdoğan**, **Semih Poroy**'la köy köy dolaştığımız günler

Bunlara benzer onlarca şenlik. Kültürün, sanatın, dostluğun paylaşıldığı şenliklerin çoğu tükendi. Şimdilerde birkaç belediyenin çabası ve gönüllü vakıflarca yapılan şenlikler, şenlik özelliğini koruyor. Eskere şenlik şenliklerin insanlara ne vereceği tartışılır. Televizyon yıldızlarıyla(!) yapılan şenlikler lay loy lomdan başka bir şey değildir. Bir şey de olamaz bu içerikteki şenlikte

Somut olarak görülen şu ki, siyasal erk ve yerel yönetimler şenlikleri yönlendiriyor. Geçmişte de böyleydi şimdi de böyle

Senfoni orkestralarının kapatıldığı günümüzde şenliklerde eğlence şenlik olmasından başka ne beklenebilir ki

[illegible]

GÜLÜMSEYEN GÜZELLİK ANITI

Sessiz sedasız şiir öykü, resim sanatını sürdüren gerçek bir dost. Güzel gülüşlü iyi bir insan. Sanatından da öte önce insanı **Bedri Karayağmurlar**'ı, yirmi yıllarını somunda tanıdım. Tanışmamız satırlar arasında başladı. İzmir'de yayınlanan **Dönemeç** dergisi dostluğumuz için bu dönemeçti.

Yıllar sonra yüz yüze gelip dostluğun sıcaklığını yaşadık. yaşıyoruz. 1969 **Ankara Yeni Gün Gazetesi**'nde yayınlanmaya başlayan yazılarından günümüze uzanan uzun soluklu bir sanat yaşamı.

Değişik illerde resim öğretmeni olarak çalıştı. Bu süreçte resim, şiir, öykü çalışmalarını birlikte götürdü. 1973 Sanatsal'ın Ali Öykü Yarışması'nda, 1979 Ankara Başkent Öğülleri Öykü Yarışması'nda ödüller kazandı. Birçok dergi ve gazetede yazdı. Sanatsal içerikli yazıları yine sürdürüyor.

1995 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğretim görevlisi oldu. 2002 yılında doçentlik tezini verip Doçent unvanını aldı. Halen aynı üniversitede çalışmakta. Üniversitenin yönetim [illegible]

Resim dalında bugüne dek yirmi kişisel sergi açtı, yurt içi ve yurt dışında çok sayıda sergiye katıldı. Beş ödül kazandı. Uluslararası Plastik Sanatlar Derneği üyesi.

"Türkiye koşullarında sanat değerleri, eleştiri ölçüleri tanımlanmakta: Batı uygarlığının dayattığı değerlere uyum içinde ona katılarak yaşamanın ilk koşullarından biri hiç kuşkusuz bireysel varoluşu gerçekleştirmekten geçmektedir. Ama bu yeterli bizim için önemli bir paradoks. Açmalıyız. Batılı toplum için uzun uğraşlarla güvence ve almaya çalıştıkları bireysellik içinde bütün ayrıntıları da reşit nedeniyle. Çağdaş gelişmeler yerine çevirmeye çalışan bizi destekli ümmet toplumu varatma çabaları ve halkın çoğunluğu ile bunlara katılması sanatçı ile toplumu ilgiliş bir paradoksa bulaştırmaktadır." **Bedri Karayağmurlar**'ın düşünceleri ne katılmamak olası mı.

ÜNİVERSİTELİLERDEN KÖYDE EĞİTİM ATAĞI

Menemen'e bağlı Türkelli İlköğretim Okulu öğrencilerine üniversiteli gençler tarafından verilen yaz kursu ilgi gördü. Türkelli köyünde yüz öğrencinin katılımıyla gerçekleşen kurslarda üniversiteli öğrenciler destek verdi. Bir ay boyunca öğrencilere tüm derslerden kurs verildi. Menemen Milli Eğitim Müdürlüğü'nün bilgisi dahilinde gerçekleşen kurslarda Türkçe, Matematik, Fen Bilgisi, İngilizce dersleri verildi. Belde sakinlerince evlerde ağırlanan gençler gördükleri ilgiden memnun kaldılar.

Belgedeki kursiyerler, **Muhammed Soylar** (Tıp Fakültesi), **Ayhan Dalgıç** (Matematik), **İsmail Seki** (İktisat), **Tevfik Seki** [illegible] **Atakan Şenkol** [illegible] onlar adlı üniversite öğrencileri destek verdiler.

Türkelli Belediyesi ulaşım için katkı sağladı. Bir ay boyunca Ege'nin yakıcı sıcağında destek eğitimi süren gençlere kurs bitiminde veda yemeği verildi. Belediye Başkanı **Ali Danacı**, bu çalışmalarının gençlerimize güzel bir örnek olduğunu, bu nedenle üniversiteli gençlere teşekkül etmenin de olacağını belirterek, birer plaket verdi.

GENÇLERDEN ÖRNEK DAVRANIŞ

Karşılıksız gençler alkışlanacak bir etkinliğe imza attı. Ege Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde okuyan **İsmail Seki** ve 5 arkadaşı Türkelli Belediyesi İlköğretim Okulu'nda eğitim desteğine ihtiyaç olan çocuklara kurs verdi.

Okul müdürü **Ömer Kalaycı**, Yayla Restoranda kurs veren gençlere teşekkül şiiri verdi. Seki ve arkadaşları

ma şiir verirken, Türkelli Belediyesi İlköğretim Okulu'na gösterilen katkıdan dolayı teşekkül eden müdür **Kalaycı**, okullarında yaklaşık 300 öğrenci bulunduğunu açıklayarak, *"İsmail Seki ve arkadaşları 2 Temmuz tarihleri arasında 100 öğrencimize 'Matematik Destek Kursu' 'Orta Öğretime Hazırlık Kursu' ve 'Orta Öğretime Destek Kursu' olmak üzere 3 alanda kurs verdiler. Bu tüm Türk gençliğine örnek olacak güzel bir davranış için onları kutluyorum"* şeklinde konuştu.

EĞİTİM PARKINA GİDECEKLER

Çiğli Eğitim Gönüllüleri Vakfı Parkı'nda 30 öğrenci eğitim görecek. Türkelli Belediye Başkanı **Ali Danacıoğlu**'nun da desteği ile kurs gören 100 öğrenciden en başarılı olan 30 öğrencinin 2004-2005 eğitim öğretim yılında hafta sonları eğitim görecekleri açıklayan **Kalaycı** *"Öğrencilerin gelişimini belediye otobüsü karşılayacak. Eğitime destek veren Türkelli Belediye Başkanı **Ali Danacıoğlu**'na da verdiği bu destek için teşekkür ediyorum"* dedi.

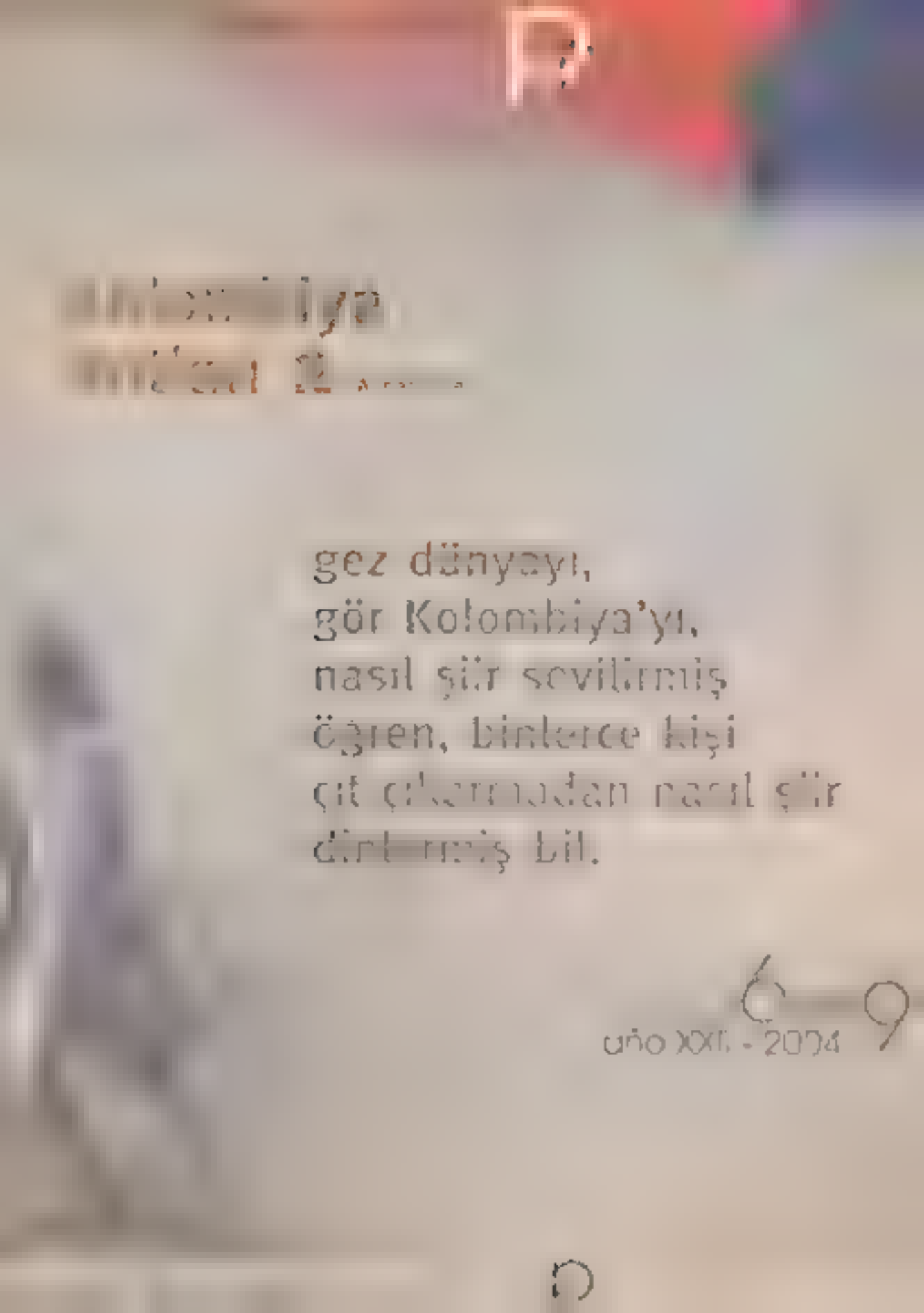

gez dünyayı,
gör Kolombiya'yı,
nasıl şiir sevilirmiş
öğren, binlerce kişi
çit çıkarmadan nasıl şiir
dinlermiş bil.

21 Haziran günü bileklerimi kesmek istedim.

Kederli, olgun, mutlu, kıvançlı, aptal olan ben, [illegible] bu şekillerde göründüğümden dolayı o gün [illegible] bir hüzne kapılarak bileklerimi kesmek istedim. İntihar gibi değil, derin sıkıntı karşısında yapılan "hacamat" şeklinde. Gerçekten de karmakarışıktım; talihsiz, hatta bahtsız; şans diye önüne çıkan şeylerin de, hayalleriyle imkanları arasındaki derin uçurumu gösteren işaretlere dönüştüğü biri. Yer: **Medellín**'in Aures mahallesindeki çocuk kütüphanesinin bahçesi. Bu bahçede düğün hazırlığı gibi bir kıpraşma. Balkonlardan bakanlar da var. Masa, örtü, çiçek, mikrofonlar, kolonlar, meraklı gözler, meraklı gözler. Mahallenin eski haline benziyor. Çiçektepe Sokağı'nı anımsıyorum, ne güzeldi tek katlı, bahçeli ama ne bahçeli göçmen medeniyeti. Orospu çocuğu gelişme, ne ettin sen! Bu şiiri hatırlıyorum, Çiçektepe günlerinde ne de çok severdim onu. **Biografía para uso de los pájaros.** K[illegible] şiir sanatının verilişini kutsamak için okunacak bir mezmur başlığı gibi. Bu şiirin ilk [illegible] dizesi [illegible] doğdum. [illegible] melekler kovaladığı zaman

Böyle demişti Ekvatorlu **Jose Carrera de Andrade.** Beni ağlatmak için. Sabahın [illegible]'inde ağlamaklı ediyor beni bu şiirin hatırası. O günlerde de ağlamaklı olurdum, fakat gençliklerimin [illegible] nedir, derin kederlere kapılmazdım, aksine bu duygulanıştan bir coşku, neredeyse umut duyardım.

Aşk karşısında böyleydi hep [illegible], kederin üstüne de coşkuyla, umutla sörf yapmak.

Ne ki de bileklerimi Yolima için kesmek istiyordum. Hemen yanı başımda Medellín'li genç şair Yolima Zuleta. Öyle ulaşılmaz görünüyor k

bana

Yabancı ülkeler başka [illegible] bir [illegible] bana 1978 yazını getiriyor. Havana'da aşktan [illegible] gecek hale gelişimi. Dönünce sağ bacağımı kes[illegible]

O [illegible] Venezuela'da iki arkadaş [illegible] Luis Alberto Crespo, ki o gün bir[illegible] duk, diğeri Ali Palmera. Bu iki şairden çok yakın[illegible]ık gördüm. Kulakları çınlasın. Ali benim bütün okumalarımı izledi. Kendince dayanışma yapı[illegible]yordu. Delikanlı şairlerin delikanlıca dostluğunu [illegible]ı ve umursamazlığa karşı e[illegible]dek [illegible] daha anladım.

[illegible] **Abdellatif Laâbi** [illegible] şiirleri var. **Eduardo Espina** [illegible] sitesi'nde edebiyat hocası. Türk şiiri antolojisi yapma derdinde, fakat ve cömert. **Stefan Hertmans** (Belçika) [illegible] almanyla da [illegible], Orta Avrupalı olduğuna [illegible] ve [illegible]. **Desmond Egan** [illegible]

Venezuela Kültür Evi Başkanı'nda Ali şair Luis Alberto Crespo

ABD'nin Irak'ı işgaline inat olacak, Arap şairler çoğunluktaydı. Festival komitesi Irak ve Filistin'e önem vermişti. Kolombiyalılar da en çok onları alkışladı. Iraklı Abdulhadi Sadoun Madrid'de yaşayan bir eleştirmen, onun "XX. yüzyıl Irak Şiiri" başlıklı konferansı gazetelere de yansıdı. Bu grup Afrikalılardı sonra Sao Tome Adaları'ndan dostum yazar [illegible] Conceicao Lima ile "negritude" sohbeti yaptık. (Negritude Kara Bilinç, diye bilinen kültür sanat-edebiyat akımı, Afrikalı zencinin [illegible] dünya karşısında kimlik mücadele[illegible]

Conceicao Londra'da yaşıyor ve BBC'de çalışıyor. [illegible] bilseymişim benim de BBC'ye röportaj yapacakmış. Afrika edebiyatı [illegible] [illegible]

Tango yapabilmek büyük bir ayrıcalıktır derler. Doğruymuş. Carlos Gardel'in ölüm gününde daha iyi anladım bunu. Medellin'de onun anısına bir "Tango evi" kurulmuş, aslında bir "Tango kafe". Oraya girdik gecenin 12'sine, 24 Haziran olacak, ben bir [illegible] La [illegible] ya, mutlaka Adnan gelsin dediler. dans tangosu aşağı, şarkı tangosu yukarı. "aguardiente" içilirken. Bu[illegible] kadeh kadeh. Carlos Gardel, bildiğimiz Arjantinli tango kralı, burada bir trafik kazası sonucu ölmüş, bu yüzden Kolombiyalılar kendilerinde tango kültürü olmamasına rağmen vicdanları ezilmiş o gün bu gündür tango yapmaya çalışıyorlar. Onların milli dansları ise "cumbia".

25 Haziran saat 19.00'da açıkhava tiyatrosun[illegible]

[illegible] alıyor burası, tek kişilik boşluk yok, şiir dinleniyor.

Ey bu yazıyı okuyan necip Türk milleti mensubu kişi, gez dünyayı, gör Kolombiya'yı, nasıl şiir sevilirmiş öğren, binlerce kişi çıt çıkarmadan nasıl şiir dinlermiş bil.

Sovyetler dönemi Rus şairleri stadyumlarda 40-50 bin kişiye şiir okurlarmış. Stadyum değilse bile, 15 bin kişi [illegible] kolay.

Hoşçakal Medellin, hoşçakalın sevgili dostlarım [illegible], sıcak, [illegible] insanlar, Ruben, Carlito, Andrea, Dora Alba, Luis Eduardo, Fernando, Gloria, Rafael, Robinson, Tatiana, Marleny, David, Yoni, hasta luego!*

ANDRES ESTEBAN CORREA R

BU ARALAR MEDELLIN'DE

[illegible] günler
[illegible]
[illegible] suya eş

[illegible] caddeler
[illegible]
[illegible] meyve
ya da [illegible] tohumu
[illegible]
[illegible] çarşıya [illegible] değil
içeyim diye
[illegible]
[illegible]

[illegible] bütün [illegible]

[illegible] ve yoğunluk [illegible]
[illegible]
[illegible] büyük [illegible]
[illegible]
Zaman kaybeder kendi[illegible]
[illegible]
[illegible]

ve [illegible]
[illegible] doğru eve dönüş
[illegible]
[illegible]
Bir şey var ki hâlâ çarpar sende
bir ışık kabarcığı, bir [illegible]

[illegible]
bir [illegible] yıldız yıldız
[illegible]

* [illegible] (Medellin yakınlarındaki Caldas kasabasında tanıştım.

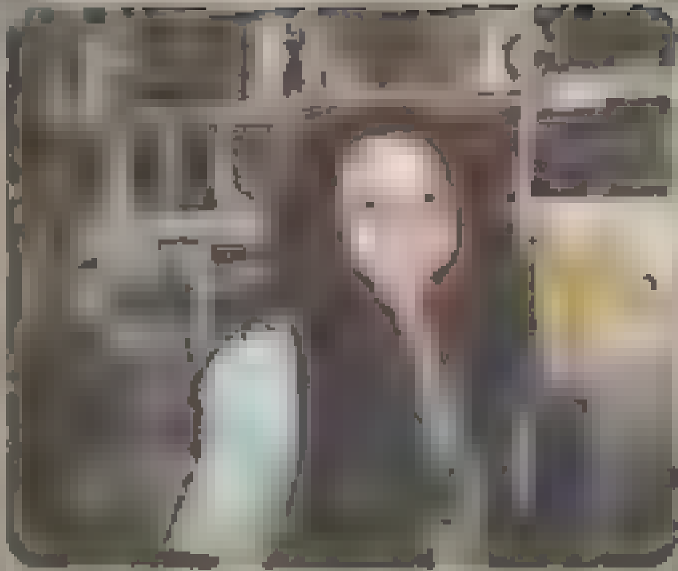

Dönüşen İsimler

İçimden geçiyor isim takmak
eşyalara
bir isim taşısınlar da
kurtulsunlar ıvır zıvır olmaktan
Söz gelimi
Antonio diye çağrılsın soba.
temiz pak tutayım onu
kaçsın gülünç gelince köyden
Misafir odasına Raquel ya da Ana
diyeyim
öyle sade olsun
Lazaro diye çağırayım banyoyu.
benim banyom durmadan süslenen
biri ya

Ne zaman tanımadığım biriyle
karşılaşsam
Beyefendi diye çağırıyorum onu,
öyle ya bunun gibi karanlıkta
ürküten bir beyefendi kisvesi var ya
ışıklara kara adını veriyorum.
bunların kimisi de görünmüyor.

Barbara Lins

polisiye ... Alegiuara ödülünü alan roman

10. senesi devriyesi'ydi

Kolombiya'nın Genç Şairleri-2

Hazırlayan ve çeviren: **Adnan Özer**

GIOVANNY GOMEZ

DUŞ

Nefes alıyor gece yatağımın kıyılarında
bir balık sürtüşü çırpınıyor gürültüsüz
çarşafların üstünde
kolanım boğuşuyor düşlerle geçen bu
sulurun ortasında
şafakla erişen bulutları duvarların olduğu
yerde
pencereden bakan Tanrının nefesi olan
nemde

giret yılanlar kapı üstünden sinsice
bir sözlük yok ur ki yılana dönmeden
yerine varsın
böyle büyür bedenim
uzun ağaçlarla karışıncaya

böyle aranır yitanlar her tarafta
dokunmak için ayın göğsüne
fakat çürüyüp gitmektedir derisi
odunlara sürünerek

ve nefeslerdir onlar yağmura karışmış
geri dönen
sözcükler parmaklar havada
kandan dokuman pekte
ve sırıktan onların bir şey anlamaz bu
[illegible]
erişir dalgaların akıntısı
onları dinleyen birinin uyanmasına
yetmediğinin bilincine.

YOLIMA ZULETA

ŞEHİR VS. KÖY HAKKINDA

Şehir bir bunaltıdır
toprağından ayrılmış köylüye
Köpekler, karıncalar, hamamböcekleri
faaliyetten ibaret bir dünyadır
Çıplak ayakla toprağa basamayan
ve bir kere olsun toprağın nabız atışını
duymayan
haciz memurlarının sığınağıdır şehir
Köy ise şehrin balkonu
kuşlarla konuşabileceğin
sıcak sohbetlerin

Yirmi şehir yayını gürültüyle
aze hava üstünde

Kapalı yer kokusu içinde
sersem sepetek bizlere
ne bir gölgelik bulunu
ne de açık bir yer al gözüm seviyle dive
Hukumuyuz kapı duvar bir bakışa
uyanmaya
ve hasretini çekmeye yıllık manzaranın
hani pamuktan bulutlarla resmedilip de
şimdi bir gri dumanıyla zehirleyen

ahmet çelikkol

Bilimkurgu gerçeği

İnsanoğlunun hayalgücü sınırlıdır; evrende zaman-mekânın, her durumun bir sınırı olduğu gibi. Bilimkurgu ürünlerinde de bu sınırlılığı görebiliriz. Yazar, diyelim bin yıl sonrasını kurgulamışsa, kıyafetler eski Roma'daki gibidir, kahramanların isimleri de öyle, eski Roma isimleri ya da benzeri. Öyleyse, bilimkurgu yazarlarının sınırlı hayalgücü daha çok insanoğlunun tarih içindeki serüveninden beslenmektedir. Bu argüman içinde düşünmeyi sürdürürsek, madem ki hayalgücü insanoğlunun tarih içindeki serüveni ile sınırlıdır, bilimkurgu ürünlerinin bir noktada tarih gerçeği ile bağlantılı olması, adı bilimkurgu da olsa önemli oranda tarihsel gerçeklere bağlı kalması gerekir.

Yaklaşık yarım yüzyıldır gündemde olan ve tarihsel olayları psikoloji bilimi bakışıyla yaklaşıp açıklamaya gelen psikohistori, tarih içindeki bugüne kadar yaşadığı serüvenini dikkate alıp, insanoğlunun geleceğini de yordamaya çalışmaktadır. Psikohistorinin yöntemini bilimkurgu eserleri için kullanabilir miyiz? Böyle bir yordamada isabet olur mu ya da kurgu ve gerçek hangi oranda örtüşebilir sorularına bugünden yanıt bulamayız. Ancak, bugün kurgulanan yarının gerçeğini test edemesek de, dün kurgulanıp bugünü anlatan bilimkurgu eserlerine bakıp yöntemi test etme imkânı bulabiliriz.

Bilimkurgunun babası **Jules Verne**, ***Ay Yolculuk*** adlı fantastik-bilimkurgu romanını 1865'de kaleme almış. **Herman Obert** 1924'de ilk füze çalışmalarını yaparken **Jules Verne**'den ilham aldığını açıkça belirtmiştir. **Jules Verne** örneklemesinden devam edelim. Yazar, ***Deniz Altında Yirmi Bin Fersah*** adlı bilimkurgu romanında, Nautilus adını verdiği denizaltıyı, kuzey kutbunun altından, buzlar arasından yürütür. Kitabın yazılışından sonra bir yüzyıl dolmadan, atom enerjisinin keşfi ve kullanılmaya başlamasıyla nükleer denizaltılar yapılmış. Bunlardan birine **Jules Verne**'in kurgusuna saygı olarak Nautilus adı verilmiş ve büyük bilimkurgu yazarının yazdığı biçimde kuzey kutbunun altından buzlar arasından yü[illegible]

11 Eylül terör saldırısı sonrası, bir bilimkurgu romanında hemen aynı saldırının kurgulanmış ve yayınlanmış olduğu, saldırının hemen sonrasında gazete haberleri arasında ve hayret nidâlarıyla yer almıştır.

[illegible] artırılabilir. Gene de kuşkusuz bir genellemeye gidilemez, geleceği kurgulayan edebiyat ürünlerinde yazılanların aynen yaşanacağı iddia edilemez. Ama insan aklının, hele geçmişi ve hali hazırı iyi okuyan insan aklının geleceği önemli doğruluk payıyla yordayabileceği, hele sanatçı sezgisiyle birleşince harikalar yaratılabileceği örneklerle sabittir.

Bilimkurgu yazarları, film senaristleri, bugün itibariyle geleceği nasıl kurgulamaktadır? Susuz kalmış, çölleşmiş bir dünya, bir taze domatesin ağırlığınca altın değerine ulaştığı, uğruna savaşlar verildiği bir dünya. Çetelerin kol gezdiği, insanların birbirini boğazladığı harabelere dönüşmeyi becerebilmiş bir dünya ya da özetle tükeniş, yok oluş.

On yıl öncesine kadar, bir nükleer savaş arkası benzer sonuca ulaşmış, yok oluşa yönelmiş dünyayı betimleyen senaryolar ya da kurgular bugün ortadan kalkıyor. Elbette bir nedeni olmalı. Sovyet Rusya'nın ortadan kalkışıyla nükleer savaş tehlikesi bir oranda azalmış görünüyor ve kurgu üreticileri bu tür kurgulardan uzaklaşmaya başlıyorlar.

Ama ne olursa olsun, bilimkurgucular hâlâ felaket se[illegible]

Kurgunun erinde sonunda gerçekleştiğini, en azından gerçekleşebildiğini, diyelim 1950 yılında kaleme alınmış ve 2000 yılında olacakları kurgulayan edebiyat ürünlerini 2004 yılında okuduğumuzda görebiliyoruz.

Bugün, konusu 2100 yılında geçen bilimkurgu eserlerini okuyoruz. Bu kitapları dört kuşak sonra, ihtiyar dünyamız 2100 yılını yaşamaya başladığında okuyanlar [illegible] bu satırlarda dile getirilenler yaşanacaksa, felaket senaryoları gerçekleşmiş demektir ve hiç de uzak bir ihtimal olarak görülmemelidir.

Ürkütücü ama öyle görünüyor. Argelişmiş ülkeler [illegible] lıklarından, doğayı, tüm doğaların toplamı olan dünyayı tüketiyorlar, kurutuyorlar, çölleştiriyorlar. Az sayıdaki emperyal ülkenin az sayıdaki zengin bireyleri, pa[illegible]ın çokluğuyla, kör bir dünya zevki uğruna, kendi [illegible]rafyalarının doğasını değil ama geri kalan coğrafya[illegible] tüm kaynaklarını kuruluyorlar. Ve köhne coğrafyaları [illegible] mış, çölleşmiş, insanların hayvanlar gibi birbirini yediği, daha insaflı söylemeye çalışırsak yemek zorunda [illegible]dığı bir dünya... Elbette felaket senaryosu. Bilimkur[illegible] [illegible]ları da böyle değil mi?

[illegible]

Fuzûli, ünlü dizesinde *aşk imiş her ne var âlemde / İlim bir kıyl-ü kaal imiş ancak* demiş. Ne varsa aşktır, aşkın yanında bilim çok önemsiz kalır anlamında. Buradaki aşk sözcüğü bir metafordur elbette, sadece sevmeyi değil, evrenin tüm güzelliklerini, tüm sanatları da içerir. Ve elbette bunları yazan Fuzûli'nin amacı bilimi önemsiz görmek değil, her sanatı yüceltmektir.

Bilimcilerin söylediklerine kulak verelim elbette. Bilimkurgu yazarlarının da.

[illegible]

Sevgili hakim okuyucular, bu yazıyla birlikte, kapitalist Batı medeniyetinin belli başlı değerlerini, felsefe bilgisi eşliğinde sorgulamaya çalıştığımız bir dizinin sonuna geldik. Bu dizi, "*Akşam Dikesi*" başlığıyla çıkacak olan yeni kitabımın ön hazırlığını oluşturmuştu. Okuduğunuz dizide yer almayan başka çalışmalarla, organik bir bütünlük kurduğumuz "*Akşam Dikesi*"ni yakında yazarlarla buluşturmayı öngörüyoruz. Gelecek sayıdan itibaren başka bir başlık çerçevede görüşmek dileğiyle. Ilgini gönderdiğiniz mektup ve mesajlara teşekkür ediyo-

Adına devlet dediğimiz örgütlenme biçimi, diğer birçok örgütlenme biçimlerinde olduğu gibi, belli bir finansman sorunu kimsenin için. Çok çeşitli teşekkül, kadro ve mali zemlerden oluşan devlet aygıtı, işlerliğini ve sürekliliğini sağlayabilmek için bütçesini, düzenli olarak ve çoğunluğu artan miktarlarda bir maddi bedel dayanır. Bu durum ulus devlet açısından da değişmez bir hakikate işaret ediyor.

Meşruiyetini, kapitalist üretim ilişkilerinin belirleyici olmadığı yaşantı birlikteliği üzerine tesis eden batı *modern ulus devletleri* bu finansmanı, görünürde burjuva hukukuyla düzenlenmiş bir vergi sistemi sayesinde, özü hukukun öngördüğü bir *görünürde* finans kaynağıdır. Bir bütün olarak devletin meşruiyeti ve sürekliliği esasında üzerinde yükseldiği ekonomik yaşantı birlikteliği

yeniden temin edilecek düzenli vergi gelirleri veya herhangi bir prensipal kaynak, bir büyük ülkenin dış yardımı, ya da yine herhangi bir yerde devlet kurup, yaşatmak için yeterli değildir. Örneğin, İsrail'in özgüvendeki yükseliş ivmesinin de bu kapsamda ele alınmak mümkündür. Hele hele sözünü ettiğimiz devlet biçimi ulus devletse bu devletin kurulup yaşatılabilmesi için, "*bir*" ulusal sınırlar çerçevesinde yaşayan insanların, tarihsel doğal bağlarını içinde oluşturduğu, ekonomik yaşantı birlikteliği vardır ulus devlete denk düşen ekonomik yaşantı birlikteliği biçiminde, kapitalizm ve bu yaşantı birlikteliğini örgütleyerek sürdüren insanlar topluluğuna ise ulus diyoruz. Dolayısıyla burjuva hukuku tarafından tanınan ve edilen vergi sistemi, dış kredilere ve bu devletin finans manının yalnızca görünür biçimini temin ederken, devletin maddi meşruiyetinin esasen, bütün bir ekonomik yaşantı birlikteliği üzerinde temellendiğini görmek, yerinde olur. Yani hakikatte, devleti finanse eden vergi sistemi değil, ekonomik yaşantı birlikteliğidir.

KAPİTALİST BÜYÜME VE ULUS DEVLET

Batı'da burjuva devrimleri sürecine bağlı toplumsal sözleşmelerin sonucu olarak ortaya çıkan ulus devletlerin, bu sözleşmeler hukuku kapsamında sahibini emekle yükümlülükler yükün zamana kadar kapitalist büyüme *sınırsız* olduğu sanısının bir hatasıydı. Batı'da ve ülkemizdeki yaygın inanış, ekonomik büyümenin sonucu artırdığı ongörüyle toplumsal refahın, devlet hizmet ve yükümlülüklerine de yansıyarak, yurttaşa daha nitelikli ve zengin bir servis verileceği yönündedir. Bunadaki temel yanılgı, belli dönem kesimler olsa dahi, kapitalist büyümenin sınırsız olduğu önyargısının, tartışmasız bir veri olarak kabul edilmesinde ortaya çıkıyor.

Ulus devletin, başka kendi gerekçesini olan güvenliğini yanı sıra, hukuk, sağlık, eğitim, sigorta ve hizmetler tek bir merkezden, milyonlarca insana, sonsuza dek sunabileceğini ve bunun ekonomik büyümenin sürekliliği sonucu mümkün olduğunu sanmak, naif veya kasıtlı bir ön yargıdır.

Kapitalist büyümenin sınırsızlığının, tüketimin sınırsızlığına bağlı olduğunu biliyoruz. Ancak tüketimin sınırsız [illegible] gerçek ise, sınırsız büyüme dönemde bugün artık Doğu da ve Batı'da hemen herkesin kabul ettiği bir hakikat olarak, iki büyük engel gözü çarpıyor. Birincisi, sınırsız tüketimi karşılayacak sınırsız bir satın alma gücünün imkansızlığıdır. İkincisi ve bundan daha önemli bir engel ise sabahın kaynaklarının sınırlı olduğu ve insanoğlunun sınırları zorlayan her tüketim hamlesine karşı, tabiatın

Bu hakikatler karşısında kapitalist ve rasyonalist Batı medeniyetinin, ulus devletin sonsuz olduğu önyargısını aşarak kendi rasyonalitesi içinde, yeni devlet biçimleri arayışlarına yöneldiğini görüyoruz. Bu arayışta, gerek kuzey Amerika, gerekse orta Avrupa ekonomilerinin 70'li yıllardan beri artırdıkları büyüme hedeflerini, savaşlara ve iç ekonomi dengesizliğiyle yapay olarak kat edilen tüketim gerçekleşmelerine rağmen, bir türlü tutturamamalarının, önemli payı olduğunu söyleyebiliriz.

Batı, yeni bir devlet modeli geliştirinceye dek, kendi ulus devletlerinin çözülme sürecini geciktirmek amacıyla, son otuz yıldır bir dizi önlem uygulayıp. Özelleştirme ve devletin küçültülmesi programlarıyla, üç yüz yıllık toplumsal sözleşme tasfiyesinden geriye dönüşmesini bu şekilde anlayabiliriz. Burjuva ulus devletin bütün yükümlülüklerini artık tek bir merkezden yerine getirebilmesinin imkanı kalmamıştır. Bugün başta Almanya olmak üzere bütün batılı ülkelerde, ulus devletler, sağlıktan eğitime, sosyal güvenlikten kamu yatırımlarına dek, bütün sosyal alanlardan farklı çeşitlilikte çekilme içindeler. Kabaca bir polis ve mahkeme devleti olan ABD'nin, zaten bu alanlarda hiçbir kalıcı yükümlülüğe, yıllarıyla imza atmış olduğu

[illegible] DEVLET MODELLERİ [illegible]

Batı'da ulus devletlerin çözülme süreçleri bir yandan bu nispi önlemlerle geciktirilmeye çalışılırken, batılı ana emperyalist blokta, iki farklı ve yeni devlet arayışı göze çarpıyor. Bilindiği gibi, kapitalist Batı medeniyetinin denetimindeki, uluslar arası sermaye ve çokuluslu şirketler, "küreselleşme" kavramıyla dile getirdikleri, insanlık tarihinin en adaletsiz ve acımasız ekonomik yaşantı birlikteliğine denk düşen bir devlet modeli olarak, ABD'nin dünya imparatorluğunu payalaşıyorlar. Uluslar arası sermaye ve çokuluslu şirketlerin olgusu içerisinde. Heterojen yapının başat kutbunu oluşturan AB çıkışlı unsurlar ise, yine ulus devlet sonrası federatif bir örgütlenme geliştirmeye çalışıyorlar. Görülen o ki, bu ülkeler açıkça ilan etmese [illegible]

[illegible]

düşerek, ulus devlet ötesi devlet modelini hayata geçi[illegible]

Ancak şu aşamada bilebildiğimiz bir şey var: Gerek ABD, gerekse AB ülkeleri kendi ulus devletlerinden vazgeçerken, dünyanın başka yörelerinde, mevcudiyetini sürdürmek isteyen birer "ulus devletimsi" yapılara izin verme niyetinde görünmüyorlar. Aksi takdirde, kendileri açısından, ulus devlet sonrası gerçekleştirmeyi tasarladıkları yapıları kurdurabilmelerine imkan kalmayacağını, görebiliyor olmalılar. Bunu tüm açıklığıyla idrak etmek hayati önem taşıyor.

ABD'nin kendi yaşama iradesi doğrultusunda, ölçüsüz ve sınırsız güç kullanımını göze almasının da, bu kapsam içerisinde açıklanabilir olduğu. Dolayısıyla ABD oligarşisinin, tehdit ettiği ülkelerden önce, bizzat kendisinin varlık yokluk sınırında bir panik yaşadığını açılayabiliyoruz. Tabi ABD ve AB oligarşilerinin, kendi ulus devlet mekanizmalarının çözülmesini engelleyememelerinin sonucu, panik içinde almaları, tehditin önemini ve gücünü [illegible]

Bugün ABD oligarşisine hakim olan mantığı şu şekilde özetleyebiliriz: Ulus devletler ve "ulusumsular" nasıl olsa çözülecekler, çünkü artık kendim de dahil bu devletlerin sürekliliğini temin eden ekonomik büyüme yok. Öyleyse bu çözülme, benim denetimim altında ve benim iradem doğrultusunda olmalıdır.

Ve kuşkusuz çözülme, [illegible] kuvvetliye [illegible] başlatılmalı ve [illegible] doğru bir yol izlemelidir. BOP ve benzeri projelerin öngördüğü, ilkin Afganistan, sonra Irak, sonra İran ve Suriye tarafını izleyen halkadır. Bu rasyonel bilinç [illegible]

[illegible]

ABD, kendi ulus devletinden vazgeçerek, uluslar ötesi küresel bir imparatorluğa dönüşmeyi hedeflerken, bize ne kadar tarihi geçer? Kimse danışmadı, iyimser olmak için bir neden göremiyoruz?

Verili durumu karartmak ve anlaşılmaz kılmak amacıyla yer yer, büyümekte olan Çin veya değişik bağlar bir kapitalist model olan Japonya'nın adı, sıkça gündeme getiriliyor. Rusya'yı bu örneği göze almak gereklerinden söz edilmiyor. Olabilir. Bu ülkeler dünyadaki mevcut durumun gidişatını değiştirebilirler. Ama şunu biliyoruz ki, kapitalizm her yerde kapitalizmdir. Çin bugün büyüyor olabilir, peki bu büyümeyi ne zamana kadar sürdürebilecektir? Satın alma gücünü sınırsız öğe taşıyabilir mi? Veya herkes için sınırlı olan yeryüzünün kaynak ve imkanları Çin için sınırsız mıdır? ABD ve AB ekonomiler daralırken, Japonya'nın veya Rusya'nın sınırsız büyüyeceğini nereden bilmiyoruz? Bu soruların cevabı yoktur. İster Atlantik, ister Pasifik cephesinden bakalım, kapitalizmin sınırsız büyüme "ide"si bir kez dikiş atmıştır.

O zaman akla şu saçma soru geliyor: Peki büyüme olmadan da kapitalizm ve ulus devlet mevcudiyetini sürdüremez mi? Küçülerek kapitalist ekonomik yaşantı birlikteliğini sürdürmek, sermayenin giderek eriyip yok olması demektir ki, bu saçmadır. Çünkü kapitalizm, özünde sermayenin ve kârın sürekli artmasını gerek sürekli büyüme demektir. Artmayan bir sermaye ve kâr, kapitalizm kurallarında zarar demektir. Bunları biliyoruz.

Taktik durum itibariyle, yeni bir savaş veya yeni enerji kaynağı, büyümekte olan yeni bir ülke, yeni teknolojisindeki yeni bir buluş, yeni tüketim alanları açarak, ulus devlet bir insan ömrü kadar erteleyebilir mi? Ya sonra?

Aslında ister tarihin objektif oluşumlarının sonucu olsun, isterse kapitalist Batı medeniyetinin dayatmaları sonucu olsun, eğer "ulus devlet" yapılanmasının sonuna yaklaşıyorsak, bizler de herkes gibi mevcudiyetimizi sürdürmenin yollarını aramak zorundayız.

Toplum olarak, bir arada yaşama imkanlarımızı yeniden gözden geçirmemizin dayanakları üzerine düşünüyoruz. Burada Türkçemiz tayin edici bir rol oynuyor. Ve emperyalizm bu durumun farkındadır. Milyonlarca insanı kısa bir sürede yok etmek mümkün olamayacağına göre ulus olmanın manevi taşıyıcısı olan "ortak dil"i tahrip etmek emperyalizmin başlıca amaçları arasındadır. Verili durum kapsamında bunu tespit edebiliyoruz. Demek ki esas olan; Anadolu'da Türkçe konuşan milyonlarca insanın, sonsuza kadar bir arada yaşamasının yollarını temin etmektir. Bu arada, çok batılı ülkeler gibi, ulus devlet'in çözülmesi sürecini, mümkün olduğunca geciktirmek, ulus yapısını tahrip etmeyi amaçlayan yolsuzluklar ve ahlak çöküntüsüyle güreşerek emperyalizme karşı manevi bir mukavemet göstermek taktik açıdan hayli önem taşıyor.

Zorluk şuradadır ki, sürecin nerede başladığını görebilmemize karşın, nerede ve nasıl biteceğini bilemiyoruz. Emperyalist program belki bir insan ömrünün, belki de birkaç kuşağın göremeyeceği bir süreci kapsamaktadır. Ama olabilecek en kötü ihtimallerden hareketle mevcudiyetimizi sürekli kılacak önlemler üzerinde fikir geliştirmek zorunda olduğumuzu unutmuyoruz. Bilinç, kuşkusuz, doğu ve batı süreçleri gibi, ortak bir geçmişe sahip olmak da bizim için paha biçilmez bir zenginliktir.

Öyleyse kendi varoluş tarihimizden ve başkalarının varoluş tarihlerinden öğrenmeye devam edeceğiz. Her ne kadar taarruz eden taraf olması itibariyle, inisiyatif emperyalizmin elinde bulunsa da, mevcudiyeti dağılan bir savunma bütün oyunları tersyüz edebilir. Şimdilik bu kadarını biliyoruz. Tıpkı General Jukov'un "çember savunması"nda olduğu gibi.

Oğuz Sarıkaya

Kitap okuyor musun?

Arada okuyorum. B[illegible] dönemleri tam hissedemiyorum. Şu ara "bol roman okumaya başlıyorum" dönemine geçtim. Müziğe çok odaklandığım zaman çok fazla ilgilenemiyorum, ama bazen iki yıl boşluklar oluyor. Elimde kitapla dolaşıyorum.

Tercihlerini hangi yönde kullanıyorsun?

Şu tarz okuyorum diyemeyeceğim. İhtiyacım olan şey geliyor elime. Geçenlerde kişisel gelişim [illegible] da hikâyeler değil de biraz daha kendimi geliştirmeye yönelik şeyler okumayı tercih ediyorum.

Ne zaman başladın çizmeye?

Üç yaşımda. Ben hatırlamıyorum tabii. Elime kalem kâğıt tutuşturduğum zaman ben sadece çizebiliyormuşum. Çizdiğim şeylerin öbür çocuk çizimlerinden öte şeyler olduğunu söylüyorlar. Ben beş yaşımda yapabilmişim ha[illegible]

Nasıl bir çizgin vardı?

Ben ortaokul dönemlerinde **Kemal Aratan**'ın çizimlerine hayrandım, **Mehmet Çağcağ**'ı da çok severdim ve takip ederdim. **Oğuz Aral** ve son [illegible] dım. Çağcağ hep çizimimin **Kemal**'e benzediğini söylerdi. Bu örnekler beni sevindiriyordu ama bu onama gelince rahatsız etmeye başladı. Sonra biraz olaya adapte olunca kendime ait bir tarz ortaya çıkmaya başladı. O dönemde müzik işine biraz daha kalbimi çalıyordu [illegible]

Sana yarım sayfa köşe verilince sakladın.

Nereden biliyorsun!

Çekmeden önce dersini iyi çalıştım. Peki neler çizerdin?

Tipik[illegible]m yoktu. O dönemde komik bulduğum şeyleri kendimce garip çizimlerle anlatırdım. Tipik[illegible] hazırlamak denerdim, sayfa verirdi. Yarım [illegible] Pentagram [illegible]

Artık iki çeşit kitlen oldu bence. Sen de mutlaka fark etmişsindir. Yumuşadığını düşünenler ve daha önce hiç olmayan, tepeden inen genç bir kitle. Bir de buna ek olarak ilginç bir kitlen var. Eskiden olduğu gibi şimdi de her halinle seni beğenen.

O kadar çok reaksiyon alıyorum ki. Hepsi de farklı olduğu için bunlardan çok etkilenmiyorum. Sonuçta yaptığım şeyin ne olduğunu biliyorum. Çok bilinçli ve farkında yapıyorum. Bu yüzden bunların gelmesini normal buluyorum ve ayrıca buna hazırdım zaten. Albümü hazırlarken. Bu adam **Pentagram**'ın solistiydi, metal grubunda şarkı söylüyordu. Sonuçta **Pentagram** müzikal kariyeri devam ediyor. Bunun bazı çok yakından takip etmeyenlerin düşüncesi olduğunu sanıyorum. **Pentagram** müziği gibi bir şey bekliyorlar. O tarafta o sertlikte o

... de **Trailblazer**'ı yapmıştır. Bu da aynını ... dinlemiş. Gruba girdiğimde her şey hazırdı, albüm hazırdı. Ben bir noktada onların sesi oldum. Birçok konuda onların istediklerini yapmaya çalıştım. Kendi mu... **Pentagram** ...

... şarkı haliyle farklı. Ama o bakış açısını da anlıyorum. Yumuşama var. Bunun yanında sadeleşmiş diyen de var. O kısmı da alıp değerlendiriyorum, ama bundan sonra yapacağım şeyler üzerinde etkili olacağını sanmıyorum. Ben içimden geleni yapmayı tercih ediyorum.

Bazen bir şarkı sözünü yazman iki sene sürebiliyormuş. Nasıl oluyor bu?

Benim bir şarkı sözü yazma yöntemim yok. Bazen elime gitarı alıyorum, çalıyorum. O anki ruh halime göre.

Önce riff mi yakalıyorsun?

Önce bir şey dönmeye başlıyor.

Bazen çok dönerse, kendi aşabiliyor. "Soyduk" gibi.

Onu ben istedim. O bir tanışma taşıyordu. O parça bir olgu. Önce bulsaydı bence de kalacaktı. Bu yüzden doğru yerde bırak. Kaç kere söylediğimi sayanlar çıktı. 30 defa.

Nasıl yazıyorsun?

Bir melodi çıkıyor. Sözler de buna yardımcı olan şeyler. Onunla beraber bir melodi çıkarıyorum. Bunu anlatmak için de bir akım sözlere ihtiyaç duyuyorum. Bazen de bir kere de ... üç, dört satır derken A ve B şeklinde çıkıyor. Sonra ... yorsun. O gün bitecek sandığın şarkı bir geçiyor, hâlâ boşlukta oluyor. O boşluğa o dönemde ... istediğin şekilde gelmiyor. Bazı parçalarda üç seneye kadar ... uzatabiliyor bu süreç. *Kendine Gel*'de öyle bir bölüm var. Son iki satırı üç sene sonra geldi. *Düğmez Kolkmaz*'da öyle süratli çıktı ki ben bile yetişemedim.

Hep ikinci parça hit olacak, birinci parça da yapanın sevdiği parçadır. Sende de öyle mi?

Bunun özelliği en son yaptığım parça olması. Ben albümü aslında kafamda bitirmiştim. Bu şarkılar olmadan öyle bir karar vermiştim. Bir gün **"Pencere"**yi yakaladım. Çok hoşuma gitti. Beni çok heyecanlandırdı. O da süratle çıktı. İlk bölümü, kısa bir şarkı. O bitince albüm bitti. En taze diye belki de, onun açılış şarkısı olması ... karar verdim.

***"Sana Dedim"*, nasıl çıktı?**

Geç vakit geldim eve. Kızmışım, sinirlenmişim. Arama... dım. Çıkmıyor bir sinirdi. Çok özel bir şey. Bir arkadaşıma kızdım. "Ene enk bukum ... sakin yanlış anlama" diye çıktı. Hipnotik şarkı yapayım diye çıkmadı. Biraz da saydırmalı birşey olduğu için, ritmin üzerine söylenmiş bir şey. Bütün espirisi anında bu konuşma.

Benim favorilerimden bir de *"De Bi De"* var. O nasıl çıktı?

Biraz saklı kaldı gibi geliyor albümün içinde. Ben de çok seviyorum onu. Ben de bu şarkıyı sevenlerde başka bir bağ kuruyorum kendimce. Bu albümü çıkarken, bayağı kavgalı bir dönem geçirdim. Öyle bir anımda çok süratle yazdık aramızda. Benim bütün şarkılar 4/4'lüktür, o mesela 6/8'likti. Çok da hoşuma gitti. Akustik olması da enteresan geldi bana. Akustik bir şarkı da olsun istiyordum albümde.

Kendini iyi bir şarkı sözü yazarı olarak görüyor musun?

Görüyorum. İyi bir şarkı sözü yazarıyım demek zor geliyor. O an hissettiğim şeyleri en doğru kelimelerle ifade ettiğimi düşünüyorum. O yüzden dedim ya bazen bir kelimenin kaldığı yerde aylarca, yıllarca bekletildiğim de oluyor. "Hemen içini dolduralım"ı sevmiyorum. O beni ifade etmiyorsa, başkasına bir şey ifade etmeyecek gibi geliyor. Bu yüzden sonuna kadar uğraşıyorum.

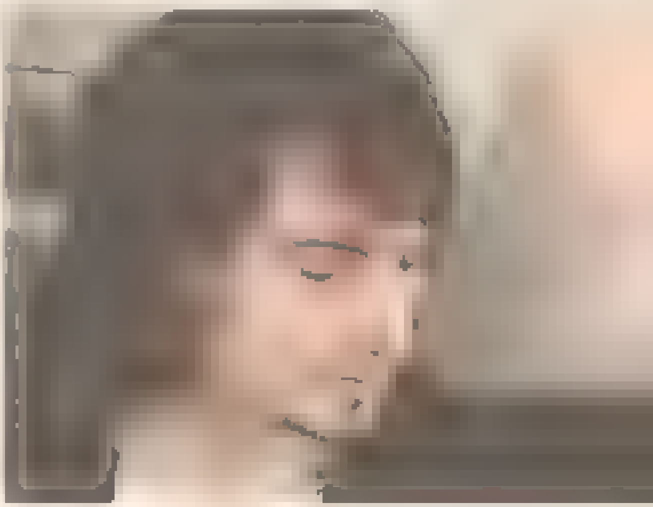

Kim gibi yazabilmek isterdin?

O da zor. Ben kimse gibi yazmak istemiyorum. Mesela Mazhar Alanson ... derin şeyler anlatabilmek zor. Şiirden biraz da öte bir şey, melodiyle birlikte anlatman lazım ve bunun o anda olması lazım. Şansa için yerin yok. **Mazhar Alanson** ve **Fikret Kızılok** bunda çok başarılı. **James Hetfield**'ın sözlerini çok beğeniyorum. İki kelimeyle saatler üzerinde durabileceğin şeyler yazıyor.

Pentagram şarkı sözlerinde bir tavır vardı. Seninkiler daha ılımlı, yumuşak kalıyor eski Penta şarkılarına kıyasla.

Pentagram da, aslında çok enteresan, kimsenin söylemeye cesaret edemediği şeyler söylendi. "Andıkapı"nın sözleri ... söylemiş olmamızdı. Pek çok insan bunu algılamadı ya da anladı ama asıl anlaması gerekenler anlamadı. Bu yüzden kakafonik olduk. Çok konuşuyor bunlar ... oldu. Bir yandan düşündüğümüz ve inandığımız şeylerdi. Türkiye'de kabullenilen bir anlayış var. Onu kırmak hemen olmuyor. Çok rahat kulüp ... edemiyorsun. Kulüp manasında söylemiyorum. Denetimden, RTÜK'ten geçemiyorsun. *Korkma* albümü geçmedi mesela ve benim için çok büyük handikap oluşturdu. Bir açıklama da yapılmadı. TRT'nin anlayışına ters düşerek siyasi bir tavır da olmamasına rağmen herhalde kapıdan koyulmuşsun bir şeydi bu.

Ey ademoğlu, diled-ğin gibi yaşa, sonun ölümdür

Tatile Çıkamayan Kitaplar

Çağnışım hapisanesinde milliler

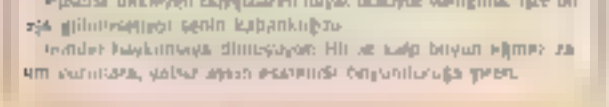

Bu benim yanızlığım kendime kaçan ve de hayatla dalga geçen insanoğlun en büyük hakkı, yanızlığı.

İSMAİL ALLENDE

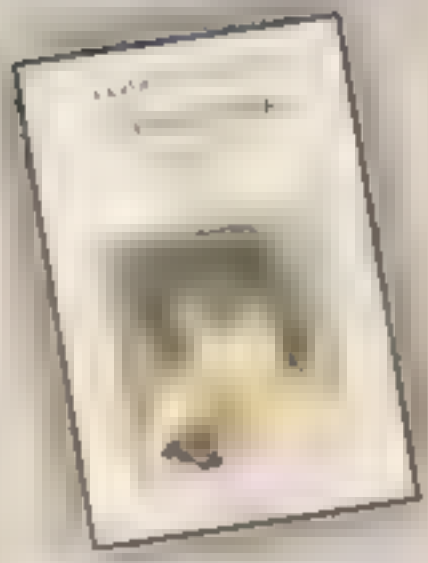

anılar

Ben yürümeyi bilen bir tavuğum

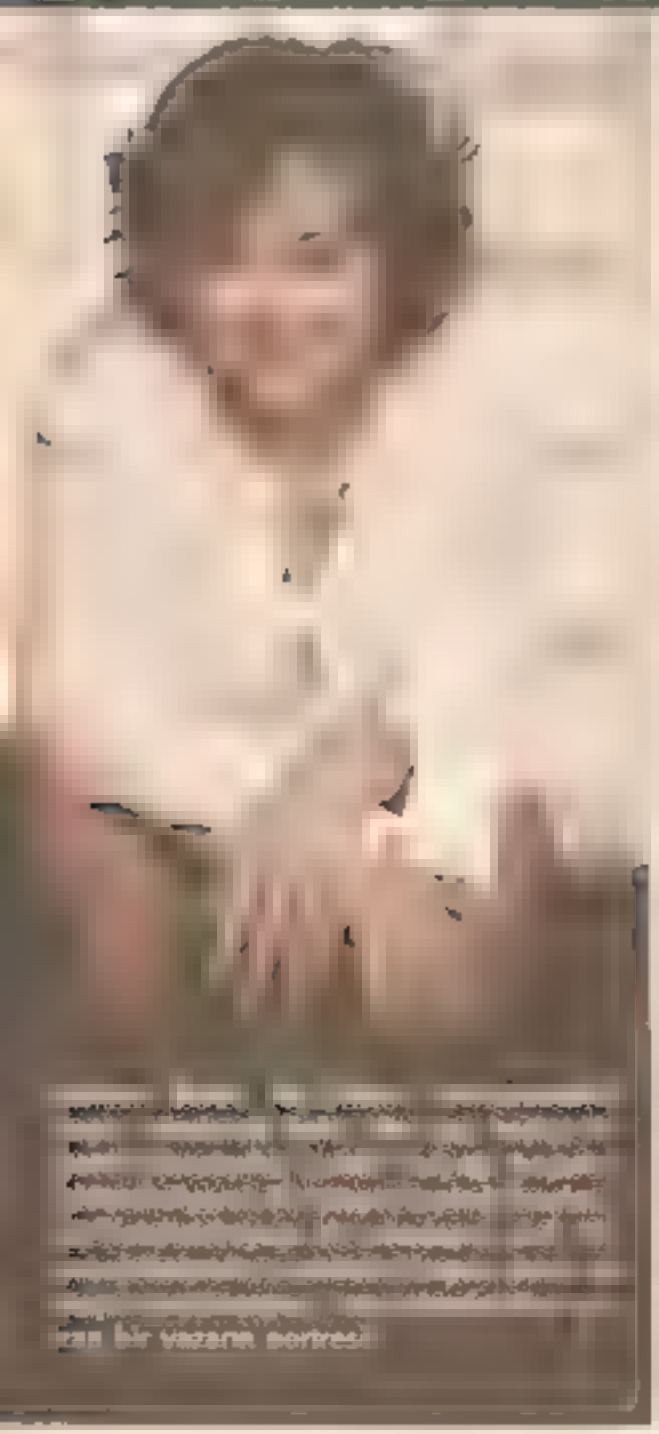

Sen dışarıdan bakınca kendi yaşadıklarına, medyanın ana dalgasında geçirdiğin bu dört yılı nasıl değerlendiriyorsun?

Acımasız bir

Mehmet Yılmaz

Neden? Ne oldu?

Ama o zaman felsefe olarak farklı bir nokta ve gelmiş olman, yeni bir alan yaratmış olman gerekir. Yeni kanalın neresi? Okuyucuna

[illegible]

Duygusal yazılar ve kolaycılık meselesine dönelim. Nasıl bir kolaycılık bu? Senin yazılar

[illegible]

Evet. [illegible] da olabilirler. [illegible]

[illegible]

Melodram sence bizim topluma ulaşmanın bir yolu da olamaz mı? Sevecle [illegible]

[illegible]

Bu anlamda seyircimiz var zaten. [illegible]'dan beri takip ediliyorsun. Tam insanın küçültüğüne kavuştuğu süreç bu. İdeolojinin tam olarak oluruduğu

Ve bu [illegible] havasına sinmediği. Benim [illegible]

[illegible], bunlardan vazgeç, insanların kafasını

katışcınma. Karşılığında sana görürlük, tanınırlık vericez. Herkes seni çok sevicek. Bir mühendisin er demleri mesela başka bir şekilde sınanabilir. Ben herkesin gözü önünde, karşılığında bayağı fazla şey vererek, böyle sınanıyorum. Hakikaten yılıyor insan. O yüzden kendi hayatımı kendim için zor bulu- [illegible]

Al benden de o kadar. Zor bir hayat seninki. Yıllardır yapmak için mücadele verdiklerin, başardıkların, durduğum yerden bana son derece hırpalayıcı ve zor geliyor. Sürekli bir mücadeleyi gerektiren bir hayat. O köşeyi sürdürmek, köşeyi sürdürmek için atmosferde kalmak, insanlar... Yarattığın çılgın hayranlık uyandırıcı iyi de karşıt eleştiriler, kırıcı çıkışlar, kimi zaman hazımsızlıklara karşı nasıl bir kabuk geliştirdin? Erdemli kalabiliyor musun? Perde arkasında neler oluyor?

Ya bu erdem nasıl bir şeyse muhafaza etmek bir tek [illegible] sa dönercinin sıcakta çalışması gibi, bu işten ayrı bir şey değil. Haftada dört gün sınanıyorsun. Sevicekler [illegible]

İyi de işte şunu da soruyorum sana. Sana muhalif dersek, bir muhalif çoğunluğun takdirini sağlamaya çabalar mı? Bundan mutluluk mu duyar, mutsuz mu [illegible]

[illegible] artık şu basit ve neredeyse bayağı gerçeği ka[illegible] durumdayım! Her insan sevilmek ister [illegible] ben de sevilmek istiyorum. Ama... bunun [illegible] a geçenlerden daha fazla istemiyorum. [illegible] belki daha az umurumda. Daha acımasız, daha [illegible] insanların bu ihtiyaçlarını benden çok d[illegible] [illegible] en önemli şey şu aslında [illegible] acaba bir tek ben mi bilmiyorum [illegible] şöyle oluyor mesela, çok önemli adamlar hep birlikte sohbete girişmeye başlıyorlar. Bu durum her şey bununla açıklıyorlar. Ve herkesin bu konuda bir fikri var. Bilgileri var mı bilmiyorum ama fikirleri var. Ben bu konuyu önemsemiyorum, acaba benim anlamadığım bir şey mi var ortada! Tabii bir de kadınlar var. Onlarla da mücadele etmek gerekiyor.

Kadınlar kadınların yoluna çıkıp enerjileriyle önüne dikiliyor meselesi.

Veya fiziksel olarak.

Kadının kadında alıp veremediği nedir kardeşim?

Kadınları ben çok seviyorum. Çok ilginç [illegible] Saçma sapan şeyleri düşünüyorlar ve bir ikte o saçma sapan şeyleri düşünmek çok hoşuma gidiyor. Şimdi yeni bir şey yazmaya başlıycam, eğer becerebilirsem şununla ilgili olacak. İki kadının bir gün içindeki konuşmaları. Yemek yaparken, temizlik yaparken, sigara içerken. Çok ölümcül konuşmalar bunlar hayata dair. Ama kadınlar herhangi bir şey mış gibi konuşuyor. Ben de öyleyim. Yazmak ve [illegible] şu kurmak. Fark yok bence.

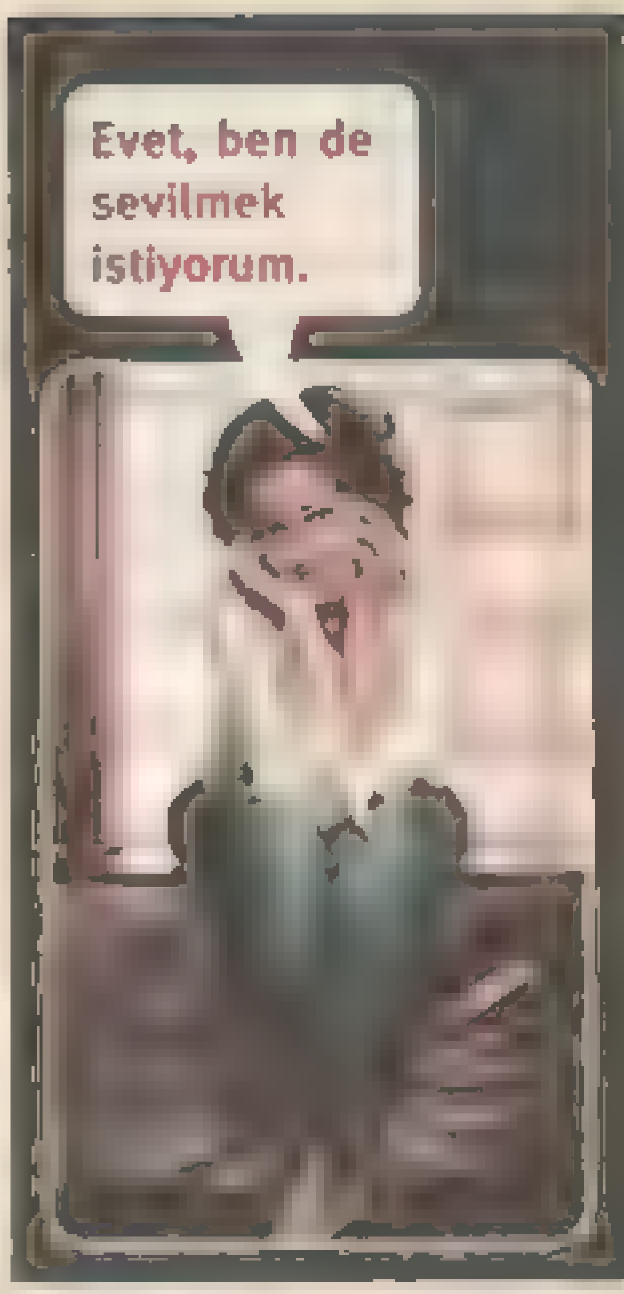

Kadın tehlikesi diyorum. Ecel. Bunlar çok romantik.

Takıldığım da bu. Ben kadınları bu kadar severken kimi kadınların benden bu kadar nefret etmesi bana komik geliyor. Gerçi hiç karşıma çıkmadılar. Bir çok [illegible] al baskın. Ama diğer nefrete gelince... Sesimi alto. Ondandır belki. Ya bak... Kadınlar, diğer kadınların kendileri gibi acı çektiğini ya da kendileri gibi korktuğunu bir türlü kabul etmiyorlar. Hele eğer birazcık bir yerlerde görünüyorsan. Birazcık başarı gibi şeylerden payını almışsan, asla kabul etmiyor. Benim gibi değil bu diyor ve nefret ediyor. Birbirimize ne kadar yakın olduğumuzu reddettiğimiz için nefret edemiliyoruz?

gramofonlu kahve

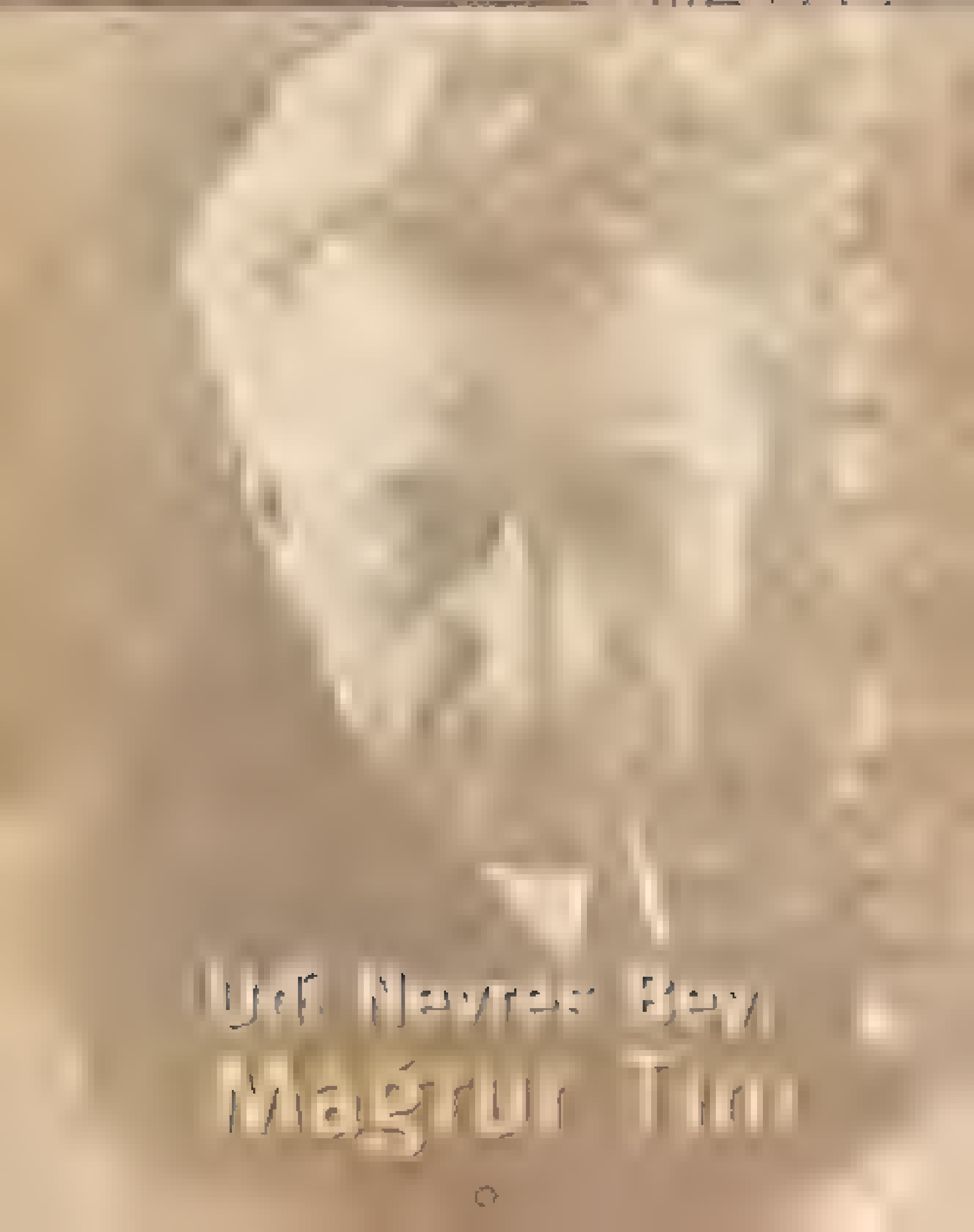

Ud. Nevres Bey

Mağrur Tını

YOKSUL, ŞİK VE "AŞK EHLİ"

ten sonra tanındığı **Tanburî Cemil Bey** ile olan ilişkisi de hayli ilginç. Dönemin bu iki gözde sanatçısı birlikte icra ederken çok iyi anlaşıyorlar ama gündelik hayatta sivri dilleri, birbirlerine karşı durmuyor. Onunla ilgili tek araştırma kitabını (İnönü Üniversitesi ve Kültür Bakanlığı Yayınları) hazırlamış ve bize değerli bir kaynak sağlamış olan **Onur Akdoğu**, *"Aralarında zikre ilgili tartışmalar olmuş, sürekli beraber oldukları halde, hiçbir zaman anlamında duygusal bir bağ oluşmamış, yalnızca beraber çaldıkları zamanlarda bir duygu beraberliği içine girebilmişlerdir."* diye yazıyor. Ak... **Nâzım Özalp** ... **Mesud Cemil** ve **Kuşan Ferit Kam**'ın da bu durumu doğruladıklarını ekliyor.

"KULLANILMAYAN" TELDEN GEÇİLEN TAKSİM

Nevres Bey, dönemin bir başka gözde sanatçısı **Kemençeci Vasil**'i bile eleştirmiş, bir konserde onun bu yollu davranışına muhalif olmuştur. Konu müzik olduğunda **Nevres Bey**'in dili alabildiğine keskindir. Türk Musikisi Dergisi'nin Şubat 1949 tarihli 16. sayısında besteci... aktör **Kemal Emin Bara**, *"Ustâdânın kemâ haline girdiği son senesinde"* geçmiş bir anısını anlatıyor. O gün, **Nevres Bey** ile birlikte rastlantıyla Fenerbolu'nda bir eve uğramışlardır. Orada yedi sekiz kişinin çalıp söylediklerini görürler. **Nevres Bey**, udu eline alır, inceler. Sonra, udun sahibine döner: *"Bunun şurada bir teli daha olaraktı."* Udun sahibi, **Nevres Bey**'e küçümseyerek bakar: *"O tel kaba dügâhtır, kullanılmaz!"* **Nevres Bey**, cebinden bir kaba dügâh çıkarıp uda takar. Ud sahibi mızrabı uzatır. Ancak kimsenin mızrabını kullanmayan **Nevres Bey**, yeleğinin cebinden kendi mızrabını çıkarır. Az sonra da kaba dügâh üstünden bir taksim geçer. B...ra, *"Ben Nevres'i çok dinledim, fakat böyle bir taksimini ilk defa ... dinledim"* diye ekliyor. Taksimden sonra **Nevres Bey** ile ...

Yine aynı derginin 14. sayısında **Bedriye Hoşgör**, **Nevres Bey**'in kendisine udu geliştirmek konusunda ... ve ... ve kalkan bir demiryolu mühen... *...atmasın diye lokomotife şem...* ...

Nevres Bey ... *...madım (Ferahfezâ)*, *"Aşiyane murgıdil" (isfahan)*, *"Kalmadı sabrı karanın" (isfahan)*, *"Gün kavuştu, su kararcı" (muhayyer)*, *Gösterirken rûy-ı zerdim (hicaz)*, *"Karşı da karşı yaptırdım hanları" (uşşak)*, *"Var mıdır tekrire hacet" (hicaz)* sözleriyle başlayan vedi ... şarkısı var. *"Hüzzam saz semaisi"*'ni tek başına, *"Muhayyer saz semaisi"*'ni **Tanburî Cemil Bey** ile ... **Dede Efendi**, **Rahmi Bey** ...

Çe...

Mustafa Çavuş gibi bestecilerin değişik makamlardaki eserleri için aranağmeler bestelemiştir. Ancak plak... ... Seslendirdiği parçaların ... ile udu ile taksim de yapmıştır. Ayrıca ...adece taksim geçtiği plakları da var. Bazı plaklarda ... **Lale**, **Nerida**, **Deniz Kızı Eftalya** gibi sanatçılara udu ile eşlik etmiştir. **Nevres Bey**, Birinci Dünya Savaşı öncesi plak doldurmak üzere gittiği Almanya'da ... yapmıştır. **Nevres Bey**, edebiyatı da yakından ... **Ahmed Rasim**, **Ahmet Haşim** gibi edebiyatçılarla dost...

Nevres Bey'in doğduğu yöreyle ilişkileri konusunda kaynaklarda bilgi yok ... örnekler arasında ...

... *...kibrem"*, *"Dedi Ke...* ... *...ış (Piyale vol...*

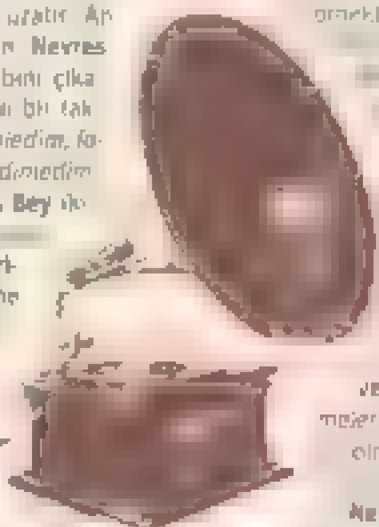

...ayzası ürünlerinin adı geçiyor ol... **Fuzuli**'nin şiirlerine ilgisi, onun bir ... şunu düşündürüyor: Dediği ... *Ve şûr kavidem dolabı ...* ...şundaki duygusal yoğunluk, üslup ve sözü da bu düşünceyi pekiştiriyor. Dede... melerde ilgi gösterdiği bir diğer yöre ise Rume... olmuş, buradan da birçok türküyü repertu...

Nevres Bey'in ortak duyarlıkları bulunan ...

Malatyalı Fah... ...ruz. Tanışmamış olmaları daha muhtemel. **Nevres Bey** 1937 yılında, soğuk bir kış günü, üç beş kişi eşliğinde Yakacık'ta toprağa verilirken, **Malatyalı Fahri**'nin İstanbul'da günlüğü henüz yeni başlıyordu. Belki de bir ...

Troia Destanı: MİTOLOJİNİN

EDEBİYATTA KULLANIMI ÜZERİNE BİR DENEME

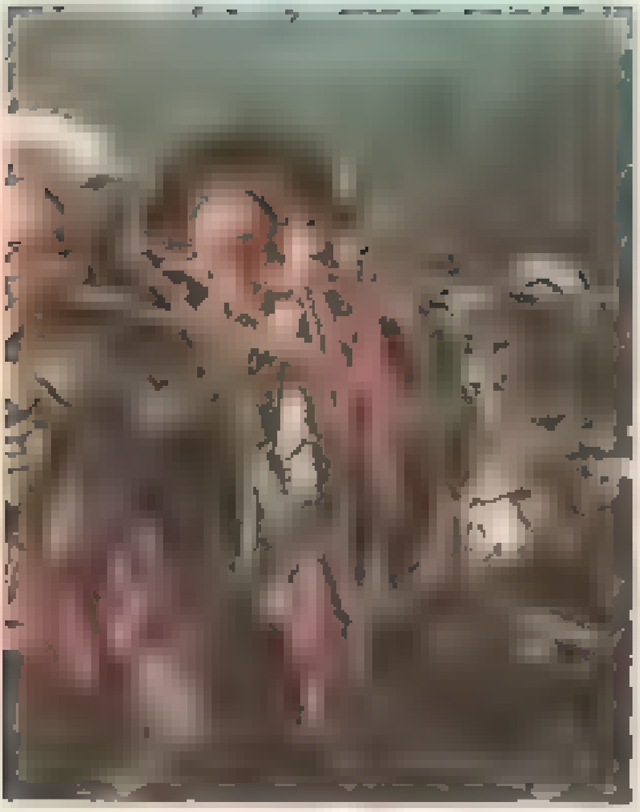

nı bir Athena Tapınağı yapılır. Kentin kuzeyinde ise yaklaşık 8000 bin kişilik büyük bir tiyatro yapılır.. Athena Tapınağında Truvalı kahramanlara kurbanlar adanmakta, kentin merkezi olan agora da Troia Savaşı'nı temsil eden şekil mücadeleler yapılmakta, tiyatroda ise Troia üzerine oyunlar oynanmaktadır. Bu dönemde Troia açıkça Batı'ya yönelmiştir. Özellikle de Vergil'in İlyada destanının devamı olarak yazdığı "Eneas Destanı, kendinden sonraki Batı edebiyat ve sanatında derin izler bırakır. Bununlar bağlantılı olarak 20. yüzyıl edebiyatında da Homeros ve Vergil izini görmemek imkansız.

Bilindiği üzere Avrupa kültür ve tinini etkileyen iki yer vardır: Troia ve Kudüs. Sanki kültürel anlamdaki etki, son zamanlarda Troia'ya doğru kayar gibidir. Avrupalı (ve onların Amerika'daki uzantıları) entellektüel Troia'da önemli köklerinden birine geri dönme isteği taşır gibidir. Son yıllardaki Troia'ya duyulan ilgiyi ve Troia konusundaki üretkenliği başka türlü açıklamanın başka bir yolu yok gibidir.

20. yüzyılda antik çağın ve özellikle Troia'yı algılanma sürecinin, birkaç farklı bağlantı üzerinden geliştiğinin ayrı[...] [...] gerekir. İlk [...] Heinrich Schliemann ça[...] [...] [...] [...] ve Schliemann fenomenini kültür, sanat, araştırma ve [...] kadar uzanır ve bu aşamada [...] [...] kendisini gös[...] [...] Homeros [...] Troia büyük Avrupa geleneğindeki yerini almıştı.

20. yüzyılın başından beri Troia motifinin güncel ilişkileri temsil etmeye uygunluğu, edebiyat için sıklıkla başvurulan bir konu olmasına yol açmıştır. Troia temasını, toplumsal politikanın analizi ve çağlarının eleştirisinde kullanan en önemli tiyatro adamlarının başında, Wilhelm Schmidthonn ("Akhilleus'un Öfkesi"), Eugene O'Neill ("Elektra Yas Tutmalı"), Jean Giradoux ("Troia Savaşı Olmayacak"), Nikos Kazantzakis ("Odisseia"), Gerhart Hauptmann ("Atridler Dörtlemesi") ve Heiner Muller ("Philoktet") gelmektedir.

Kesinlikle savaş karşıtı ve tiyatroda Troia algısının en önemli örneği, Jean Giradoux'nun "la guerre de Troie n'aura pas lieu" yani "Troia Savaşı Olmayacak" adıyla tanınmış oyunudur. Hektor ve Odysseus, Antik Dönemde en safta da savaşmış iki asker, Troia Savaşı'nın olmaması için anlaşırlar.

Hektor'un savaşın mutlaka bir kahramanlık olayı olmadığını anlamış gibidir. Giradoux İkinci Dünya Savaşı'nın çıkmasının öncesindeki sezgisiyle yazdığı bu acı oyunda, bir savaşın nasıl başladığını analiz eder. Çoğu zaman, iki millet arasında bir savaşı başlatan nedenler önemsizdir; yeterli sayıda savaş kışkırtıcısı bulunması ve bazılarının savaştan çıkar umması, yazarın Troia örneğinde gösterdiği gibi, çok daha etkili olan unsurlardır. "Troia Savaşı Olmayacak" iki savaş arası dönemin en önemli savaş karşıtı oyunudur. İlk gösterimi 1935 yılında Paris'te yapılmış, 1936 yılında Viyana'da Josefstadt Tiyatrosunda sahnelenmiştir. Giradoux'nun savaşan devletleri Almanya ve Fransa olmalıdır. Yazar, nasyonal sosyalizmin içi boş vatanseverliğinin gerçek yüzünü, keskin bir mizahla ortaya çıkarır ve konuyu izleyicilere Troia'dan olayın vasıtasıyla şimdi ve esprilerle açık ayaklı bir parodi şeklinde karikatürize ederek aktarır. Alaycı, aynı zamanda kötümser bir tutumla, Kassandra'ya Avrupa'nın geleceğinin kehanetini yaptırır: "Hiçbir şey görmüyorum. Sadece insanın ve öğelerin aptallığı hesaba katıyorum... Bil şunu ki savaş kapıda beklemekte". Bu oyunun siyasi boyutu, Almanya'da da açıkça anlaşılmıştı ve Almanca konuşulan sahnelerin oynanması engellenmek isteniyordu. Kasım 1939'da başlayan savaşı bahane ederek, Kopenhag'da bu isteklerini gerçekleştirebildiler." Yazar oyunda savaş nedenlerini ve genel olarak savaşı irdeliyor, ancak Kopenhag şimdiki savaşı savaş konusundaki iltiralardan keyif alamayacak kadar ciddiye almaktadır" olayın siyasi boyutu ise "Fransız Propaganda Bakanı Kopenhag'da başarısız oldu" başlığı ile açıklanmaktaydı.

Bir süre Dışişleri Bakanlığı'nın basın sözcülüğünü yapmış ve hatta 1939/40 yıllarında Propaganda Bakanlığı yapmış Jean Giraudoux yazdıklarının ne anlama geldiğini çok iyi bilmekteydi. Sözlerin uyumu ve yazma gücüyle olduk[ç]a tehlikeli karşım sunmaktaydı. Şiddetin semboolleştirilmesi ve neutral hale dönüşmesi, "gerçekliğin" tersine çevrilmesini ya da görülememesi tehlikesini ortaya çıkarıyordu. İyi niyetli pasifist Hektor'un çabaları barışı kurtarmaya yetmez. Ozanın sözden mızrakları bedenleri delip geçer.

Oyun 1945 sonrasında büyük ilgi görmüş ve savaş sonrasıyla 1960 yıllar arasında, tüm tanınmış tiyatrolarda sahnelenmiştir. Troia her yerdeydi ve Troia Atı adeta soğuk savaşın ve gizli tehlikesinin simgesi olmuştu. Savaş karşıtı piyes, 1970'li yıllarda Amerika'nın Vietnam Savaşı'na karşı uygun bir sembol olduğu kadar, 1997 yılında Aachen'de günümüz Balkan Savaşı'na da denk düşmüştü. Antik Çağ'ın tüm unsurlarının ötesinde, Troia ve Troia Savaşı, Schliemann'ın ve 1990'lı yıllarda ortaya çıkan savaş ga-

...anlatımından tamamen bağımsız. Yeni...

...zamanda ikile dil için de yapılan bir savaş...

...gil, yazının girişinde de belirttiğimiz gibi...

...n serbest bırakılmasını sağ...

...bu zincir ta... ve...

Medea 1996'yı neden yazdığını sorarlar...

...diydi" diyerek cevap verir Christa Wolf...

...le ve Antigone kopyası Avrupal...

Troia Savaşı bir daha bir daha gerçekleşir.

Özellikle Rönesans'ta ise bu durum bazen kitsch halini alarak had safhaya ulaşır. Mitolojinin sonsuz yeniden üretimi Blumenberg'in tanımlasıyla kişinin kendisini mitoloji de yargılamasına dönüşür.

Peki aslında nedir bu mitoloji denen?

...ozdin, kelimenin tekrarlanarak, herkesin bildiği bir hikayeyi unutulmaz bir destana dönüştürmektedir. Tenim söze dönüşmesidir mitoloji.

Peki ama nedir aslında yüzlerce, binlerce kez anlatılmış olanı değiştirerek, süsleyerek yeniden anlatmak ve ona anlatıcına dönüşürmek?

Çünkü sonuçta tekrarlana tekrarlana anlatılan, bir süzgeçten geçerek tek kelimeli söylü sistemine dönüşmekte. Bir ideolojiye. Bu ideolojiden her şeyi reddeden başka bir...

Klasik dönem antikitesinin aynasında bir başka değer ve anlam boyut kazanmaktadır. Nedense ırkçılığa varacak kadar giden vasan, yurt söylemine dönen "Greklerin Yurdu" tanımlamasıdır. Söz konusu bu topraklar Batı aydınları için hümanizmin, hoşgörünün, güzellik ve cesaretin, söz ve edebin üzerini olur. ...lendirilmek olarak ...de temasına bir göz atmak sadece Seneca, Euripides'i değil, aynı zamanda Corneille, Racine, Shakespeare ve Goethe'yi de yeniden canlandırmak adı...

Christa Wolf 1983 yılında mitolojisel görüş yarattığı Kassandra'ya yeniden yaklaşmayı denerken "mitolojiyi okumayı öğrenmek" gibi bir tanımlama kullanıyordu. Bu kita...

...yollanarak geri dönme" olarak açıklamaksaydı. Kassandra ise "üzerine yazdığı herhangi bir kişi miydi?" Metinleri yaratan Wolf bu sorunun hermeneutik soyut yorumunun farkındaydı. Kassandra'nın başında şunları yazmıştı:

"*Buradaydı. Burada duruyordu o. Şimdi bu bassız taş... ...bir taş yığını şimdi, en son gördüğü. Uzun zaman ...uş düşman ve yüzyıllarca güneş, yağmur, rüzgâ...*"

...liğini örtmeye giderken ...idealeştirmektedir. Öyle bir...an gelir ki "ben" ve "o" iç içe geçerler. Wolf "bu hikaye ile ...sanki örnek aldığı Ingeborg ...

Ingeborg Bachmann; o ise...

Anlatıcı Bachmann, karakteriyle aynıdır. Bu aynı zamanda Wolf'un da yarattığı karakterle aynı olduğu anlamına mı geli...

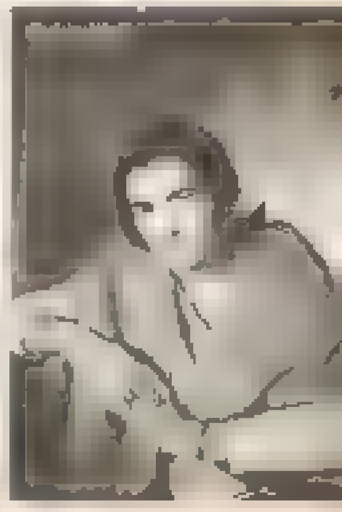

yol? ...ayır. Ölüme bu kahraman olarak sadece K... andra gider. Yazar değ...

... bu yazar ve karakteri ilişkisi Troia eserlerinde pek gerçekleştirilmez, ama Troia bir kent olarak edindiği anla... mı daha da derinleştirir. Tarihin tüm zamanlarındaki en akılsız yöneticilerin şiiresi olur Troia.

On yılı aşkın bir süreden sonra, Christa Wolf ikinci kez bir antik dönem karakterini, büyücü Medea'yı yeniden ...

... o görülmez ilişkiyi görünür kılmaya çalışır.

Bir ismi söyleyip, duvarlar sağlam olmadığı için onların zamanlarına geçiyoruz, umulan buluşma, hiç kuşku duymadan, zamanın derinliğinden bakışlarımıza serçe cevap veriyor. Çocuk katili? İlk kez bu kuşku. Alaycı bir omuz silkeleyiş, dönüp gitmeler. Kuşkumuza gereksinim duymuyor artık, çabalarımıza, ona dilediğince tanımak isteyen gidiyor. Bizden nereye, Bizden geriye? Sorular arasından ...

derinliğinden gelip çıkıyor karşımıza, bizleri bırakıp kendimizi geri duşuyoruz, eski zamanları, o gözlerken, sizlere olduğunun tersine bizlerle açık konuşmayan. Karşılaşka... biz mutlaka günün birinde

...

mak veren. Koruyu geçebilirler bizlerin tarafına, yabancı ...

Bakışımız yüzyıllarca ertelp gidiyor... duvarsallığı önlenlerin. Örgenmiş kapalı bir sistem oluşturuyor, hiçbir onu redde demez. Yoksa bizler kendi içsel değerimizi ve kendi değerimizi tartıp biçmeli miyiz. Öylesini çekip gitmeli, birlikte art arda, kulağımızda yıkılan duvarların sesleri. Yanımızda umarız büyülü ninnilerden yaratılışı, zamanın içinde bir biderıyle buluşup, acılı gidişat. Bizim zamanımızda bize ...

Şimdi antik duvarların sesleri (s. 9).

Rejimi eskine koruya bulanan bir karakterin sesini bu... ... olan şarkılar, epositlarda kollektif bellek kendisine algılanabilir bir biçim vermektedir. *„Onlar, bizlerden, neyi ihtiyaçları varsa onu yaptılar. Senden Jason, bir kahraman, benden ise kötü bir kadın" (s. 57). "Yalan, yalan, yalan" (s. ...).* Sisifonun hizmetinde, sadece "yenen ve yenilen" diagah katagorisinde olup bitmektedir her şey. Sonunda her şeyin suçlusu olan Medea baygın bir şekilde kendi mi...

Ne söylüyorsunuz siz. Ben, Medea, çocuklarımı mı öldürdüm. İşte böyle. Sonunda her şey buraya vardı. Siz ler, bizden sonra gelenlerin beni çocuk katili olarak adlandırmaları için elinizden gelem yapıyorsunuz. Ne kalıyor bana. Hepinize lanet olsun. Ben, Medea, lanetliyorum hepinizi (s. 230).

Wolf'la böylece mitolojiler herkesin anlayabileceği bir likte taşıyabileceği, küçük formatlara indirgenmişlerdir ...

da hile de vardır tehlik...

Friedrich Nietzsche'nin muhteşem makalesi "Ueber Wahrheit und Lüge im außermoralischen Sinne" (Ahlaki Anlam Dışında Hakikat ve Yalan Üzerine) 1873'de Avrupalılar'ın

eskiden beri geçkeserini, değer ve düzen sistemlerini ve ...

Nietzsche bunu yaparken açık kendi Mimesis'inde harfiyen işaret resmedilmemiş, tam tersine mitolojinin gerçek kullanımlar konusundaki "gerçek" sezişi ele almış tır. Mitolojiler kullanımının biri, şarla açılımını istemektedir. Onun kurtarıcı umudu, onun maskesinden yola çıkmaktadır. Çünkü, ona göre, yaratıcı kavramları, taşıyabileceğinde sorumluluğun dışında kullanmamak şarttır. Dikkat edilmez ise "inşaat ustasından, harabe ustasına" dönüşebilirler. Nietzsche'nin bu görüşlerinden yola çıkarak Christa Wolf'un deneyimlerini tehlikeli olarak nitelendirebiliriz.

Burada "mitolojinin" manipulasyonu söz konusudur. ...ları Troia mitolojisi, Vergilius'dan beri edebi alanında me... ilisel manipulasyonun da tarihidir.

O zaman şöyle bir soruyu da sorun...

Acaba 19. yüzyıl, birçok önemli mitolojilerin edebi alanda yeniden yer bulma çabalarının ulusal çıkarlar için kullanıldığı bir dönem miydi? Ve 20. yüzyıldaki mitolojilerin mantıksal, yani ironik dekonstruksiyonu aslında bunun sonucu muydu? Edebi alandaki ilişkiler bir gün ...

dıkları "Erregungsgemeinschaft" (s. ...) Topluluğ... ...nımlamasını verebiliriz. Milliyetçilik ...çilik ve toplumsal ...delilik Avrupa'nın parçalanmış toplumunda belirleyiciden bulunmazlar. Söylemler, resmi metinler, semsel ...

...lumsal coşku bu nedenle "tutsa"a dönüşür ve mitler bu ulusallaşmada büyük rol oynarlar. Toplumsal tehlike... kopasık ... tehlikeli tepkileri ... bandırmak ...

de tanımları Sisteroliк in hiç de yaban atılmayacak gö rüşlerin bu şekilde özetleyebiliriz.

İşte Christa Wolf'un Medea'da önce sevgiyle daha son ra da ironik bir biçimde anlattığı ise tam buna denk düş mek edi.

Tehdit ederek ona doğru yürüdüm. gen çekildi ve elin den hiçbir şey gelmediğini söyledi. onun halk tahrik ettiğini belirtti. Halk dedim. o benimle tarihin tüm ciddiyetiyle kardeş ölümü masaya yatırmak istedi.

Ahh. dedim alaycı bir şekilde bu insanlar kendilerini ortadan kaldırma fikirlerinin de sahibidirler s. 24

Troia konusu hiçbir zaman. Dünya Savaşları yüzyılında olduğu kadar zengin bir çeşitlilikle ele alınmamıştı. Girit'li Nikos Kazancakis mito sun kapsamını genişleterek 1938 yılında yazdı ğı manyum destanı "Odissia" da "ebedi gez gin" motifine bağlamıştır. Odysseus yeni se rüvenlere doğru yola çıkar. Helena'yı tem bel Menelaos'tan bir kez daha kaçırır ve onu yeni bir kültür kurmak üzere Gi rit'e yerleştirir. Nil Nehri'nin kaynakla rına gider. komünist bir şehir devlet kura

Burada da mitoloji ulus bağlamın dak o tehlikeli tepkiyi görebiliyoruz.

Yukarıda adı geçen girişim başarı sızlıkla sonuçlanınca. artık roman kahramanı bu tür eylemlere girişmez bir çeşit aziz olur ve içsel özgürlüğü nü kazanmış neşeli bir olarak ab hey Denizi'nde bir buzdağında hayata veda eder. Bu mitosun edebiyat alanındaki algılanışı na ehre veren ise James Joy ce'un 1922 tarihli. konuyu Dub lin'de modern normal insanın normal bir gününe aktardığı "Ulysses" romanı olmuştur. K nunun kahramanlık yönüne iç sel meselesine rağmen. Joy ce'un modern romanın biçimi üzerindeki büyük etkisi daha başka Odysseus romanlarının yazılmasına yol açmıştır. Jean Giradoux henüz 1919 1 yılında yazdığı romanı "Elpenor" da uzay lan bir denizcinin bakış açısından

nceleri Nihayet Lion Feuchtwanger 1948 yılında ürünü bosu olarak hayaledir "Odysseus ve Penelope" ve ona kul turun verdiği Rahatsızlık" olmadı. Odysseus Ithaka'ya ve odasına geri dönerek orada demir ve vazı ve öğrenir bu gelişmeler ışığında orada kalmak veya güzel kıldır geri kalmış Ithaka'ya dönmek arasında tereddüt eder. Bu ara daki ... bulunmadığı yol ... kalmaya eğilimli ol duğunu öğrenir aynı şekilde bir zamanda da dönüş haline dönüştü olmuş yol arkadaşları ... bir yaşam alı olan insan durumuna dönmeye ikna edilememişse dü ve geri İtalya'ya geri döner. İkinci Dünya Savaşı sonrası ... yazımında ... her zaman Odysseus'tur. Oradan oraya sürekli yolculuklar ve eve geri dönenlerin kader temaları zamanın tür haline tamamen uygun düşmekteydi.

Troia mitolojisinin 20. edebiyatındaki kullanı mı konusunda birkaç örnek verdik. Kronolojik ... Troia Destanı ... M.Ö. 8. yüzyıldan itibaren ... edebiyat için devri ne ... Bu nedenle ... "tarihsel bir miras" olduğu ... se kesin olan bu kalıcı destanı her kriz döneminde yeniden yeni den ele alınmaktadır. Edebiyat bu konuda essiz bir uyarılma alanı sunmaktadır. Sembolleşen kavramlar ... Batı kültürel ... ken çok zorluk çekmemektedir.

Son dönemdeki ... "saçma" ve "duygusal" ... tışmalar ... göstermeye ça ... içsel bir devamlılığın Türk kültür ve edebiyatında olma dığıdır. Özellikle ... yıl son ... devlet destekli edebi hapalar ... kalmıştır ... tıkanık ... ilk yolu Troia Desta nı edebi alanda ... bu konu merkezinde yo ğunlaşan romanlar oyunlar öykü ler şiirler yazmaktır. ... bu tür mitolojik ... anlam ... şımamak adı ... Önce edebiyat sonra siyaset

Gerisi ise boşa kürek çekmek ...

Kaynakça

Jean Giraudoux. La guerre de Troie n'aura pas lieu 1935 Paris

Christa Wolf. Kassandra. 1983 München

Christa Wolf. Medea. Stimmen. 1996 Frankfurt a. M.

Friedrich Nietzsche. Sämtliche Werke Bd. 1 1988 München. 873-890

Jürgen Wertheimer. „Der Trojanische Krieg findet doch statt" Troia. Von Homer bis heute. (Ed). M. Hofmann, 2004, Tübingen: 187-202.

Gerd Biegel. Mythenwandel. Troia Rezeption 20. Jahrhundert in Theater, Literatur und Kunst.

Troia Traum und Wirklichkeit ... 2001 Stuttgart ...

Bernhard Zimmermann. Europa und die griechische Tragödie. Vom kultischen Spiel zum Theater der Gegenwart 2000 Frankfurt am Main

Christiane Zintzen. Von Pompeji nach Troja. Archäologie, Literatur und Öffentlichkeit im 19. Jahrhundert. 1998. Wien

Torunların romanlarında Nazi dönemi "Eksik" mi?

Almanya'dan [illegible] başına ne[illegible] geldi? [illegible]

[illegible]

[illegible] yazarı **Bernhard Schlink** [illegible] **"Vorleser"** kitabıy[illegible] Eser ABD'de de [illegible] büyük bir ilgi gördü. [illegible]

[illegible] genç yazar **Marcel Beyer** [illegible]

[illegible] **"Flughunde"** [illegible]

[illegible] **Reclam** [illegible]

[illegible]

[illegible] **Grass&Walser** [illegible]

[illegible]

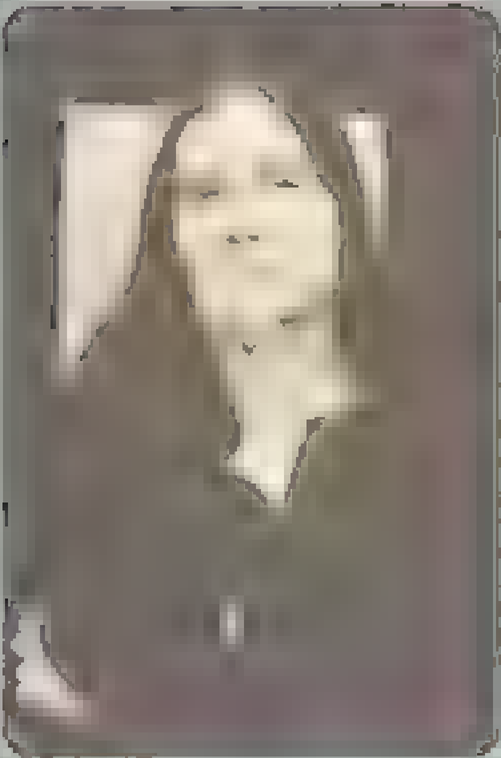

cak görmemek gerekir. Adeta bir saman alevi gibi gelip geçici olduğundan, kültür sayfalarında yıkıcı bir yargıları yitirmeye başlıyor. "Çok kısa sürdü, çok hızlı

anladılar. Son yıllarda hiçbir kavram böyle yara yoğu kullanılmadı. Oysa **Walter Benjamin** uzun yıllar

... Bu hava ...

... Pop seke lemedi. Bunu

... duygu ... ağırda kalan ... adı ... amaçı

... zamanı zaman *"Mezc edebiyat"*'ın yaptığı gibi ...

olarak sunulmaz okur bunu kendisini seçmek ... Pop her zaman öncedir, yer ...

den, ertesi günkü sabah ... sonra ve çöküşün kalıntısı

yüreğiyle uğraşmadan, kısaca pop eleştiriye ... Oysa

nın edebiyatının "party"nin parıltılı örtüsünün altında gençlikle son derece korkunç. İyice araştırılmış sosyal profillerin biraz duygusal bir anlatılması olduğunu anlamadılar. "Pop" suçlaması *"politikadan ne kadar uzak!"* ... bir anlamı içeriyor -başka bir genç kuşağın politik temaları muhtemelen başka bir dille işledikleri politik metinlerin mutlaka hiciv olmak zorunda olmadığını 68 kuşağının oldukça kaba anlatım biçimlerinin edebi yönelim sunmadıklarını anlamıyorlar. Sadece güzelliği yayan araçlarda gördükleri için yetinmiyorlar. Böylece politikaya uzak genç yazarların Nazi dönemini anlatmakta yetersiz oldukları söylemisi uydurulmuş bir hikaye olup kulaktan kulağa yayılıyor.

Bunu güven eksikliği şeklinde yorumlamak mümkün, ama yetkilendirme sorunları olarak da nitelendirilebilir ...

biçiminde işlenmesi başkalarının eline bırakılmak istenmiyor. Belki genç yazarların konuya, şimdiye kadarki monopolleşmiş otoriteler kadar gereken saygı ve özeni gösteremeyeceklerinden korkuyorlar. Hassas bir konunun ... alışılmamış bir biçimde ele alınmasına gösterilen ... tepkiye en iyi örnek belki de 2001 yılında Köln'lü genç yazar (doğ. 1969) **Leander Scholz**'un kita... *Rosenfest"* ...

manında yazar RAF'ın (Kızıl Ordu Fraksiyonu) adlı bir yasa dışı bir örgüte tarihçesini ele alıyor. Ama "duyulmamış" bir şey yapıyor: hikayeyi değiştirip yeni bir şey kurguluyor, tarih ile kurgu arasındaki belirgin sınırlar ortadan kalkıyor. Ve bu çok kötü karşılanıyor.

Nazi dönemini anlatmayı hedefleyen genç yazarların fikirlerine bir başka yetersiz örnek de şudur: *"Medya ...*

Birçok yayın organı sayfalarını birkaç *"karşıt görüşle"* yazı ya da beyanat vs. ile süslemeyi seviyor. Belki de zamanın ruhuna uygun olarak cesur ve esnek bir imaj ...

arasında değişip duran yanardöner bir bukalemun gibi. Bunlarda ne oldukları tam olarak anlaşılmamalı, ama her zaman uygun dozda olmalı; genellikle tutucu yayın olgunluğu düşünmesi hemen ilk bakışta anlaşılmamalı, ama ... de gözden silinmemeli. Çok iyi tanıdığım 60 yaşlarında bir kadın yazar **Walser Schirrmacher** ... konusunda derin bir araştırma yaptı ve yazısını birçok büyük gazeteye gönderdi. Hepsi reddetti. Ama birkaç gün sonra bu gazetelerden birinde şöyle bir şey yer aldı: *"Genç yazarlardan hiçbiri bu temaya ilgi göstermiyor."* Yorum yok. **Thomas Lehr** gibi bazı genç yazarların eserleri oldukça olumlu karşılandı, ama yalnızca burada tek tük olgular olarak gösterildi. "Torun ..." diye nitelendirilen genç kuşağın bu ülkenin bugünkü ve geçmişteki politikalarını çoksesli bir yapıda ele alışları ve ortaya çıkan ikiliğini yapmalarından farklı şeyler ortaya çıkması görmezden gelindi.

Artık genç yazarların da şimdiye kadar kendilerini tan... kalında gören yazarların konularına da el atmaları zamanı geldi, artık edebiyat partisinde kendilerine ayrılan yalnızlık köşede uyusup durmasınlar. Zararsız Randeli değil burada düşman gibi gösterilmek istenen, bilakis GKW'nin giderek gizliye ... çeşitli nedenlerle katkıda bulunan edebiyat adamları, eleştiri

menler ve eğilimleri

Şimdi yukarıda sözünü ettiğimiz konuyu işleyen ve 2001 ve 2002 yıllarında yayınlanan dikkate değer üç roman örneğini ele alalım.

Thomas Lehr'in kısa romanı **"Frühling"** (İlkbahar) 39 bölümden oluşur. Bu farmakolog **Christian Rauch**'un hayatının son 39 saniyesinin senkronizasyonudur. Bu şoru sesin kısa kısa ve ayrı ayrı çıktığı umutsuz bir dildir. Bu kahramanın ölümü yaklaştıkça küçük büyük harf kullanımındaki, cümle yapılarındaki ve noktalamadaki düzensizlik giderek artar. Bir insanın psiko-fizyolojik çöküşüne uygun olan bir dil büyük bir ustalıkla bulunmuştur burada. Okurun, [illegible] eden bu adamın düşüncelerinden bulup çıkardığı hikaye şöyledir: Babası doktor olan **Christian** 11 yaşındayken evlerinin bahçesinde bir adam belirir ve bağırır: "*Hazırlanın, Bay Doktor, geldiğimiz!*" Ardından soymaya başlar ve elbiselerini babasının şoför şahsen edindiği şık Mercedes'in üstüne koyar. **Christian** bu cümlenin anlamını kavrayamayacak kadar küçüktür. Ama büyük kardeşi **Robert** yabancı adamla konuşmaya başlar. Kısa bir süre sonra adam teşhir olarak polis tarafından tutuklanır. **Robert** babasının geçmişte yaptıklarını kaldıramaz ve üç yıl sonra bir trenin önüne atlar. Buna karşın **Christian** anne babasından, doğduğu şehirden kaçar, annesinin cenaze töreni için bile geri dönmez. Küçük bir işyeri olan sıradan bir kadınla evlenir ve ona babasının yaptıklarından asla söz etmez. Nihayet 50 yaşına geldiğinde **Gucia** isimli bir fahişeden babasının onun annesini soğuk deney için kullanmış olduğunu öğrenir. Daha doğrusu annesi, Nazilerin soğuk deneyine maruz kalmış birinin çiftleşme ile canlandırılması deneyi için kullanılan fahişelerden biridir. Hitler'in fikirlerinden biri, 17 yaşındaki ağabeyinin intiharından 30 yıl sonra **Christian Rauch** aynı nedenden dolayı kendini öldürür.

Jörg Bernings'in 2002'de yayınlanan romanı **"Niemandszeit"** (Hiç Kimsenin Zamanı) romanı olarak 1946 Çekoslovakya'sının en uç s[illegible]

[illegible]

içinde bir Alman Nazi subayının kızı da bulunmaktadır. Ama orada, savaştan sonra Almanlar'ı evlerinden atan devrim muhafızları ordusundan kaçan iki de asker vardır. Tarihin ve zamanın biraz dışına yerleştirilmiş gibi görünen bu yerde sığınmacılar, herkesin çıkarı doğrultusunda, yakalanmamaları için birbirlerine destek olurlar. Aralarında bir sevgi doğar ve garip, büyük bir aile oluşur. Ama bu yer bir yerleşik sonucu fark eden sadece **Mrba** ve **Lipa**'nın kaçtıkları devrim muhafızlarının komutanı değildir, ayrıca "*dereler*" denilen ülmi sürmektedir. Ama onların da dı bambaşkadır. Bu Çek genç, Çekoslovakya'nın henüz çok olsaydı bir devlet olduğu zamanlarda Alman Nazi Subayın kızı **Theres**'e aşık olmuştur. Ama aralarındaki kısa ilişki aniden sona erer. **Thomas, Theres**'in babasının gayretleri sonucu, gündüzleri çalıştırılmak üzere "*İmparatorluğa*" götürülmesiydi.

Thomas, Theres'i aramak için devrim muhafızlarından ayrılmıştır. Ve bulur da: **Theres**'in canına kasteden devrim muhafızlarıyla aynı anda. Bu roman da imha. Birbirleri [illegible] bir kurşunda son bulur. Thomas, mazur kalacağı aralıklar ve teravüzleri için kurtarmak için genç sevgilisini vurur. **Berning** yine bir polisiye yazmayı başarmış ve [illegible] konusundaki tehlikelerde birlikte bu [illegible] ve [illegible] bir işaret ya da üzerinde bir üniforma olması gerekmediğini, her gurupta böy[illegible]

[illegible] **Tanja Langer** bir yandan, çocukluklar Nazi dönemindeki geçen anne babasıyla çatışırken bir yandan da Naziler[illegible] ve birer kahraman gibi gösteren bir adamla çatışır: **Dietrich Eckart** [illegible] Bohemyalı morfinman (tabi bu Naziler tarafından hasır altı edilmiştir), gazeteci, oyun yazarı ve her şeyden önce de aşırı antisemitist ve Alman kültürünü çok önceden aşırı döker hayalperest bir şairdir. Hitler Münih'e gelmesinden kısa bir süre sonra, 1923'de ölen **Eckart** [illegible] şey bir fuar. Hitler'i oğlu gibi gören yaşlı adam onu Münih'in sosyal çevrelerine sokar. **Bechstein**'larla, Wagner ailesiyle tanıştırır. Nazi partisinin toplantılarına götürür. (Hitler'in daha sonra onun heykelini dikeceği) Obersalzberg'de yürüyüşlere çıkar. İlk edisyonu **"Münchener Beobachter"** dergisini "*Völkischer Beobachter*" haline getirmek için para bulur. Hitler **Eckard**'ın Nazi partisi ile yükselişini göremeyişine çok ü[illegible]

Yazar **Langer** kişisel olanla tarihsel olanı ustaca bir araya getirir. Bugünü geçmişle karşılaştırır, ikisi arasındaki sınırların ne kadar da akışkan olduğunu gösterir. Anne babasının öylesine yapılmayan saptamalarda sürekli **Eckart**'ın düşüncelerini bulur. Ama genç kız ailesinin suskunluğu karşısında, [illegible] romanda boşluğu anlamlandırmaya ve sözcüklerle doldurmaya çalışır, acı çeker. Bunun dışında **Tanja Langer**'in denemeler şeklinde bir yapısı olduğu söylenen romanı ilginç bir zaman ve kültür tarihi ayrıntılarıyla dolu bir hazine gibidir. Orada 1917 yılında **Max Reinhardt**'ın söylediği "*Ölü kahraman hayatta kalmaya başarılı*" gibi bir sözü göndermeye rastlamak

Bu üç roman genç kuşağın Nazi dönemini ele aldığı edebiyatın sadece birkaç ilginç örneğidir. **Marko Martin**'in (**"Berlin Prensi"**) adlı denemesi ve **"Merk"** dergisinde yayınlanan Rauschop [illegible] konu alan (şimdiki adı Swetlogorsk) bilgi ve şiir yüklü portre çalışması mutlaka okunmaya değer. Öyle görünüyor ki genç yazarlar tarihsel mesafe sayesinde tartışmaya önemli katkılarda bulunabiliyorlar. Tıpkı genç kuşağın "*bozuk yaşama*" cesurluğu gibi, yaşlı kuşak tarafından bu biçimde yapılamayacak olan alternatifsiz bir katkıdır bu. Belki, savaş sonrası ikinci kuşağın geçmişe yaptığı bu bakış, yazardan yazara farklılıklar gösterse de, daha sakin, daha sessiz ve ölçülü de beraberinde getirecektir ya da **Thomas Lehr**'de olduğu gibi mesafe ve ironinin muhkum kıldığı öykü dolu bir hikaye. Bu sürmedir bu. Artık "*orada olan*" hakkında değil, sadece "*orada olmayan*" hakkında, parçaları bulunmayan ve boş alanlar hakkında yazılabilir.

Çev: Nihal Ermiş

dosyamı bir daha gözden geçirdim. Bu sefer dosyaya *"Tabletler"* ismini verdim. Cadde Yayınları için **Adnan Özer**'e gönderdim. Aynı dosyayla da bu yılki Yaşar Nabi Nayır Gençlik Ödülü'ne katıldım. Cadde Yayınları dosyayı yayınlayacağını bildirdi. Kitabın ismi üzerinde yaptığımız görüşmelerden, kitaba *"Meyyaser'in Uçuşu"* adını verdim ve çok kısa bir süre içerisinde kitabım çıktı. Mayısın 28'inde kitap elime geçti. 31 Mayısta **Enver Ercan** beni aradı. "2004 Yaşar Nabi Nayır Gençlik Ödülü Öykü dalında seçici kurul benim *"Tabletler"* adlı dosyamı ödüle değer gördüğünü" söyledi. Eğitimim olan **Adnan Özer**'e ödül aldığımı bildirdim. Çok sevindi. **Enver Ercan** tekrar aradı. Dosyamın kitap olarak yayımlandığından dolayı ödülün iptal edilebileceğini söyledi. Durumu kendisine anlatmaya çalıştım. *"Seçici kurul benim dosyamı, ödüle değer gördü. Ödülün bana verilip verilmemesinin artık hiç bir anlamı yok."* diye düşündüm. İşte böyle gergin ve uzun bir süreç en sonda kitap oluştu.

Yine şunu da hissettim. Öykünün kalıplarında şiirin ve romanın da unsurlarından sanki bilerek faydalanmışsınız. Yer yer çok şiirsel bir yapı, yer yer de roman tadının ayrıntılı betimlemeciliğini çekinmeden kullanmışsınız. Ne dersiniz?

Şiirin ve romanın unsurlarından bilerek faydalanıp faydalanmadığımı bilemiyorum, buna niyet bir şey söyleyemek çok zor. Yıllardır büyük bir keyifle şiir ve roman okuyorum. Bunlardan beslendim. Şiirsel bir yapı olması için çaba harcamadım, ayrıntılar betimlemeciliğini de çok severim. Öykülerime de de çekinmeden katıyorum.

Kitabın bilgisine dönersek "Suya Atılan Tabletler'in, "Ateşe Atılan Tabletler"e göre daha politik bir bilgiye sahip olduğunu düşünüyorum. En çok kitabın ikinci kısmı sizi ve kimliğinizi yansıtmışlıklarınızla ele veriyor.

Suya Atılan Tabletler'deki öyküler *"Ateşe Atılan Tabletler"*'deki öykülere göre daha politik bir anlayışa sahip. Bu öyküleri yazdığım dönem bölgede yaşanmaktaydı. Köyde oturuyordum, orada yaşananların çoğuna tanık oldum. Sinemada bir savaş filminin izleri gibi çatışmaları izledim. Bazen komşu köyler boşaltıldı, köyde [illegible] şehre göç etti. Parçalanmış cesetler, boşaltılmış köyler, günlerce yanan ormanlar. Korkunun bir nesne olup aramızda koşuşturduğunu gördüm. Ortalar üzerinde çok derin izler bıraktı. Üniversiteyi Siirt'te okudum. Son sınıfta yurttan ayrılıp eve çıktım. Evimizin bulunduğu mahalledeki insanların çoğunluğu köyden kente göç edenlerdi. Onlarla konuşurdum. Dertlerini, hikayelerini, nefretlerini, özlemlerini dinlerdim. Gençler ile yaşlıların göçe bakış farkları ilginçti. Bu öyküler birer tarih tutanağı değildir. Bu öyküler bölgede yaşanan olayları ara[illegible]

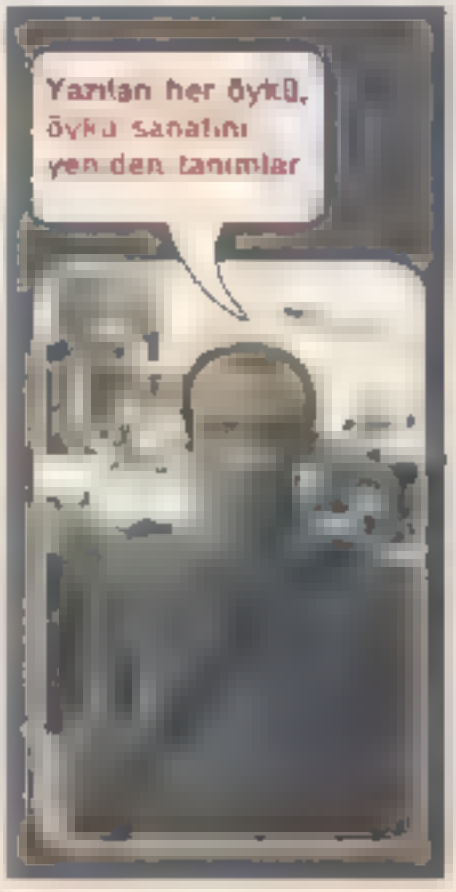

Çünkü, yaşananlardan dolayı bir çok insanın doğal yaşam ortamı tahrip oldu. Bunları ***"Suya Atılan Tabletler"*** adı altında toplamamın nedeni var. ***Suya Atılan Tabletler***'in başında Diyarbakır efsanelerindeki alıntı benim için çok önemli. Belki de bunlar suya atılan birer dilektir veya sı[illegible]

Kitabın hemen her öyküsünde geçen imgeleri, karakterleri doğrusu çok merak ettim. Çoğu öyküde atalardan biri var (dede babaanne, baba, anne...) Kitabın özellikle ilk kısmında cinsel yalnızlık cinnetten ve mutlaka bir fuzuli durumu sahnesi de var.

Karakterleri seçerken çok dikkat ettiğim onun öyküye uygunluğudur. Kahramanların çoğu hayatla buluşunca bir tukenişi yaşıyor. Evet, öykülerin çoğunda atalardan biri var. Yaşadığım çevrede geleneksel aile tipi var. Sürekli birlikte olduğumuz için de yaşamamızda çok yer ediniyorlar. Bana özel bir ilgi gösterdiğim için de dedem çocukluğumla ilgili anılarda çok yer kapıyor. ***"Ateşe Atılan Tabletler"***deki öykülerde cinsel yalnızlık cinnetleri var. Yazdığım öykülerde şuna dikkat ederim. Cinselliği metnin önüne geçmemeli. Dernek hazırladığım proje bir kol gibi duymamalı. Kendini hissettirmelidir. Sıkıntılarımız olmasaydı sevişir miydik? Erotizm edebiyatta kaçınılmazdır. Bin Bir Gece Masalları'nda da vardır. Bizde kürtçe anlatılan masallarda da erotizm var. Öykülerdeki hava durumu sahnesi sanırım doğanın duygularımız üzerindeki etkisindendir.

Elbette farklı metin ve disiplinlerden faydalandığınız anlaşılıyor, ama geleneği ve günümüz öykücülüğünü dünyada ve Türkiye'de nasıl bulduğunuzu, kimleri beğendiğinizi de merak ediyorum?

Öykücülük hızla gelişiyor. Öykü ü[illegible] E.A. Poe, Çehov, Kafka, Hemingway, Borges, Sadık Hidayet gibi yazarlar en yerinde örneklerdir. O[illegible]meşterdir. Bu yazarların eserlerini okudum. Türk edebiyatında da **Sait Faik, Sabahattin Ali, Oğuz Atay, Bilge Karasu, Füruzan, Hasan Ali Toptaş**'ın eserlerini okudum. Bu güne kadar öykü nasıl yazılmış, öykü için kimler ne demiş bilmek gerekiyor. **Feridun Andaç**'ın *"Öykücünün Kitabı"* adlı eserini çok geç okuyabildim. Öykü yazan ve öykü okumayı seven biri için okunması gereken bir yapıt. Bir de **Semih Gümüş**'ün *"Öykünün Bahçesi"* eseri çok önemli. Ben yaşadığım yörenin masallarını biliyo[illegible] çekiyor. Dünya edebiyatındaki öykü [illegible]. Beni çok etkileyen **Kafka, Sadık Hidayet, Çehov, Borges, Sait Faik, Oğuz Atay**'dır. Burada ismini anmadığım birçok değerli yazar var tabii ki. Günümüz öykücülüğünü de takip etmeye çalışıyorum. **Faruk Duman, Semra Kaygusuz, Ayfer Tunç, Cemil Kavukçu, Hakan Şenocak...**

Hangi Yazar?

Yazar, yarattığı karakterler gibi kendi içinde de farklı [illegible] olarak kabul etmek de tartışılmaz kuşkusuz. Onun kimliğindeki çok katmanlılığı kavramak en temel özelliği. Giorgio Manganelli'nin deyimiyle zihinsel düzenekleri devindirerek aldatma eğilimine işaret ediyor aslında. Gerçek kimliği ile toplumsal imajı arasındaki ilişki, gerçek [illegible] kullandığı takma adlarla olan bağlantısı, yazdığı kitapların okurların kafalarında oluşturduğu yazar imajlarına taşıması da yazar kimliği ile ilgili önemli bir mev[illegible]

[illegible] bilinmektedir. Paul Auster'ın New York Üçlemesi'nin birinci bölümünde anlattığı bir olayı kendi hayatından aldığını "birçeşit" örneğin Kırmızı Defter başlığını taşıyan başka bir kitabında böyle bir açıklama yapar çünkü. Bir gün Paul Auster, evinde kitabını yazarken [illegible] duyduğunu söyler. New York Üçlemesi'nin birinci bölümünde de bir benzer bir olay gerçekleşir. Kitabın ana kahramanı, gerçek adı Quinn olan ama yazdığı dedektif romanlarını William Wilson adı altında yayımlayan bir yazardır. [illegible] Pa[illegible]ul Auster [illegible] Paul Auster [illegible] görüşmek istediğini söyler. Quinn bir yanlışlık olduğunu belirtip telefonu kapatır, ama aynı kişi kendisini yeniden arayıp Paul Auster ile görüşmek istediğini bildirince dedektif roman yazarı, yanlış işin verdiği heyecanın da etkisiyle kendini bu sefer dedektif Paul Auster olarak ta[illegible] ve bu yeni kimliği onu bambaşka bir dünyaya sürük[illegible]

Paul Auster'ın gerçek hayatında yaşadığı ve kitabına yansıttığı bu iki olay arasındaki ilişki, gerçek ile kurgunun arasındaki kaygan zemine işaret ediyor sanki. Çünkü gerçek olarak kabul ettiğimiz Auster'in kendi hayatıyla ilgili açıklaması yine Auster'in başka bir kitabından, Kırmızı Defter'inden öğreniyoruz. Bu da şu soruları getiriyor akla: Aslında bir yazarın kurgulandığı dünya kendi öz yaşamını da şekillendirmiyor mu belli bir noktadan sonra? Gerçek kurguyu şekillendirirken, kurgu gerçeği etkilemiyor mu? Soruların yanıtını Auster yine romanın sayfalarında veriyor: "Öyküler sadece onları anlatabilen kişilerin hayatında yaşanır." Dolayısıyla bir olay yaşandığı ölçüde değil, anlatıldığı ölçüde "gerçek"tir. Böylece Auster, bir yazarın ağzından veya kaleminden çıkan bir öykünün ne derecede gerçek kabul edilebileceği konusu[illegible]

Kendisiyle yapılan bir söyleşide ise Timbuktu başlıklı romanıyla ilgili bir açıklama yapıyor Auster: "Kendi deneyimlerimden aldığım tek bir sahne var kitapta. William Gurevitz veya Auster ailesinin eski okul arkadaşından söz ettiği sahne bu. Bu, tabii ki, kendime yaptığım ince bir gönderme değil. Olay, 17 yaşındayken İtalya'ya yaptığım ilk yurt dışı seyahatimde ve bu seyahat esnasında kimmoye[illegible] şartlar altında Thomas Mann'ın kızının evine davet edilişime ve Thomas Mann ile eşiyle görüşmeme ve öğlen yemeğinden sonra [illegible] bir köpekle karşılaşmama bir gönderme. Köpek özel olarak [illegible] bu dekor [illegible] yapılmıştı. Köpek gerçekten arkadaşça yaşa[illegible] Anlayacağınız, Thomas Mann'ın kızı hayvanları [illegible] O kadar etkilendim ki, bu olayı hiç unutmadım. Timbuktu bu anekdotu anlatabileceğim en uygun yerdi. Bunun dışında kitaptaki her şey uydurmadır. Benim söyleyebildiğim kadarıyla... Romanlar böyle yazılır. Yazdıklarının nereden geldiğini bilmezsin, içindeki karakterlerin neye örnek olduğunu da bilmezsin. Eğer bilseydin belki de kitap yazmana gerek kalmazdı. Sanırım gerçekler olduğundan farklı, anlatılan öykünün nereden geldiğini bilen kişidir ama romancı bilmez. Bu kitabımda da tam böyle oldu."

Tüm diğer romanları ve birçok yazarın yapıtı için geçerli bir ifade. Yazar, anlattığı öykünün nereden geldiğini tam olarak bilmediği gibi, kendi kimliğini de kolayca tanımlamakta güçlük çekiyor. New York Üçlemesi'nde örneğin, Paul Auster isminin sadece romanın kapağında değil, içinde de kullanılması, romanı yazar kimliğini sorgulama açısından daha da ilginç yapıyor. Kitapta Paul Auster [illegible]

[illegible] tanıdığımız Paul Auster ismi, 3 Şubat 1947'de doğan, Columbia Üniversitesi'nde Fransız, İngiliz ve İtalyan edebiyatı okuyan, daha sonra bir süre Fransa'da yaşayıp Fransızca'dan çeviriler yapan, şu anda New York'ta eşi ve iki çocuğuyla yaşayan, New York Üçlemesi'nin yanı sıra Ay Sarayı, Yükseklik Korkusu, Şans Müziği, Yanılsamalar Kitabı gibi başka eserler de olan yazara aittir. Üçlemenin ilk bölümünü oluşturan Cam Kent'in ana kahramanı Quinn yanlış telefon araması sonucunda dedektif Paul Auster'ın kimliğine bürünür, böylece romana hayali bir Paul Auster dahil edilir. Telefon rehberinde Paul Auster adına kayıtlı bir dedektif bürosunun olup olmadığını araştırırken aynı adı taşıyan bir yazarla tanışır. Böylece üçlemenin yazarı Auster ile aynı mesleğe sahip başka bir Auster kitabın yeni bir kahramanı olarak karşımıza çıkar. Kitaptaki dikkatli Auster'a ise ancak dikkatli okur[illegible]

Paul Aus

Paul Auster

Paul Austes

Paul Auster Wayne Booth

Foucault

Foucault Nietzsche

Nietzsche

Paul Auster *Kilitli Oda*

Fans-
hawe

Fanshawe

Fanshawe

Foucault

Neverland

Fanshawe

OMUR CANDAS

"..Korkunç günler bunlar
Kimse tek ışık yakmıyor

görünmeyen kadar da
yakacakları yok...
Gem-i'leri bekliyoruz..."

aşkın ılık suları

[illegible] her gece aynı yatakta uyuyoruz. An[illegible] [illegible] yoruz. Sanki evliliğimizin otuz yılını g[illegible] gibi. Oysa daha tanışalı altı ay bile olmamış. Sanki o kadar dar. Anja o kadar sıcak ki, Almanya'nın eksi[illegible] bile buz tutmayan soğuğunda pencere açık uyuyoruz. Aşkımda uyuyan falan yok. Kim yanında yatan bir genç kız yatarken uyuyabilir ki? Ama artık söylenmiş bir söz var. Sen hazır olana kadar sadece uyuyacağız demiş bir kere. Çünkü Anja, *"bir şey yapmadan önce seni tanımak isterim,"* demiş. Biz de kendimizi birbirimize tanıtma gayreti içine girmişiz. Ancak haftalar geçiyor. Öyle bir çırpıda falan geçtiği yok. Ağır ağır, sanki hiç geçmeyecekmiş gibi geçiyor. Geceler bitmek bilmiyor. Anja ise dalgasız bir göl gibi. Sakin ve dalgasız. Step yapmaya gidiyor, bisiklete biniyor, kültürel sanat olaylarını takip ediyor. Deniz biyoloğu olacak. Bir akım denizi dibinden, tuhaf hayvanlardan, Amerika'ya gidip staj yapmaktan bahsediyor. Eski Doğu Almanya'yı, duvarın yıkılışını, sosyalizmi anlatıyor. Onun sosyalizme hâlâ inandığını gördükçe içime bir ferahlık yayılıyor. Çünkü ben de hâlâ aşkın çaresini bulsa bulsa sosyalizm bulur diye düşünüyorum. Hiç durmadan mandalina yiyoruz. Gözlerimizi turuncu bürümüş durumda. Bir kuzeyli olarak Anja'nın bir Akdenizli gibi mandalina yemesi bizi şaşırtıyor. *"E oğlum onun kanında Karadenizli kanı var,"* diyor Halil. *"Karadenizliler mandalina mı yer Halil?"* diyorum. Bu arada Anja yeni bir şarkı keşfediyor. Meat Loaf'tan *"I would do anything for love."* Tüm sevgililere. Gece gündüz onu dinliyor. Biz de dinlemeden edemiyoruz. Şarkı güzel. [illegible] tından Anja güzel. Hele bu aşkın sıcak sularında gayretle karşı kıyıya yüzerken yanan yüreklerimize adeta su serpiyor bu şarkı. Anja, Halil, ben, şarkıyı ezberlemiş durumdayız. Başka hiçbir şey dinlemiyoruz. Anja müzik setinin uzaktan kumandasını elinden bırakmıyor. Sonunda komşulardan biri kapıyı çalıyor. *"Sizden bir şey rica edebilir miyim?"* diye soruyor. *"Elbette, ne isterseniz."* Çünkü aşk etrafımızı o kadar sarmış ki, içimizden iyilik fışkırıyor. Adam ne isterse vereceğiz. Adamın yüzündeki gerginlik bile bizi şaşırtıyor. İnsanlar neden gergin olur ki, hayat böylesine güzel, aşk böylesine sıcakken ve bir hava gibi her yanımızı sarmışken. Dünyayı, kötüleri, şeytanları, uçurumları, anlamıyoruz. *"Buyur,"* diyoruz adama. *"Yüksek sesle çalmanıza bir şey dediğim yok, ama artık ben dayanamayacağım. Şu şarkıyı artık değiştirseniz..."* diyor adam. Hangi şarkıyı? *I would do anything for love* mı? Onu nasıl değiştirebiliriz ki? Değiştirmiyoruz tabii, sadece adama acıyarak sesi fazla açmıyoruz. Ben artık eve falan gitmiyorum. Babamın arabası bende. Arada bir telefon edip araba lazım demese onlarla görüşeceğim de yok. Okula kayıt zamanı. Türkiye'den [illegible] aldığım diplomamı tanıtıp ekonomide yüksek lisans türü bir şey yapmak istiyorum. Daha doğrusu planlıyorum. Kayıt yaptırmaya git iğinde kötü bir sürprizle karşılaşıyorum. Diplomayı tanıdıkları falan yok. Sadece üç dersi tanıyorlar. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Türkçe ve Beden Eğitimi gibi derslere anlam veremediklerini söylüyor kadın. Mutraye de okurken biz de bunlara anlam veremezdik. *"Biz de anlam veremiyorduk,"* diyorum kadına. *"Ama okuduk işte. Size ne zararı var?"* *"Zararı yok,"* diyor kadın. *"Sadece üç dersini tanıyoruz."* *"Ama Açık Öğretim'den gelenler var, onların diplomalarını tanıdığınızı duydum."* *"O üniversiteyi biliyoruz,"* diyor kadın. *"Ama sizinkini hiç duymadım."* *"Çünkü hangi salak Siyasal'ı bitirip de Almanya'ya master yapmaya gelir ki,"* diyorum, ama Almanca'mın bunu tam olarak böyle ifade edip edemediğinden emin değilim. *"Üzgünüm,"* diyor kadın. *"Yani?"* diyorum. *"Yani üç buçuk yıl daha okuyacaksın."* Üç buçuk yıl daha ekonomi okumaktansa ilyonkâr olmayı tercih ederim. Toplum, çevre, aile, arkadaş baskısı da bir yere kadar. Zaten ekonomiyi bana zorla zerk ettiler. *"Bu durumda başka bir şey okuyabilir miyim?"* diyorum. *"Olabilir"* diyor kadın, önüme bir kitapçık atıyor. *"İstediğin bölümü seçip okuyabilirsin."* Cennet gibi. Kendime şöyle ortaya karışık türünden bir tahsil programı yapıyorum. Kültür Bilimleri, Felsefe, Alman Dili ve Edebiyatı. Birincisi tam, son ikisi yarım program. Üçünü toplayıp bir diploma alabiliyorsun. Ama bir mesleğin olmuyor. Ne hoş. Meslek kaygısı olmadan okumak [illegible] [illegible] **Kafka, Nietzsche, Heidegger, Thomas Mann** falan. Değişik kültürler, enteresan dersler. Kaydımı yaptırıp Anja'ya geri dönüyorum. Onların ılık sularında karşıya doğru bir kulaç daha atmanın gayreti içindeyim. Anja mutfakta deniz yosunlarından tuhaf bir yemek yapıyor. Çamur gibi bir şey. Ispanak kavurmasına benziyor. Ama işin özü bambaşka. Et artık burada demli yok. Belki de var, bilmiyorum. Deniz yosunlarıyla ilgili böyle bir söylemi kulağıma çalınmış değil. Halil'i de çağırıp tabaklara yosunları koyuyoruz. Daha doğrusu Anja koyuyor ve biz korkuyla onu izl[illegible]

yoruz. Ellerimize çatalları alıp Halil'le göz göze geliyoruz. "Sakın Türkçe konuşmayın," diyor Anja. "Nein nein," diyorum, "Bu akşam Alman akşamı olsun. Felekten bir gün çalalım. Bu şeyin yanında hangi şarap içilir?" diye soruyorum. "İçilmez," diyor. O içilmez diyorsa içileceğini düşünmek bile saçma. Anja servisi bitiriyor. Yosun şeylerinin üzerine birer kaşık da kendi yaptığı reçelden koyuyor. En azından tanıdık bir şey. Sadece reçel olduğu için tanıdık. Ama ne reçeli olduğunu hâlâ bilmiyorum. Belki hiç bilmesem daha iyi. "Hadi başlayın," diyor Anja, ama buna cesaret edebilen kim. Ben önce reçel kısmından biraz alıyorum, "Hmm, reçel harika olmuş." Olayı germenin alemi yok. Ne gerekiyorsa yenir. Hatır için çiğ tavuğun yendiği bir kültürden geliyoruz biz. "Hadi koçum," diyorum Halil'e. "Bir çırpıda yiyip bitirelim. Pardon Anja, bunu Almanca söyleyemezdim. Çevrilmesi imkansız." "Sen gene de bir dene," diyor Anja. "Bizim ıspanak kavurmasına ne kadar benziyor değil mi Halil?" dedim gülüşlerden bir çeviri yapıyorum. Serbest çeviri geleneği. Halil'le gözlerimizi kapayıp yosunlara dalıyoruz. Yediğimiz şeyi değil de başka şeyler düşünerek hızla yiyip bitiriyoruz. İlaç içer gibi. Ağzımızda unutulmaz bir tat. "Ben hemen bir çay yapayım," diyor Halil. "Kahve yap," diyorum, "daha çabuk olur. Hem çay bunu bastırmayabilir." "Gene Türkçe konuşuyorsunuz," diyor Anja. "Evet, ama bu bildiğin Türkçe değil," diyoruz.

Derken gece oluyor. İçim kıpır kıpır. Bir an önce yatıp uyusak diye düşünüyorum. Ama tuhaf bir oyun oynuyoruz ve oyun bitmek bilmiyor. Zaten Skat dedikleri bu iskambil oyununu anlamak için çok zaman kaybettik. Aslında o oyunu hiçbir zaman tam anlamadım. Bu yüzden de hiç kazanamadım. Ama olsun. Sevgiliyle oynanan bütün oyunlar güzeldir. Ancak bir yerde de bitmelidir. "Hadi Halil, artık yatalım," diyorum. "Yatalım, yatalım," diyor Halil. "Hadi Anja artık yatalım," diyorum. "Yarın erken kalkıp okula gideceğiz." Okulun ilk günü. Bu her zaman heyecan verici bir şeydir. "Yatalım," diyor Anja, "sen git yat, ben duş alıp geliyorum." Anja duşa, Halil odasına ben de Anja'nın odasına gidiyorum. Bir odam bile yok. Benim oda uzak bir yerde haftalardır ıssız. Aslında ben de duş alsam mı diye düşünüyorum. Ama daha bu sabah aldım ya, ben bu kız gibi manyak olamam ki, hem o deniz biyoloğu olacak, suyu seviyor hatun, günde üç kere duş alması normal. Odanın ışığını açmadan üzerimdekileri çıkarıp yatıyorum. Halil zırhlı vaziyette. Yabancı biriyle çırılçıplak yatacak halim yok. Banyodan Anja geliyor. O hep çırılçıplak yatar. Hatta odada böyle dolaşır. Gelip yanıma yatıyor. Üzerinde bir duş serinliği var. Ancak bu serinliğin geçici olduğunu biliyorum. Bu ilk değil. "Bari şu donunu çıkarsaydın," diyor. "Dere göründü mü ki paçaları sıvıyoruz," diyorum. "Was?" diyor. Şimdi bunu çevirsen bir türlü çevirmesen bir türlü. Almanca da muadili bir söz bulmaya çalışıyorum, aklıma bir şey gelmiyor. "Boşver," diyorum sonunda. "Peki," diyor. "Peki diyen dillerini yesinler," diyorum. "Was?" diyor yine. Allah'ım yabancı dilde aşk ne zor şey ya! Şimdi bunu çevirsem kız hakkımda ne düşünür. "Peki derken yüzünde çok hoş bir ifade oluyor," diyorum. Ödül olarak sıkıca sarılıyor. Ben de sarılıyorum, ama nereye kadar. Dakikalar geçiyor. İnsanın aklında bir şey varsa başka bir şey konuşmak içinden gelmiyor. Söylenecek söz de yok. Oda hafif loş. Dışardan sokak lambalarının ışığı karanlığımızı eritiyor. Tavansa bütün sükunetiyle duruyor. Düz bir bulut tabakası gibi üzerimizde asılı. Anja birden doğruluyor. "Olmuyor ki böyle," diyor. "Nasıl olmuyor ki, ne olmuyor ki," diyorum. "Böyle erkek kardeşimin yanında yatar gibi yatamıyorum seninle." "Anja senin erkek kardeşin yok ki?" diyorum. "Yok ama, senin yanında öyle sakin sakin yatamıyorum, yoksam da uyuyamıyorum zaten." "Ne yapabilirim?" diyorum. "Bir şeyler yapalım," diyor. "Bir kadınla bir erkek aralarında bir şey yapar ya, ondan," diyor. "Elbette," diyorum, "ben seni bekliyorum, hazır olunca haber vereceksin ya sen." "Hazırım ya, hazırım," diyor. "Sen beni delirtmek mi istiyorsun?" Bu şirinli haller iyi mi bilmiyorum. Ama kötü olmadığı kesin. "Hazırsan sorun yok," diyorum. "Ben zaten hazırım. Hatta haftalardır." Bunun üzerine Anja üzerime atlıyor. Çiçeklerle dolu bir çayır. Uzakta tepeler, beyaz, lacivert dağlar görünüyor. Aşağıda sevimli bir vadi var, küçük bir dere akıyor. Etrafında kuzular, kuzuların anneleri, az ileride inekler oturuyor. Beyaz tüylü bir çoban köpeği de onlara göz kulak oluyor. Sabah uyandığımızda, masaya vuran güneş ışığı eşliğinde kahvaltı ediyoruz. Hiçbir kahvaltı bunun kadar güzel olamaz. Sonra akşam görüşmek üzere vedalaşıp ayrılıyoruz. İlk derse girmek için okula gidiyorum. Yeni arkadaşlarla tanışacağım. Her şeyiyle, tam anlamıyla yeni bir hayat başlayacak. Uzun aramalardan sonra, o karmaşık koridorların içinde, tıpkı Kafka'nın kahramanları gibi dolaşarak sınıfı buluyorum. Ama içimde bir sıkıntı var. Ben bu yaban ellerde, yabancı koridorlarda, tuhaf bakışlar altında. Nasıl olacak bu? Sınıfın kapısı kapalı. Geç mi kaldım acaba, diye saatime bakıyorum, evet beş dakika geç kalmışım. Bu işler iki kat daha zorlaşıyor. Şimdi girip tanımadığım insanların dersini bölmek olacak iş mi? Beş dakika kadar kapının önünde gidip geliyorum. O sırada derse geç kalmış bir kız geliyor, beni şöyle "nedir bu?" anlamında süzerek kapıyı çalıyor ve giriyor. Ben de hemen arkasından içeri süzülüyorum. Birden bütün bakışlar bana çevriliyor. Yirmi kadar varlar. Hepsi sarışın, hepsi Alman. Üstelik hemen hepsi de kız. Başında hoca olduğunu tahmin ettiğim birine selam verip boş bir yere oturuyorum. Yüzlerinde hafif bir şaşkınlıkla tebessümle bana bakıyorlar. Alışmaları zaman alacak gibi görünüyor. Çünkü hiçbiri yabancı uzak diyarlardan gelip de makine mühendisliği, endüstriyel tasarım, medya programcılığı, informatik varken felsefe ya da kültür bilimleri okumuyor. Hele bir erkek, asla. Fakat ne gam. Aşkın ılık suları için de oradan oraya yüzerken.

Polisiye - Gerilim Türünde Kadın Yazarlar

Polisiye türü kadınlar için ayrıcalıklı bir alandır. Eski zamanlarda polisiye denince akla ilk gelen isim **Agatha Christie** oluyordu. Sekseni yıllar öncesinde "**Katil Kim?**" sorusunun cevabını kitaplarının sonunda cevaplayan bu kadın, türünün efsanelerinden biridir. **Agatha Christie**'nin en önemli tiplemesi **Hercule Poirot** adındaki Belçikalı dedektiftir. **Poirot**, cinayetleri *"küçük gri hücreler"* dediği beyniyle çözmesi ve İngiliz yüksek sınıfının özel yaşamının saklı yönlerini ortaya çıkarması ile tanınmıştır. Yazarın diğer tipi ise **Miss Marple**'dır. Yaşlı, sevimli bir kız olan **Miss Marple**, **Hercule Poirot** kadar ünlü olmasa bile oldukça ilgi görmüştür. Tiplemeleri filmlere konu olan **Christie**'nin ***On Küçük Zenci*** adlı romanı polisiye türünün klasikleri arasındadır.

Sekseni yılların sonuna doğru kadın polisiye-gerilim türü yazarları olağan esmeye başlıyor, bu yıldızlı ortasında ise bir fırtınaya dönüşüyordu. Bu türün büyük bir payını ele geçiren kadın yazarlar, türünün kraliçesi, düşesi, prensesi gibi unvanlarla taçlandırılmaya başlanırlar. Bu yıllarda **P.D James**, **Ellis Peters** ve romanları birçok dile çevrilmiş olan ve ülkemizde de iyi tanınan **Mary Higgins Clark** yazdıklarıyla ses getirmeye başladılar.

Kadın zekâsının polisiye ve psikolojik gerilimdeki yatkınlığını ve kötülerin de arkasından sürüklenebileceğini ispatlayan özel isimlerden biri de **Ruth Rendell**'dir. 1930 yılında doğan **Rendell**, evlenince ye kadar gazetecilik yapar. Evlendikten bir yıl sonra eve çekilip roman yazmaya başlayan **Rendell** önceleri yayınevlerinin ilgisini çekmez. Ancak altıncı romanı ve bu romanıyla birlikte yarattığı **"Başmüfettiş Wexford"** karakteri **Rendell**'in tanınmasına ve yayınlanmasına neden olur.

Kısa süre sonra polisiye edebiyatının etkili bir ismi haline gelen **Rendell**'e belki ünü az gelmiş, bu nedenle **"Barbara Vine"** takma adı ile psikolojik-gerilim türünde de eserler vermeye başlamıştır. Eserleri yirmi iki dile çevrilen **Rendell** ABD'de büyük başarı sağlar. *Amerikan Polisiye Yazarları Birliği*'nin [illegible] *Karanlıktaki Gözler* [illegible] kısa öyküsü ile üç kez kazanır. Bunun yanı sıra *İngiliz Polisiye Yazarları Birliği*'nin Altın Hançer Ödülü'nü [illegible] *A Fatal Inversion*, *Live Flesh*, *A Demon in My View* kitaplarıyla kazanır. Ayrıca yazarın *Sunday Times Edebiyat Ödülü*'ne de sahip olduğunu bilmemiz gerekir. Toplumdan yola çıkarak bireyin acısını ve ruh durumunu ortaya çıkaran **Rendell**, farklı bakış açısıyla, çevremizde gördüğümüzden daha farklı algılayabilmemizi sağlayan yazarlardan.

Rendell'in karşısına çıkan oldukça etkili rakip ise **Patricia Highsmith**'tir. 1921 Teksas doğumlu **Highsmith** polisiye-psikolojik gerilim türünün ustaları arasında yer alır. On altı yaşında yazar olmaya karar veren **Highsmith** *"suçun kahramanlarının üzerinde yarattığı etkiyle"* ilgili olduğunu söylemiş, [illegible] Ripley [illegible]. Highsmith daha ilk romanından itibaren film yapımcılarının ilgisini çekmiş, ***"Trendeki Yabancılar"*** adındaki ilk [illegible] Alfred Hitchcock [illegible] **Ripley** serisinin ilk romanı ülkemizde de gösterime girmiş olan filmlere konu olmuştur.

Dr. Kay Scarpetta deyince akla gelen isim psikolojik-gerilimin kraliçesi **Patricia Cornwell**'dir. **Cornwell**, **Dr. Scarpetta**'yı tanıtmadan evvel altı yıl boyunca Virginia'daki adli tıp şefinin bürosunda gönüllü polis memuru olarak çalışmıştır. **Cornwell** ay[illegible] Charlotte Observer [illegible] ödül kazanmış eski bir polis muhabiridir. Altyapı böyle olunca **Cornwell**'in **Dr. Kay Scarpetta**'yı tanıttığı ilk romanı **Otopsi**'nin tüm dünyada olağanüstü beğeni toplaması sürpriz olmasa gerek. **Otopsi**, **Cornwell**'e bir yıl içinde beş büyük polisiye roman ödülü getirmiştir. Aynı zamanda Atlantik'in iki yakasında da bu kadar ödül alan ilk roman olma özelliği taşımaktadır. Bunu izleyen dokuz **Scarpetta** romanı tüm dünyada en çok satan listelerinin ilk sıralarında yer almıştır. **Cornwell**'in **Scarpetta** dışında

Ruth Rendell

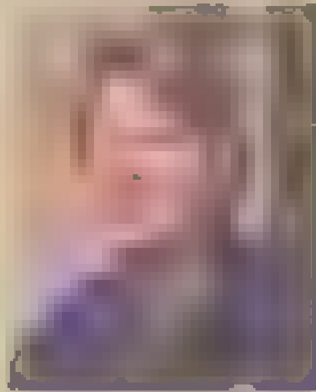

polislerin dünyasını ve çalışma yöntemlerini anlatan [illegible] daha bulunmaktadır. **Patricia Cornwell** adlı tıp araştırmaları, hayvanları koruma ve kurban[illegible] yardım gibi çeşitli kuruluşlara destek ve[illegible] Bu desteğin altında hayırseverliğinin yanısıra, yeni psikolojik gerilim hikayeleri arama amacının da ol[illegible] duğunu düşünmeden edemiyoru[illegible]

Amerikalı eleştirmenlerin "en esrarengiz öykücü[illegible]" yazarı olarak ilan ettikleri **Sue Grafton**'ın kitapları, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de oldukça ilgi görüyor. Ülkemizde Oğlak Yayınları tarafından Türkçeleştirilen alfabetik serisi *(Ateşin A sı, Esrarengiz'in E si gibi)* [illegible] **Grafton,** yazarlık ka[illegible] [illegible]ywood'da senaryo yazarlığı ile başladı. [illegible] türe eğiliminin ise, **Agahta Christie** ro[illegible] [illegible]le uyarlarken başladığı düşünülüyor. Yazarın en ilgi çekici kahramanı **Lauren Laurano**. Trajik bir geçmişi olan eski polis [illegible]erbiyen dedektifin birçok fobisi var. Bunlar arasında böcekler, bilgisayarlar ve kanı sayabiliriz. M[illegible] ralarının okunması zevkli, sürükleyici olması dışında feminizm ve homoseksüelliğin ön planda olduğunu

[illegible] **Grafton** hay[illegible]

[illegible]

[illegible]lisiye [illegible] kadın yazarlar her [illegible]

diri[illegible] **Cornwell**'in **Scarpetta**'sı'nın takip ettiği seri[illegible] [illegible]yetle. *"Kuzuların Sessizliği"* 'nde Hanibal Lec[illegible]

[illegible]

[illegible]ya da bu türe devam [illegible]yguları yansıtmıyor eserleri[illegible]kten kendilerini alamamışlardır. **Agahta Christie**'nin ilk denemeleri duygusal öykülerdir. Yine **Patricia Highsmith**'in ilk kadının aşk öyküsünü anlat[illegible] *Carol*. **Grafton**'un *Keziah Dane* adlı rom[illegible] [illegible]lisiye ya da psikolojik [illegible] öyk[illegible]

[illegible]

[illegible]ecek kadar az. Bu neyle ilgi[illegible]

[illegible]

alper çeker

Ya eleştiri kokarsa?

Bizde edebiyat uzun bir süre geniş kitlelerin ilgisini çekmeyen, pek ciddiye alınmayan bir uğraşı olarak kaldı; oysa son birkaç yılda özellikle romana duyulan ilginin önemli ticari kazançlar sağlaması, yazmayı ve yayıncılığı bir sektör haline getirdi. Edebiyat Türklerde çok eski bir müessese olduğu halde, edebiyat eleştirisinin eksikliği son zamanlarda, edebiyatın bir sektöre dönüşmesi ile hissedildi.

Bir edebi metnin eleştirisi aslında eklektik bir işdir ve çeşitli edebi kuramları bilmeyi, yani filolojik formasyona sahip olmayı gerektirir. Örneğin eleştirmen bir romanı ele alıyorsa, önce onun yapısal çözümlemesi yapılır. Bu çözümleme sonucunda romanın dili ve kurgusu değerlendirilir, romanın teknik olarak ne kadar başarılı olduğu ortaya çıkarılır. Daha sonra eleştirmen içerik ile ilgilenir. Romanın akrabaları ile olan ilişkilerine değinilir, bağlamı ve göndermelerinden söz edilir; çünkü modern filoloji bize metinlerin, diğer metinlerin yanında anlamlı olduğunu ve edebiyatın karşılaştırmalı olarak incelenmesi gerektiğini uzun zaman önce öğretmiştir.

Toplumsal içerikli bir roman sosyolojik yoruma, psikolojik roman psikolojik yoruma, alegorik anlatıma sahip bir roman ise yine alegorik yorumlamaya olanak tanır. Eleştirmen, derinliği olan romanlar hakkında bazı spekülasyonlar yapabilir. Örneğin romandaki bir karakter ile yazarın çocukluğu arasında paralellikler kurabilir. Tabii bu yorumlar keyfi olamaz, gerekçeleri ile birlikte sunulur. Bu gerekçeler yazarın anılarından yapılan alıntılar, çağdaş kişilerin tanıklıkları, resmi kayıtlar vb. olabilir.

Tüm bu saydıklarımızın tam tersi de olabilir; yani kalemi eline alan biri beylik laflar yazar ve politik-ekonomik nedenlerle yazdıkları edebiyat çevrelerinde kabul görür, filolojik doğrulanmış gibi algılanır. Şimdi aynı metin hakkında yazılmış her iki türden eleştirinin örneklerini ele alacağız.

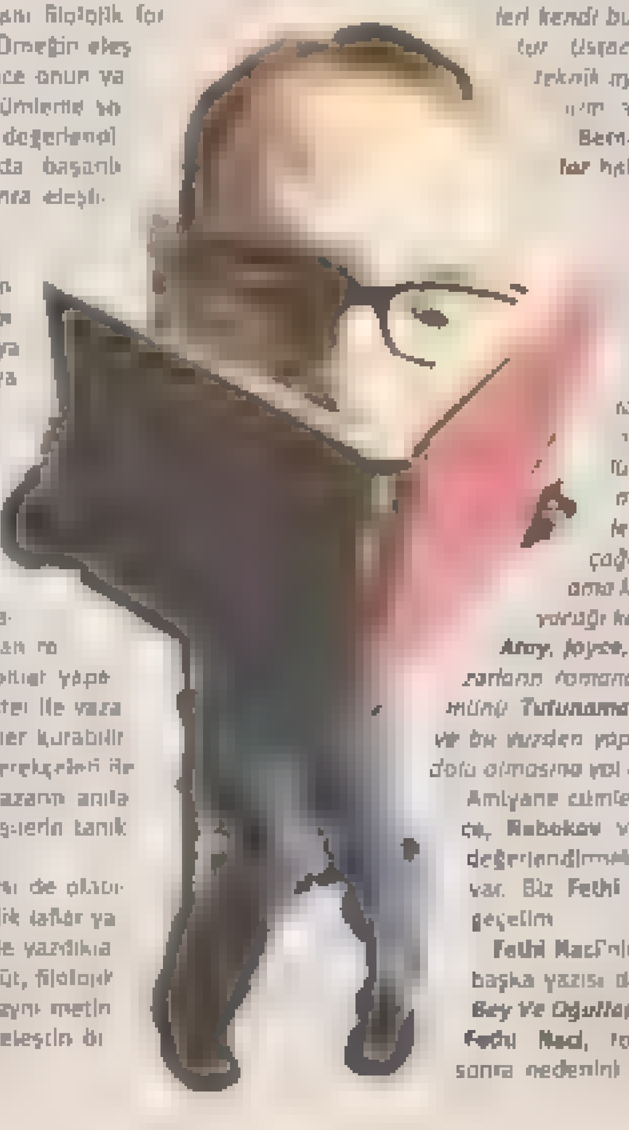

Oğuz Atay, Tutunamayanlar [illegible] ni olan birçok roman tekniğini kullanmıştır. Fethi Naci, Tutunamayanlar hakkında kaleme aldığı yazısında Oğuz Atay'ın kullandığı teknik hakkında şöyle yazıyor: *"Zaman [illegible] Oğuz Atay [illegible] çeşitli yazdığı da oluyor, ama genellikle bir kurgu kaygısının varlığı apaçık"*. Fethi Naci'nin Tutunamayanlar hakkındaki üç buçuk sayfalık yazısının devamı tamamen alıntılardan oluşuyor, bu yüzden yazıdan aktarabileceğimiz değerlendirme, yukarıdaki cümle ile sınırlı.

Aynı roman hakkında bir de filolog Berna Moran'ın kaleminden dökülenlere bakalım; Berna Moran *"Tutunanlardan Tutunamayanlara Bir Yol Ararken"* [illegible] söz konusu romanda kullanılan anlatım teknikleri için şunları yazar: *"Atay'ın Tutunamayanlar'da kullandığı an[illegible] Joyce'dan, Nabokov'dan, Dostoyevski'den izler taşır, ama Atay'ın yaptığı onları körü körüne taklit etmek değil, onlardan esinlenmek ve yöntemleri kendi buluşlarıyla beslemek olmuştur. Ustaca kullandığı bu karmaşık teknik ayrıca incelenmeye değer [illegible]"*.

Berna Moran'ın Tutunamayanlar hakkındaki yazısı Türk edebiyatı ile ilgilenen herkesin okuması gereken bir karşılaştırmalı edebiyat çalışmasıdır. Bu yazıda Moran, roman hakkında şu değerlendirmeyi yapar: *"Oğuz Atay'ın başkaldırısı, yalnızca geleneksel roman kon[illegible] anlatım tekniklerini deneme[si], metni çeşitli söylemlerle dokuması Türk edebiyatına çağdaş bir roman kazandırmış, ama kendi yapıtına da kaldıramayacağı kadar yük yüklemiştir. Çünkü Atay, Joyce, Nabokov ve Kafka gibi yazarların romana getirdiklerinin hemen tümünü Tutunamayanlar'a sığdırmak istemiş ve bu yüzden yapıtın çok yönlü ve tıkış tıkış dolu olmasına yol açmıştır"*.

Amiyane cümleler kullanmakla, Atay'ı Joyce, Nabokov ve Kafka ile karşılaştırarak değerlendirmek arasında dağlar kadar fark var. Biz Fethi Naci'den ikinci örneğimize geçelim.

Fethi Naci'nin yine üç buçuk sayfalık bir başka yazısı da, Orhan Pamuk'un *Cevdet Bey ve Oğulları* adlı romanı hakkındadır. Fethi Naci, romanın özetini anlattıktan sonra nedenini söylemediği övgülere geçi

yor ve yazısını şu sözlerle bitiriyor. **Orhan Pamuk**, *"yeterek" dediğim için kızmasın bana: "Büyük yetenek. İn... bu yıla romancı yaş dönüşmesinin tek koşulu var: Daha başarılı yeni romanlar." Böyle diyorum ya, **Cevdet Bey Ve Oğulları**, Türkiye'de **Roman ve Toplumsal Değişme**'yi yazdığım yıllarda yayımlansaydı hiç duraksamadan en beğendiğim yirmi Türk romanı arasına alırdım bu romanı."* 6

Şimdi bu büyük Türk romanını dil ve anlatım tekniği açısından biraz didikleyelim. (Asıl konumuz **Cevdet Bey Ve Oğulları**'nın incelenmesi olmadığı için, sınırlı sayıda örnekle yetineceğiz). *"Ama ihanet için deney gerek..."* 7

Fizik, kimya gibi alanlarda başarılı olmak için deneyin gerekli olduğuna şüphe yok, ama ihanet için "deney" değil, "deneyim" ya da "tecrübe" gerekirdi. Yukarıdaki cümleyi büyük Türk romanı **Cevdet Bey Ve Oğulları**'ndan aldık. Cümle, roman kahramanlarından tüccar Cevdet Işıkçı'ya ait. Bu gibi örnekleri çoğaltmak mümkün. Baştan sona Türkçe'nin dizgesi, sözdizimi ve imlâsı konusunda yapılan yanlışlıklarla dolu olan bu romanda dil tadı arayanlar hayal kırıklığına uğrayacaktır. **Orhan Pamuk**'un bu ilk romanı yer yer fantastik özellikler de gösteriyor. Örneğin roman kahramanlarından Cevdet Işıkçı öldüğünde oğulları Teşvikiye Camii'ne cenaze için gelen cemaatle birlikte ayakkabılarını çıkarıyor, camiye giriyor ve cenaze namazını caminin içinde *"eğilip kalkarak"* kılıyorlar. 8

Roman, şiir, tiyatro, sinema gibi sanatların, anlatım araçlarından meydana gelen, kendilerine özgü üst dilleri vardır. Romanın da bir üst dili ve bu üst dilin kendine özgü anlatım araçları vardır. Örneğin **Cengiz Aytmatov**'un romanlarında Kazak köylüler bozuk bir Rusça ile konuşur, çünkü bu köylüler eğitimsizdir. **Turgenyev**'in de Moskova sosyetesinden olan kahramanları, kimi sözcükleri bu sosyetenin jargonuna uygun bir biçimde bozar. Romanın bu üst dilindeki olanaklar, okuyucunun, olayların hangi dönemde geçtiğini, kahramanların hangi toplumsal sınıfa ait olduğunu ve daha birçok şeyi anlamasını sağlar. Konunun daha iyi anlaşılması için **Roland Barthes**'dan bir örnek verelim: *"... dizgeler düzleminde anlatım aktörleri olmayan değişkenler (sözgelimi, yuvarlanan r ile artdamaksıl r'si) yananlam düzleminde yeniden anlam aktörü niteliği kazanabilir. Bu durumda yuvarlanan r ile artdamaksıl r'si iki ayrı gösterilene gönderir bu/: Tiyatro dilinde, bunlardan biri "Bourgogne'lu" öbürü "Paris'li" anlamına gelir; düzanlam dizgesindeyse anlam aktarmama durumları sü...*

Cevdet Bey Ve Oğulları romanının II. Abdülhamid döneminde geçen diyaloglarına bir bakalım: *"... Onların Paris'le hiçbir ilişkileri yok. Onlar, bir düşüncesi, doğru dürüst bir kararı olmayan bir cahiller topluluğu."* 10 Romanın kurgusuna göre "onlar'ın Paris'le *"ilişkileri"* değil, *"münasebetleri"* olmamalıydı. Yine "onlar"ın *"düşüncesi"* değil, *"fikri"* olmamalıydı vs. Yine 1905 yılında bir bahçıvanın ağzından çıkan şu cümle çok ilginç: *"Onlar taş ve beton yapılar dikiller"* 11

Bununla birlikte İstanbul levantenlerinin, ayrıca birçok yerli çok belirgin olan galatlı bir Türkçe konuştuklarını biliyoruz. Ama **Orhan Pamuk**'un söz konusu romanının ilk bölümünde yer alan İtalyan doktorun konuşmalarında, bu ayırıcı özelliklerin hiç birini göremiyoruz. Bu levanten, sanki kimliksizmiş gibi diğer kahramanlardan farksız bir biçimde konuşuyor.

Orhan Pamuk'un bu ilk romanı, yukarıda saydığımız ya da saymadığımız gafları ile içinde uçak geçen ya da oyuncuların saatlerini çıkarmayı unuttuğu tarihi filmlere benziyor.

Orhan Pamuk'un bir başka romanı olan **Kara Kitap** hakkında yazarken, yine filolog olan **Tahsin Yücel** şaşkınlığını şöyle dile getiriyor: *"Kötü bir yazar iyi bir romancı olabilir mi? İlk bakışta olamazmış gibi geliyor insana. Ama bunca yıldır **Orhan Pamuk**'un yapıtlarını göklere çıkaran ünlü eleştirmenlerimize, özellikle de şu son aylarda aynı yazarın **Kara Kitap** adlı romanı konusunda yazdıklarına birazcık olsun değer veriyorsanız, bu soruyu "Evet, bazı bazı" "Evet, neden olmasın?" ya da "Evet, olabilir; hatta iyi romancı olabilmek için önce kötü yazar olmak gerekir" biçiminde yanıtlamanız gerekir."* 12 **Kara Kitap**'ın, içerdiği sonsuz dil ve mantık yanlışlarına rağmen kazandığı başarının hiçbir edebi açıklaması yok. **Fethi Naci**, **Tarık Dursun** hakkındaki bir yazısını şu sözlerle bitiriyor: *"(**Tarık Dursun**) Türkçeyi iyi kullanan bir yazar olarak bilinir. 15 kitap yazdıktan sonra 'çeşme' ile 'musluk'u, 'belirmek' ile 'belirlenmek'i hâlâ birbirine karıştırmasına ne demeli?"* 13

Bu yanlışları **Tarık Dursun** yapınca kusur oluyor da, **Orhan Pamuk** yapınca neden büyük romancılığın alâmeti oluyor? O halde bu romanları değerlendirirken kullanılan ölçütler edebiyata ait değil.

Kötü romanların başyapıt edilmesinin yanında, bir de kötü eleştirmenlerin göklere çıkarılması var. Örneğin **Fethi Naci**, okuduğu kitaplardaki dizgi yanlışlarını sayıp romanların özetini çıkararak edebiyat otoritesi oldu. Buna karşılık **Tahsin Yücel** gibi isimler, hep şöhret peşinde koşmakla suçlandı.

Edebi metinler hakkında ideolojilerin ya da piyasanın bakış açısından yazılmış eleştiriler mutlaka olacaktır (hatta olmalıdır da), ama filolojik donanıma sahip yazarların edebiyatın penceresinden bakarak yazdığı eleştirilerle edebiyat ortamının dengelenmesi gerekir.

Dipnotlar

1- Fethi Naci, Yüzyılın 100 Romanı (Nisan 2002), s. 534
2- Berna Moran, Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış, Cilt II (1990), s. 196-218
3- a.g.e., s. 204
4- [illegible]
5- [illegible]
6- [illegible] Bey Ve Oğulları [illegible]
7- [illegible]
8- [illegible]
9- [illegible] R. [illegible] Göstergebilimsel Serüven, çev. Mehmet Rifat, Sema Rifat (Mart 1997), s. 70
10- Orhan [illegible]
11- a. [illegible]
12- Tahsin Yücel, Tartışmalar (Nisan 1999), s. 93
13- Fethi Naci, a.g.e., s. 494

arzu yazıcı

Popüler edebiyata direnen bir grup öğrenci...

Ne giyeceğimize, neyi "nasıl" yememiz gerektiğine, nasıl hareket etmemiz, nasıl [illegible] gerektiğine **başkalarının** karar verdiği bir devirde yaşıyoruz. Aslında [illegible] kendimiz [illegible] bu gözle [illegible] sokuluyoruz. [illegible] sistemine [illegible] edebiyatın, edebiyat okurları ve yazarlarının [illegible] durumunu [illegible].

Yazarlar ya da okurlar, edebiyatla ilgilenen her insan dahi eline geçen kitapları ya da yazarların kendilerini [illegible] kalmıyorlar. Herkes havasından [illegible] nasibini almışsa eleştirmenler de. An[illegible] yapıtlarını [illegible] eleştirmenlerle [illegible] kalmayıp [illegible] geçmeye çalışan bu [illegible] durumu [illegible].

[illegible] Edebiyat ve Felsefe Kulübü [illegible] edebiyat [illegible] çıkarmaya çalışıyor [illegible]

Edebiyata ilginiz dışarıda [illegible] da ne derece ilgilenmiş? Türk edebiyatına [illegible] değerlerini korumaya çalışıyor musunuz?

Okan İrkedi: Günümüzde pek çok üniversite öğrencisi yazarak olsun, okuyarak olsun edebiyatla ilgileniyor. Bu, bizim için de geçerli. Edebiyata ve felsefeye meraklı, ilgi duyan üniversite öğrencileri bazen bu alanlardaki konuları ve tartışmaları en baştan öğrenmek, bazen bilgilerini derinleştirmek ya da okuduklarını başkalarıyla birlikte belli bir düzeye koymak gibi amaçlarla kulübümüze geliyorlar. Kulüp [illegible] yakalayabildikçe bu alana olan ilgimiz de artıyor. [illegible] çalışmalara [illegible] arkadaşlar var.

Ayrıca, bu ilgimiz elbette pozitif bir ilgi değil. Türkiye'de [illegible]

[illegible] rak da günümüzde edebiyat olarak sunulan "yazılara" karşı [illegible] ve edebiyatıyla samimi bir ilişki [illegible] bir [illegible] mümkün değil zaten. Türkiye ve dünya edebiyatından [illegible] herkesin benzer bir kaygı taşıdığını sanıyorum. [illegible] edebiyatçılar arasında bu nedenle büyük farklılıklar olduğunu düşünüyoruz.

Edebiyatı ve felsefeyi seven üniversiteli öğrenciler olarak bunlardan uzak durmaya özen gösteriyoruz. Bu, temel [illegible] atacağımız ilk adım.

Melike Işık: Bugün basılan edebiyat kitaplarının genellikle [illegible] çeşitli [illegible] saptanmış. Pek çoğu [illegible] alınıp evlerdeki raflara [illegible].

[illegible]

Dolayısıyla hem edebiyatı öğrenebilmek, hem bir yazar, okur [illegible] kulüp olarak klasik yazarlara yöneliyoruz. **Shakespeare, Balzac, Cervantes** gibi yazarları [illegible] Türkiye'den de **Orhan Kemal** ve **Nazım Hikmet'i** bu yıl inceledik. Kulübe gelen arkadaşlara da bu [illegible] klasik yazar[illegible]

Okan: Klasik yazarları incelediğimizde bugünün yazınının değersizliğini daha da iyi anladık. Örneğin günümüzde pek çok edebiyatçı, sanki aralarında anlaşmışlar gibi eserlerini [illegible] plan yapmadan yazdıklarını söylüyorlar. [illegible] ya da okuyarak bilgi toplama kaygıları olmadığını açık açık söyleyebiliyorlar. Bunlar [illegible] yapıtlarını yazmadan önce sadece bilgi toplayan, okuyan, araştıran **Balzac** duysaydı herhalde oldukça şaşırır ve gülerdi. Kulübe gelen [illegible]

Melike: Edebiyatçıları bilimin bu kadar geliştiği bir dönemde dahi edebiyat yapmayı mistik bir faaliyet olarak algılayabiliyorlar. "Kalemi elime alıyorum, kalem kendiliğinden yazmaya başlıyor" diyebiliyorlar. Biz de kulübe gelen arkadaşlara, edebiyat yapmanın akıl bir faaliyet olduğunu gös[illegible]

Seçici okurlar mısınız? Yoksa kim neyi nasıl yazmış deyip elinize geçen her kitabı okumaya çalışır mısınız?

Okan: Bizce bu dönemde her zamankinden daha fazla seçici olmak gerekiyor. Ama bu seçiciliğimiz bir yere, genel [illegible]

[illegible] alanımıza giriyor. Daha doğrusu söylemek gerekirse bu [illegible] iyi edebiyat eserleri okumak amacıyla [illegible] almıyoruz. Daha çok bu eserlerin neden reklamının yapıldığını an[illegible]

Melike: Kulüp olarak, dergilerde reklamı yapılan kitapların [illegible] edebiyata pompalanan genel eğilimleri [illegible] kurtarmaya çalışıyoruz. En çok tartışılan aynı zamanda da belli eğilimlere denk düşen kitapları okumaya gayret ediyoruz. Ama bu kitapların iyi, okunması gereken edebiyat eserleri olduğu konusunda büyük şüphelerimiz var. Yazmaya neden olan eğilimler günümüz edebiyatını anlayabilmek için bize daha çok yol gösteriyor. ÖRM Edebiyat ve Felsefe Kulübü'nün de bu rahatsızlık neticesinde oluştuğu[illegible]

Biz de [illegible] okur [illegible] reklam-edebiyat dergilerinin [illegible] bu [illegible]

Türk edebiyatının, özellikle son dönemdeki yeni yazarların gidiş yönü nedir sizce? Değişen çok şey var mı?

Melike: Günümüzdeki [illegible] arkalarındaki büyük sermayenin [illegible] dış yönbolit. Yani Amerika ve Avrupa'dan İngilizce yazmaya başladılar bile. Türkiye'de yaşayan bu yeni yazarlar aynı dili konuşsalar insanlara kendi kitaplarını çevirler[illegible]

nı iyi görüyorlar. Zaten bu ülkenin insanlarına yakıştırıyor gibiler. Tek sorun, bu ülkenin edebiyatçıları olarak sınıfları... Yalnızca edebiyatta değil, tüm kültür sanat alanında şu anda yaşadığımız bu kötüye gidiş bir süre daha devam edecek gibi görünüyor.

Okan: Bu eğilimlerin dışında olan yazarlar ise bir elin parmaklarını [illegible] Bilgesu Erenus [illegible] dünyamızın yoz eğilimlerine karşı bir duruş sergiliyor. **Erhan Bener** [illegible] Akın [illegible]

Geçtiğimiz on yılı Türk edebiyatına dair sizi rahatsız eden bir gelişme oldu mu? Rahatsız eden yazar ya da kitap var mı?

Okan: [illegible] sonrası edebiyat alanında ortaya çıkan şu iki ana çizgi son bir yılda da hiç değişmeden devam etti. Birincisi, toplumdan yabanlaşmış bireyin bunalımlarını anlatmak. İkincisi de insancıllık ya da ahlak adına sola saldırmak. Her fırsatta bireyleri karşı hareket ettiklerini söyleyen pek yenilikçi yazarlarımız, işte bu konuları yirmi yıldır bırakamadılar. [illegible] Oya Baydar [illegible] gelenin bariz bir örneği. Darbe sonrasında, solu ko almak adına harcanmış yığınla yazıdan yalnızca biri. Anlıyoruz, böyle para kazanıyorsa ama artık kabak tadı vermeye başladı.

Çoğu okur basında yer alan en çok satan kitaplar listesine bakıp kitap alıyor. Sizce bu ne kadar doğru? Kitap tercihlerinizi siz nasıl yapıyorsunuz?

Okan: Biliyorsunuz, bu listelerin belli kitapları okutturmak için şişirildiği [illegible] değil. Alanlar okur değil, yalnızca müşteri. Örneğin, **Sartre**'ın yeni kitabı çıkınca insanların alıp okuyup hemen heyecanla kitabı birbirleriyle ve hatta Sartre karşıtlarıyle tartışmaya başladığı sıkça anlatılır. Bu okur [illegible] diyebilir miyiz? Bu listelerden kitap alırken bir edebi beklentileri var mı? Alıcılar da ülkemizdeki özelde edebiyat, genelde de kültür sanat düzeyi yeniden yükselene kadar bunları tüketecekler. Söz ettiğiniz türden alışverişlerde alanın da satanın da edebiyatla ilişkili bir iddiası yok zaten, dolayısıyla sorun edebiyat meselesinin içinde kalarak çözülmeye [illegible]

Melike: [illegible] ki gerçekten bunlar okunmak zorunda mıyız? Edebiyat yapan kendisini [illegible] Nazım Hikmet [illegible] Orhan Kemal [illegible] Oya Baydar [illegible] gerçekten tartışmalı ama doğruysa bile ülkemizin ciddi hafızalı bir ... devam ettiğine işaret ... yalnızca.

Türkiye'de bazı kitapları çok satılıyor doğru, ama bu kitaplar dışındaki eserlerin pek az beğenildiği, satıldığı [illegible] genel olarak [illegible] düşüş olduğunu söyleyebiliriz. Bu ümitsizlik verici bir gelişmeymiş gibi görünüyor. Oysa tam tersi. Kitap okuma sayısındaki düşüş, Türkiye'deki yoksul insanların yozlaşmış edebiyat ortamından habersiz olduklarını gösteriyor. Bahası bu durum, toplumla bağını koparmak istemeyen bir edebiyatçının yolunun açık olduğunu da bize gösteriyor. Eğer tekellere yaslanan ya da halkla bir ilişkileri yoksa, aydın olma vasfını yitirmemiş bir edebiyatçının önüne edebiyat alanında bir engel çıkmaya [illegible]

Kitap tercihlerine gelince, yazarların dünya ve Türkiye edebiyat geleneğini bilip bilmemeleri benim için önemli bir kriter. Kitap alırken genellikle yazar hakkındaki düşüncemize bağlı olarak bir tercih yapıyoruz.

Kaçak Yayın Edebiyat dergisinin içeriği ve tasarımı hakkında ne düşünüyorsunuz?

Okan: Edebi ürünlerin yayımlanmasına daha fazla ağırlık verilmeli kanısındayım. Örnek teşkil edebilecek ürünler ağırlıkta olursa genç [illegible]

Melike: Daha önceki kapak tasarımının da iyi olduğunu düşünüyorum.

Eklemek istediğiniz bir konu var mı?

Melike: Son dönemde çıkan yazarların büyük çoğunluğunun kabul olmaya ... [illegible] sonra elbet çıkacaktır. Türkiye'deki edebiy[illegible] ya rağmen, aslında oldukça umutluyuz. Dünya ve Türkiye edebiyatının geçmişinde sosyalist [illegible]

lışmalarımızda da mümkün olduğunca bu kaynaklardan beslenmeye çalışıyoruz. Ama bu çaba sadece geçmiş edebiyatı öğrenmekle sınırlı değil. Geçmişi bilmek, edebiyatçı olmanın ... bir yönünü oluşturuyor. Diğer yön ise bu bilgiyi çağdaş bir biçimde kullanabilmek, diğer bir deyişle edebiyat yapabilmek. Bu yöndeki çabalarımızı bu dergiyle somutlaştırmak istiyoruz. Hem kulüpte yaptığımız çalışmaların düşünsel altyapısını sağlayacağı, hem de içinde kendi öykü ve şiirlerimiz yer alacağı için, bu projenin bu yöndeki çabalarımızın somut bir ürünü olacağını düşünüyoruz. Bu, bizim için en azından edebiyatçı olma yolundaki bir ilk adım olacak. Eğer edebiyat alanında tekellerden uzak durma anlayışının devamlılığı sağlanabilirse, yeni edebiyatın hangi temeller üzerinde yükseleceği sorusu belirli bir ölçüde yanıtlanmış olacaktır. Bunu umuyoruz. Bu nedenle çalışmalarımızı Edebiyat ve Felsefe Kulübü'nde böyle bir anlayışla sürdürmeyi düşünüyoruz.

"Koşullar uygun olursa anneanneniz de adam öldürebilir"

Patricia Highsmith

Memleketi Amerika'yı terkedip Avrupa'ya göçtüğü 1960'larda, kimseyle konuşmuyor, yazarken yanında kimseye tahammül edemiyordu. Buna karşın hayvanlara tutkuyla bağlıydı. Fransa daki evinde o yokken kedilerine bakan komşusu Madame Maes her zaman ilginç bir tip olduğunu söylüyor: "Kedilerine çok düşkündü. Neden diye sorduğumuzda Çünkü soru sormuyorlar diyordu." Bir de salyangozları çok seviyordu. Bazı dostları, konuşurken onun da her zaman bir sümüklüböcek gibi savunmaya çekilip içine kapandığını belirtiyor. Hatta bir müddet evinde sümüklüböcek bile beslemişti.

4 Şubat 1995'te lösemiden ölen, yazdığı "akıldışı" polisiye romanlarla "çağımızın Edgar Allen Poe'su" unvanını kazanan Patricia Highsmith'in 74 yıllık hayatı, bu iki hayvanın izlerini taşıyor zaten.

Bir kadın düşmanı

Uykudaki bir kedi gibi tetikte, kabuğuna kapanmış bir sümüklüböcek gibi "silik" bir hayat sürdü Patricia Highsmith. Romanları başları çıkarıcı, canlı; karakterleri psikopatlı ama kendi hayatı hakkında hiç ipucu vermiyordu. Onunla söyleşi yapabilen gazeteciler "parmakla bile" sayılamıyordu. Zaten bir arkadaşına yazdığı mektupta, "Hiçbir yazar özel bu yönü yazmaz. Bu, insanların içine çırılçıplak çıkmaktır da, bu konudur" diyordu. Kendisi hakkında yazdığı sadece iki yazı vardı. İlki, Charles Latimer'e gönderdiği 1973'ten 1994'e kadarki hayatını anlatan 400 kelimelik bir mektuptu. Yaklaşık 240 kelimeden oluşan 1967 ... [illegible] yıllarını kapsayan diğer metin ise fotoğraf sanatçısı Barbara Seymer'e yazılmıştı.

1921'de Teksas - Fort Worth'da "Mary Patricia Plangman" adıyla doğan yazarın ikisi de reklamcı olan anne babası, o doğduktan kısa süre sonra ayrıldı. Babası Alman kökenliydi ve onunla ancak 12 yaşındayken tekrar tanıştı. "Highsmith" soyadı üvey babasından geliyordu. Patricia büyükannesi tarafından New York'ta yetiştirildi. Resme ve heykele olan yeteneği çok erken yaşlarda keşfedildi. Ama genç kız, her şeyden daha çok yazmayı istiyordu. İşte bu dönemde hikâyeler yazmaya başladı. Bunun bir nedeni de, gerçek kendi dünyasını kurmak isteğiydi.

"10 yaşındayken hayatımda bana hükmedecek birini istemediğime karar vermiştim. Hayatım boyunca kendi programımı kendim yapmak istedim" diyen yazarın roman kahramanları hep akıllı, atik erkekler olsa da hayatına özellikle hiçbir erkek sokmadı. Kadınlarınsa yeterince çalışmadığını düşünür, bu yüzden öykülerinde onları aşağılar, "kötü" bir rol biçerdi. "Bir Kadın Düşmanından Öyküler" [illegible] kitabındaki "dişi" karakterlere bakıldığında tam bir "kadın hamongolos" olduğu söylenebilir Highsmith'in. Bunda, iki yaşındayken annesinin babasını terkedip Patricia'ya soyadını veren Stanley'le evlenmesinin de payı var tabii. Oysa annesi çok güzel bir kadındı. Highsmith onun Greta Garbo'ya benzediğini söylüyor:

"Harika resim yapardı, gerçek bir yetenekti. Çok heyecan verici bir kadındı. ... Biz New York'ta otururken üvey babamla korkunç kavgalar ederlerdi."

İşte bu yüzden pek mutlu bir çocukluk geçirmedi Highsmith; aile hayatı ona göre bir "cehennem" di. "Eğer kaçamayacağım bir ailenin içine hapsolmuş, sürekli onlarla olmak, onlarla yemek yemek zorunda olsaydım, herhalde bir süre sonra onları öldürürdüm." Nitekim bir hikâyesinin kahramanı ressam annesi ile birlikte yaşayan küçük bir erkek çocuktu. Çocukla annesi aynı odayı paylaşmak zorunda kalıyor ve sonunda çocuk annesini öldürüyordu.

[illegible] annesinin çok dağınık bir kadın olduğunu, kendisininse tam bir [illegible] söyleyen Highsmith: "Annem çok pis ve dağınık olduğundan ben düzenli oldum herhalde. [illegible] sonunda [illegible] sigara içtiği için evinde yangın çıktı ve öldü."

Hitchcock'un film kazığı

Kendi [illegible] için bir [illegible] Öyle ki, babası onun hâlâ Fransa'da bir köy evinde yaşadığını [illegible] Highsmith [illegible] iki yaşında, onu yetiştiren büyükannesinden öğrendi. Mutsuz çocukluğunu kitaplara sığınarak telafi etmeye çalıştı ve çocukluk günlerinden itibaren "garip" bir karakter çizdi. Şiddet, suç ve cinayet üzerine yazmaya başlamıştı. Daha 16 yaşında ilk kez yazdığı bir şey yüzünden tepki gördüğünü söylüyor: "Ben 16 yaşından beri bunları yazıyorum. Lisedeyken okul gazetesi yazdığım bir öyküyü yayımlamayı reddetti; öyküyü kaba ve çirkin bulmuşlardı."

Altı yaşından itibaren New York'ta büyüyen yazar, ortaokuldan sonra Columbia Üniversitesi Barnard Koleji'nde İngiliz, Latin, Yunan edebiyatı ve zooloji dallarında eğitim gördü. 1942'de yaşamını kazanmak için eğitimini yarıda bıraktı. Önce bir reklam ajansında, sonra çizgi roman senaristi olarak çalıştı.

İlk ciddi başarısı 1945'te Harpers Bazaar dergisinde "Kadın Kahraman" adlı öyküsünün yayımlanması oldu. O ana dek çizgi roman balonları yazmakla uğraşan Highsmith, 27 yaşında yazdığı ilk kitabı "Strangers in the Train"le (Trendeki Yabancı - 1950) çapını kanıtladı. Alfred Hitchcock, [illegible] yayımlandıktan sonra olumlu eleştiriler alan bu romanı sinemaya aktardı (hem de filmin haklarını sadece 7500 dolara alarak. Çünkü, anlaşmada adını gizlemişti Hitchcock). Bu kitap diğer kitaplarının da tarzını belirledi. Highsmith'in daha sonraki kitaplarında iki farklı dünya birbirine karışır, normal ve anormal insanlar arasın-

[illegible]

görülebilir. Zaten, *"Herkes adam öldürebilir. Bu sadece koşullarla bağlantılıdır ve mutlaka hiç bir... yoktur. Herhangi biri. Anneannemle bile"* diyor yazar.

Film birçok eleştirmen tarafından **Hitchcock**'un en iyi filmi olarak değerlendirilince kendini yazmaya verdi **Highsmith**. Onu üne kavuşturan ***"Tom Ripley Efsanesi"*** [illegible]

[illegible] diği esinle doğdu. O gün tasarladığı ***"Becerikli Bay Ripley"*** (1955) ile birlikte. [illegible]

[illegible] Highsmith [illegible]

Ripley [illegible]

[illegible] Highsmith [illegible]

[illegible]

dünya... Bir de her seferinde bir tehlike duygusuyla bu dün- [illegible] Highsmith [illegible]

[illegible] Highsmith [illegible]

[illegible] **Highsmith** [illegible] Sartre [illegible] Camus [illegible] gü varoluşçu ustalar tarafından etkilendiğini düşünüyordu.

"Hayattan kaçmak, deneyimlerimi ortaya koymak, para kazanmak için. Tabii bir de zevk için yazıyorum" diyen **Highsmith**, Fransa'da "Grand Prix de Littérature Policière", İngiltere'de "Crime Writers" ödüllerini aldı. Fransızlar onu Henry James, Agatha Christie ve Dashiell Hammett ile eşit olarak görüyordu. London Times'ta bir eleştirmen 1971'de onun etkisini şöyle özetliyordu: *"İnsan neredeyse salça ürperdiriyor."* Ancak **Highsmith**, görünüşte sıradan, ama kesinlikle ürkütücü kurgu karakterlerinin ruhlarına değinmesine izin vermek için kapıları yapıyordu. Bu kesitler onu cinayet ve entrikalardan daha çok ilgilendiriyordu. Zaten **Conan Doyle**'u ya da **Agatha Christie**'yi hiç okumamış olan yazarımız, *"Dedektif romanları beni hiç çekmiyor"* diyordu.

Tuhaf bir tavırdıcı vardı. Kahramanları hep yanlış kararlar alıyor, kendilerini suç ve sahtekârlığın ortasında buluyordu. Onun bu öyküleri ise en çok yönetmenlerin hoşuna gidiyordu. Çünkü en karmaşık sahneleri bile büyük bir soğukkanlılık ve açıklıkla yazıyor, planı çok iyi yapıyordu. [illegible] Hitchcock [illegible] René Clément, **Wim Wenders**, **Michel Deville**, **Claude Chabrol** da vardı. Peki o, bundan gurur duyuyor

[illegible] **Highsmith** [illegible]

[illegible] **Highsmith** [illegible]

Ripley [illegible]

[illegible] *"Küçük G. Bu Yaz Mesajı"* [illegible]

[illegible] Highsmith *"Küçük G..."* [illegible]

[illegible] di.

[illegible] **Patricia Highsmith** [illegible] Highsmith [illegible]

TÜRKÇE'DEKİ KİTAPLARI

[illegible]

EVİMİZİN DOSTLARI

karşılıktadır. Bulları yoktur, belki meramlarını tam olarak

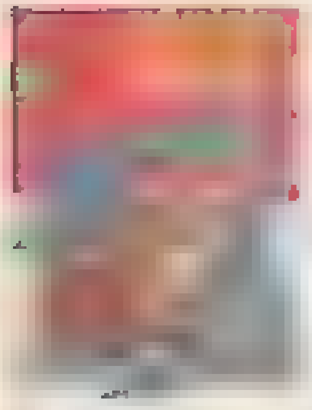

Paulet Emer

Ayşe Nazig

YUVAYA DÖNÜŞ – LASSIE

nelerle. Mahallerdeki en sevimli köpeğin adını bile Lassie diye değiştirip aynı hünerleri sergilemesini beklerdik. Adı muhtemelen Karabaş olan sokak köpeği

olduğunu ilerletip kitap çıkarmış. Yuvaya Dönüş Lassie Come Home, yazarı Eric Knight, dilimize çev Nur İhan Keskin

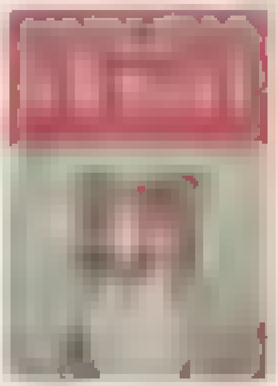

ödüllü ödenek sahibi
hayvan Kaçak Yayını'dan. Evet

İNSANLAR, HAYVANLAR ve YIRTICI HAYVANLAR

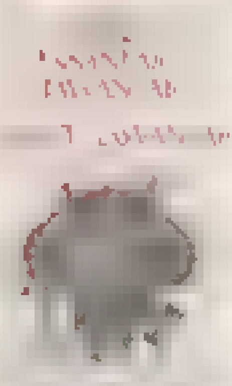

Christopher Man ley

faruk.kaya@...net.com

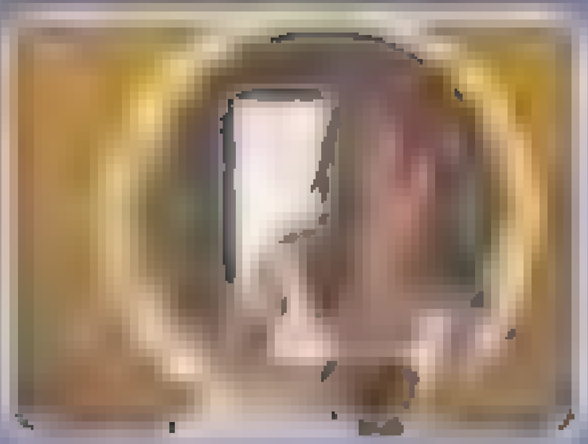

Island Kiss

Sabah gözlerimi açtığımda ilk önce beyaz çarşafın dışında kalan bordo ayak tırnaklarım ve hâlâ ıslak olan saçlarımdan ortalığa yayılan keskin bir şampuan kokusu çekti bir gece önce muhtemelen dünyanın en tatlı şeyinin ifraz ettiği dikkatimi. Neredeydim? Bıçkın ışık trapezcisi ipten mi düşmüştü yoksa? Önce kireç badanalı tavana, sonra da yatağımın baş ucunda duran şifonyerdeki dolaşık yorgun ama kedi meraklı gözlerime. Karşı taraftaki balkonlarına bir dönümlük Danimarka bayrağı asan sarı kafa kuzeyliler kış uykularından uyanıp böğürmeye başlamadığına göre demek vakit erkendi. Genzimde ne olduğunu hatırlayamadığım keskin bir tat. Yunanlı bir pasaport polisi gibi dikilmişti oraya. Eşyaların üstündeki **Campo dei Fiori** meydanında kurulan bitpazarı pazarından tek farkı günün Cumartesi değil, Çarşamba oluşuydu. Demek ki Memo hafızamda geri dönüş gününü hatırlayacak kadar kontör kalmıştı. Dünyanın tüm kumsallarından evime getirip minik şişelere doldurmak için sıraya girmiş birkaç kum poşeti, bir gün önce **Simi Adası**'nda gezdiğimiz gönül ehlen Ortodoks müminlerinin ıslak ve buruşuk giriş biletleri. Adalıların yıllardır sahillerden toplayıp getirdikleri, içinde küçük mektuplar olan denize atılmış şişelerin öpüldüğü **San Miguel** şapelinin dokuzuncu sınıf bir resimden ibaret kartpostalı, Anna'nın da benim gibi tek solukta okuduğu çapkın ve fevkalade yakışıklı bir profesör dostumuz **Felipe Maillo**'nun beş kıtada kadın nüfusunun dörtte üçünü nasıl becerdiğini anlatan akademik süslü otobiyografik kitabı, bir de küçük ve yırtık bir kağıt parçası üzerine ilkokuldan tertemiz bir el yazısıyla iliştirilmiş bir telefon numarası 693 752 17 77. Kağıda uzanıp yanıma baktım. Kırmızı saten geceliği otelin kar beyazı çarşaflarını boyadığı için mi üşüyerek yatmıştı acaba Anna.

Kastilya güneşinin karарttığı elleriyle ıslak saçlarımı yüzümden çekti.

Vasilis, dedim. Memo hafızamın derinliklerinden sıkılarak süzülüp çıkmaya çalışan görüntülerden ilkini bularak. Vasilis nerede?

[illegible]

Ben neden buradayım? Gitmedim mi yanına?

Gidemedin. Ölmek üzereydin.

Genzimdeki pasaport polisi, bir gece önce ardı ardına devirdiğimiz Rodos şaraplarının hatıraları olmalıydı. Birkaç saat öncesine dair sadece iki şey hatırlıyordum: Vasilis'in menekşe Metaxa'sı kokan ıslak dudaklarını ve "saat üçte" dediğini. Vasilis'in bir yere gidip geldiğini ve bana "üçte" dediğini. Sonra ıslak dudaklarına yapıştığımı. Şimdi bir de anneannemin o deniz kıyısındaki evindeki yüzyıllık yeşil alacalı fayansların Yunan kardeşleriyle örülmüş küçük otel banyosunda avuç avuç kustuğumu. Hem de defalarca. Dudakların kokusunu hatırlıyordum. Ama kahretsin ki hayatımın en güzel dudaklarının tadı silinivermişti. Özenle yavaş yavaş silinmiş hafızamdan. Ah, düşük megabyte'lı hain hafızam. Anna ise sabaha kadar beni tekrar tekrar yıkayıp ortalığı temizlediği için yorgunluktan yığılıp kalmıştı muhtemelen.

Vasilis beni beklemişti bütün gece. "Saat üçte" demişti. Şimdi hatırladım. Bara dönüp elime telefon numarasını tutuşturmuş, yeniden öpmüştü beni. Ve muhtemelen bütün geceyi hiç gelmeyecek olan bir otobüsün umutsuz yolcusu gibi bekleyerek telef etmiş ve sabaha doğru sızıp kalmıştı. Vasilis, otobüsün ona doğru yola çıkıp yarı yolda kaldığını bilseydi belki de huzurlu uyurdu. Darmadağın olmasına rağmen hâlâ onu düşünebildiğimi.

Anna yerinden doğrularak:

Kanuni Rodos'u almak için tam tamına altı ay dövmüştü. Senin bir Rodos'luyu fethin için sadece altı dakika yetti, dedi. İlk tarihçinin bu adada gezerken yapacağı metaforların en cıvıklısıydı bu. Sa

bah sabah nerden aklına gelmişti?

Tam tamına on iki saat önce şu adada geçirdiğimiz en olanaklı saatler başlamıştı. Civar adalardan getirilip Şövalyeler Sarayı'na koyulan mükemmel oranlı mozaik parçalar **Lindos**'un beyaz kireçle sıvanmış daracık, dağınık bir bonbon kolyeyi andıran sokakları, kilise lerin tavanlarını ve duvarlarını allayan nemle ve zamana karşı direnen yaldızlı Kutsal Kitap tasvirleri, duvarlarındaki gediklerine tıkıp çaktığım çaktık "Atalarımın küçük ziyaretinin anısına bıraktığı minik hatıralar" dediğim denize karşı dimdik ayakta duran Ortaçağ kalesi dokusu, gecekondu pahmiye yapraklarının ve begonvil lerin arasına sıkışıp kalan yanık Yunan ezgileri, akşamları sırtımızı yalayan ada rüzgarı, hatta yaz sıcağında meydan okurcasına kafelerden düşen taşkın insanın en yakın mesafeye oturtup eline bir fincan almaya zorlayan enfes kahve kokusundan bile önce gelecekti şüphesiz. Ne geceydi ama.

Bir restoranda akvaryumdan masasına gelmesini istediği balığı seçen müşteri kararlılığıyla tanık olduğum dakiki afeti hiç çekinmeden parmağımla göstererek, Anna'ya rakı hamleyle bana oturmuşum. Ne istediğimi ilk seçiyle şişelerin birini kapayıp, birini açıyor. Bu işlem sırasında yüzüme bile bakmıyordu. Dünyanın en zor beğenen insanı Anna, parmağımla çekinmeden gösterdiğim yakışıklı balığa bakıp "Gerçek bir bonbon", dedi şekerleme. Ne içeceğimizi bilmiyorduk. Sorulduğunda aklımıza ilk gelen dilden söyledik

"Kırmızı Tatlı Ev Şarabı"

Yakışıklıya ne istediğimizi anlatamamız kolay olmayacaktı. Evinden çıkmamış bu kafasız ahaliye yardımcı na "Stef" diye seslendiğimiz arkadaşı olmasaydı. Bir sokak ülke kasiği konu vardı bana arkasında: kireçle boyanmış duvarlar, dört bir yanından sarkan bakır ibrik ler, eski bir gramofon, nostalji anılar. Ama gözümüzün önündeki tek bir varlık vardı. Hem de Ölüm gibi'den yanlışlıkla düşmüş, alımı çalımıyla

İnsan güzelliği mükemmelleştikçe tahammülsüz kılıyor. **Michelangelo**'nun **David**'i **Rafael**'in **Apollon**'u mükemmel olduklarından için anlamsız bir rahatsızlık yaratırlar insanda. Önümde dikilen **Rodos Tanrısı** onları bu konuda kilometrelerce arkada bırakırdı. Tek fark onun bu hâlâ güzelliğinin hazımsız bir karalı olmamasıydı. Tam

niyetten beri bilmem, hayatımdaki bütün başarılarımın en genel geçer formülü olmuştu. Temmuz sıcağında sokağa taşan masalardan birine değil de iyi İspanyollar gibi bara oturmanın her zaman daha bir fiyakalı olduğunu biliyordum. İlk bakışta aşık olduğum anda, ilk bakışta aşık olunarak bu Rodoslu olabileceğini pratik olarak test etmemiz için her zaman, her yerde olduğu gibi kaderin son ana sakladığı kartlarımızı açmamız gerekiyordu. Bu sefer asların en kalitelisi çıkmıştı karşımıza. Hem de yarım metre ötemde. İşin canyakarlığının yaratılanın bir dişi beşerin akıl sağlığını tamamen yüz üstü ettiği yaratıklardan biriydi. Hem de Viktorya yor taşından değil, etten kemikten yapılmıştı. Tüm malzemesi gram gram tartılıp konulmuş bir yemek tabındaydı hani. Baş döndürücü baharatlı, rokum gibi

"Bundan güzel Akdeniz'e bir şişe olacağım." de dim gözlerimle yakışıklıyı göstererek *"İçine de güzel bir şeyler yazmam unutmayacağım tabii"* **San Miguel** adına. Şişelerin bu şekilde karaya vaşlığını görmedik mi Sisi'de? Anna ise şimdi Akdeniz'in en bir ucunda

kalan sevgilisine, bu adaya geldiğinde onun için Akdeniz'e bir göz yaşı dökeceğine söz vermişti. Sözünü fazlasıyla tutuyordu. İlk, tatlı Rodos şarabı yuvarlandıkça gülmekten bu göz yaşı dökme zorunluluğunu fazlasıyla yerine getiriyorduk. Uysal, tatlı, kıvrak şarap in

aşağı süzüldükçe, geri dönüşümü ortalığı inleten kahkahalar oluyordu. Hatta sonra elimizde bidonlarımızla Barcelona'nın köylerine gidip, arabaları bağların dolduruduğumuz o hayatımın en unutulmaz muskat şaraplarını hatırlatıyordu bana derinden gelen Rodos üzümü adı. Zavallı Javier, onu seveyim diye neler yapmamıştı ki. Oysa ben muskat şarabını bile ondan çok sev...

Unutulmuş Yunan sahil köylerinin, müdavim listesi hayli kabarık tavernalarından birinde gibiydik. Açık havada, içten izinsizce sıcak bir ada rüzgarının süzüldüğü, anlamadığımız ama aklımızı yerinden oynatan kıvrak bir dilde harcanan bir bir kelimenin havada bir bilmece değdiği ve kadeh şıkırtılarının kahkahalarla yıldızlı sütun gibi örülüp gittiği bir mekanın tam orta yerindeydik. Sirkeli havuç dilimleri bitince, yerine bir tabak dolusu kuru yemiş koydu masaya annesinin çarşafından daha beyaz bir gömleğin içinden uzanan darmın ince parmaklar. Anna'nın dikkatini kuru yemişler arasında sırıtan kuru yeşil bezelyeler çekmişti, benimse artık gülümsemeye karar vermiş bir dizi inci diş ve "bu adada daha güzelini göremezsin" dercesine bakan bir çift ela göz. Hem de artık gülümseyerek. Üstelik gözlerimin tam içine!

Kırmızı sek ev şarabı

"Tatlı tatlı" çalıyor fonda. Herkes kıvrak. Kırmızı dinç güç veriyor, yapışıyorum ellerine ve gözlerine bakarak ona *"Maskeli Balo"*yu söylüyorum. Birlikte şarkı söylüyoruz. O Yunanca, ben Türkçe. Bir el hareketiyle tepedeki DJ'e şarkımızı çalmasını söylüyor.

Issız bir adaya götüreceğim tek şey o olabilirmiş gibi geliyor. Onunla saatlerce tek kelimesini anlamadığım, ama ruhunu sular seller gibi ezbere bildiğim bir dilde şarkılar söylemek istiyorum. Şarkı söyleyerek ölünür mü acaba? Yıllar yılı Türklerden dinlemeye alıştığım şarkıları onlardan duyunca hem seviniyor, hem kendimi aldatılmış hissediyorum. O ise bir juke-box gibi. Ne koysan söylüyor.

Adı Vasilis. Eski Grekçe Vasiley. Kral yani. Başka ne olabilir ki! Tanrı olmadığına şaşmak lazım. Boynundaki devasa haça bakıp gülüyoruz arada Anna'yla. Yunanistan bütün Avrupa'nın ibadet inancını tek başına karşılamaya ant içmiş anlaşılan. Sahildeki delikanlılarda bolca gördüğümüz o parmak kalınlığındaki bir zincire amansızca geçirilmiş altın haçları takmasındansa, yaramış bir gümüş haçla yetinmesine sevinecek durumdayız. Aslında aklımız gümüşten daha berrak es... Boynunda kolos kadar bir haç taşıyan bir Yunanlı'yla sevişmenin çok eğlenceli olduğu kanısındayız. Şişeye aşkımı yazıp, kendi sahillerimden atarsam belki eline geçmez. Burada atacağım Akdeniz'e aşk dolu şişemi. Bu sahillerde. Belki de şu "denize girmek yasaktır" tabelası önünde bütün adanın denize girdiği küçük limanda bırakırım. İçmek lazım güzelleşmek için.

Vasilis şişeleri uçuruyor havada.

Bak o da senin meslekten, diyor Anna, jonglör.

Kahkahayı yapıştırıyoruz barın ortasına. Arkadaşlarımın hediye ettiği *"Aşk Jonglörü"* kitabını özen ve şefkatle koruyan ben, şişe jonglörüyle aşk atıyorum. Ben sayısız aşkı hiç birini birbirine değdirmeden havada uçururken, o da Metaxa, uzo, votka şişelerini uçuruyor. Uçma ve uçurma bilimindeki üstün başarımızı neden ayrı ayrı deniyoruz da birlikte icra etmiyoruz sence? Şu cümleyi şuracıkta Yunanca kurabilmek için neler vermezdim! Arkadaşlarım Yunanca öğrenirken, ben dört koca yılımı Japonca'ya vermişim de bok mu olmuştu? Evet, korkarım bok olmuştu.

Vasilis, diyorum yine ellerinden tutarak.

"Beyaz sek ev şarabı"

Küçük, kulplu, kırmızı yaldızlı teneke kutularla gelen üçüncü şarap bu. Önümüze koyduğu her kırmızı yaldızlıdan üç koca kadeh şarap çıktığını unutuyoruz. Kuru, sert, insanı kendine getiren tat. İnsana nerede olduğunu, kim olduğunu hatırlatan koku. Tuhaf buruk tadın bir sel gibi getirdiği kendine gelme, kendini bilme hissi. Kırmızı tatlının bayılttığı beyin hücrelerimizi ayıltmak misyonu var sanında. Ama ne yazık ki hiç, ama hiç işe yaramıyor. O kadar sarhoşum ki, tek kelime bile konuşmadan usul usul anlaşıyorum Vasilis'le.

Yanlış masyonlu uyandırıp beyaz şarap kadehleriyle gömüldükçe, kahkahalarımız daha şiddetli çıkıyor. Her zamanki gibi girdiğimiz mekanın tiyatrosu olmayı başarıyoruz. İnsanlar barda oturmuş, anlamsızca önlerinde duran bardağa bakacaklarına, bize bakıp gülümsüyorlar. Hatta eğleniyorlar. Ortamın maymunu kimliğine bürünmüşüz. İşte insanın büyüsü buradan geliyor. Tek

kelime anlamına gerek kalmadan sevgiyi, eğlenceyi, kahkahayı paylaşabiliyorsun

Doña Juana, dedi çingirak bir kahkaha patlatarak. Anne. İşte senin yeni vaftiz adın!

Yalan değil. Ben erkeklere değil aşka âşığım. Don Juan gibi. Güzel şarkı söylediği, ağzından ilk notalar bir fado döktüğü, kanıma ağrılar girene kadar beni güldürdüğü, ya da okyanus mavisi gözleri olduğu için aşık olabilirim. Hem de ossaat. Ben erkeklere değil aşkın "idea"sına âşığım. Platon haklı. Bu yüzden hepsini bir anda sevip, yanımda bulunduran ve sırf bu yüzden hiçbirini beni sevdikleri kadar sevemeyen... Hepsi ve'lükten aş'lık ediyor. Ne acı!

Yok, yok. Ben Doña Juana değil. Aşk için aklını yitiren ve ölüm fermanını kalbime imzalayan kraliçe Deli Juana'yım. V. Carlos'un annesi, Güzel Felipe'nin karısıyım. İspanyol kraliçesiyim. Bütün dostlarım haklı: Aşk önümde reverans yapıyor!

Ama Vasilis'i sevebilirmişim, onun için bavulumu toplayıp bu adaya gelebilirmişim gibi geliyor. Doña Juana ruhum beni kandırıyor, biliyorum, ama uyanalı kadar adım çıkmadı. Şu buz gibi akıp giden beyaz şarap gibi. Bu adanın toprağı hem üzümleri, hem erkekleri dayanılmaz yapıyor belli!

Mary Poppins çantası olarak vaftiz edilen ve altı kişinin usulca sığabildiği çantamın derinliklerinden bir kamyonet çekiyorum. Çok saçma olmalıyım. Hem de çok. Elimde buruşuyor. Şişeden vazgeçiyorum. Çıkarıp eline kartımı tutuşturarağım. Aslâ yenilgi yüzü görmeyen bir cazibem olduğuna inanıyorum her zamanki sağlığımla. Ne biçim bir beyaz şarap bu? Gerçeğe dönüşmeyi başarıyor!

Tadına bakacak şarap kalmadı. Ama biraz daha bu fantezisel güzelliği seyretmek için kuru, kırmızı bir baha [illegible]

"Bir kırmızı sek ev şarabı daha"

Artık sadece müziği duyuyorum. O ise yeniden hava da uçurmaya, onlara fakla atmaya devam ediyor. Dudaklarında bir şarkı asılı kalmış: "Mia Gynaika". Vasilis'in önümüze tedirginlikle koyduğu şarabın ucunu almakta zorlanıyorum. Yüzüm bir kurşun gibi ağırlaştı. Kolum kalkmıyor. Anna önümden şarabı alıyor. Kartvizitle tekrar aşamayacağım.

Öpeceğim, diyorum Anna'ya. Getir onu bana.

Sonra "Island Kiss" diyorum göz kırparak. Escada'nın bu yaz için çıkardığı şeftali kokulu karşı konulmaz parfümüne bulanmışım: "Island Kiss". Ada öpücüğü! Evden çıkmadan önce dargasını geçmemişsem dik? Bu, o an işte

...bo Eurotuk bir banknotu daha sonra da hayal meyal hatırlayacağım bir çevikilikle diğer garsona uzatıyor ve para üstünü tomar yapıp sokuyorum çantama. Yüksekten düşercek inmiyorum yere ve oradan geçmekte

çıkan silüetini yakalıyorum kolundan. Karanlıkta görebildiğim tek şey bu. Kolundan tutup dışarı atıyor ve zehirli bir yatoz gibi yapışıyorum dudaklarına. Sonrasını hatırlamıyorum. Karanlıktan, ayacıkta kendimizi kaybettiğimizden, kimsenin bizi ayırmadığından, bir ara içeri gidip elime bir koğul tutuşturduğundan, sonra deliler gibi öpüşmeye devam ettiğimizden başka. Güçlü bir mıknatıs ve demir parçası gibi.

"Saat üçte", diyor. "Üçte çıkıyorum. Bu numarayı al ve beni ara." "Bekle beni". "Bekle"

EDEBİYAT EYLEMİ İÇİN ALIŞTIRMALAR

Bir Fransız atasözü "İnsan her zaman kendinden küçük bi[illegible] [illegible] diyor. Bu belki sadece edebiyatçılar için böyle değildir. Bizden önce ve zamanımızda yazan bü[yük] ve ölçü sanatçılardan öğrenmek, ürünleri karşısında he[illegible]

[illegible] hayranlık duvarına dayalım, eğer kendimiz de üretmeye çalışıyorsak. İsimsiz her şeyi yeniden ele almalı, her şeyi kendi dilimize, kendi imge düzeneğimizle, kendi yanıtlarımızı oluşturarak yeniden sorumluluğu [illegible]. Sahici edebi [illegible] [illegible] da üretilmiş her şeyi, hatta belli kültürel-ideolojik siyasal [illegible] eleştirel [illegible] süzgecinden geçirmekte [illegible]

[illegible]

[illegible] gitirme, sanatsal etkinlik içindeki insanın [illegible] kurmak, sağlıklı, denetlenebilir ideolojisi belirli kendini denetler durumda olan insan, sanatın "kendini gerçekleştir[illegible]

[illegible]

Öyleyse, sanatçı [illegible] şu eylemine ışık tutarak, her insan sekizinin birikikliğini, yarılığunun kolaylığını söyleyerek, onu yükseltmek ve yüceltmekt[illegible]

[illegible] başka benler de içeren kapsayan, onlar [illegible] söyleyen, o "yabancı ben"leri kendini [illegible] "ben"ler değil. Sanat salt verilmiş ifade aracı değildir [illegible] olsaydı, herhangi bir konuşmanın sanat sayılmamasının önünde hiçbir engel bulunmazdı.

Sanatsal yaratma eylemi, bu bakımdan, insanın kendini ve bütün insanlığı yaratma etkinliğinin özel bir biçimidir.

Sanatın tekniği konusunda alıştığımız uyarılar sürüp gidecek. Fakat salt biçim sorunuyla uğraşmak, salt içerik [illegible]

[illegible] sorduğunun açıklığı, onun benzersiz ve bireysel [illegible] özüdür. (E. M. Forster)

Recep Şener

ELLERİN VARDI

[illegible]

Dün gece sen yoktun
Ellerin vardı rüyamda
Senin güzel beyaz ellerin
Dün gece sen yoktun
Ellerini öpüyordum rüyamda
Bir kere daha öpüyordum
Bir kere daha
Ellerimi alıp başıma koyuyordum
Yüzün geldiğinde aklıma

RUH GENİŞLEMESİ

Önce evin dar gelir sana
Sonra yaşadığın şehir
Gitgide kısalır günlerin
Ne kadar yaşasan
O kadar az gelir
Kelimeler bir kuytu yetmez [illegible]
[illegible]
Her dakikan yeni bir [illegible]
Bedenim [illegible]

KALBİMİ BÜYÜTTÜM

[illegible]
Kalbimi öyle çok büyüttüm ki
Dünyanın her yerinden sevebilirim
[illegible]

Derya Canlıtemez

BEKLENTİLERİMİZİN ARASINDADIR SEVGİ

[illegible] de bulunan kırık köy kapılarının tokmağına vuran buruş[illegible] [illegible] muş yaprakların süpürdüğü yaşlı bir tevzede. Belki de şeh[illegible] [illegible] meyen, farkında olmadan yaşama limitini dolduran insanların içinde bulabilmek ya da bulamamak...

Beklentilerimizin arasındadır sevgi.

Kısaöykü

Erdinç Gümüş

MÜKEMMEL GÜN

Of be, gün ışımak üzere çok işlevli dikkat saatim on iki kere bipledikten sonra otomatik olarak radyo-yu çalıştırdı. Perfect Day, Lou Reed Gülle başlamak için harika bir şarkı. Yavaşça kalktım yataktan, banyoya gidip yüzümü yıkadım. Aynaya baktım, işte karşımdaymış. Uykular, çapaklı gözlerim ve dalmadağınık saçlarımla hepsi birbirinin aynı olan binlerce günden bir tane daha başlıyorum. Yüzümü bu kere daha yıkadım, kahverengi traş köpüğümün renkli tüpünü sallayıp gerektiğinden daha fazlasını sıkarak yüzüme yaydım. Pahalı traş bıçağımla acısız ve keyifli bir traş yaşadım, tıpkı reklamlardaki gibi. Ama bir şey eksik ... traş olduktan sonra elyle yüzüme dokunacak yan çıplak bir sarışın. Yüze biraz losyon, ve biraz jöleyle de saçlarımı hallettim, fazlaca

gardırobu açtı. Hepsi birbirinin aynı olan beyaz gömleklerimden birini giydim, saçmasapan bir kravat taktım ve birbirine benzeyen koyu renkli pantolonlarımdan birini kıçıma geçirdim. Her sabah olduğu

Murat Seçkin

KAOS

Mavis
Beslenme şekli bir delinin

Mavis
Çalakalem çalışması bir şairin

Mavis
Rekleme salonu kalbimizin

Mavi
Annemizin yemeklerini yapamayan bir kadın
Mavis
Uzun uzun seyretmek bir gece-
kondunun seyrini trafikte

Mavis
Geri kalmış bir fahişe

Mavis [illegible]
[illegible]
Ve bu şiir ne yazık ki
Kendini yıktı

M. Fatih Şafak

[illegible]

Mine Şimşek, Ha[illegible]ay [illegible] Perihan Uysal, Zümrüt Bornova, [illegible] M. Fatih Şafak
Şeyda [illegible] Ayşe Fırat, Seyhan Adana [illegible] Rahadır Özay, Cezahirsasa[illegible]st
[illegible] Hülya Uzun, Malatya, [illegible] M. Erinç Tepedelen [illegible]
Aydilya Su [illegible] Gürkum Meeran [illegible] Ahmet Akarsu [illegible] Selman Kalaca, [illegible]
Murat Kaplan, [illegible] Nalşiye Sönmez

[illegible] R. Garaudy [illegible]

'yeni ve mükemmel bir gün'ün nasıl yaşanacağı bilgisine götürmese bile, buna kapı açar. Tek Şiirin üzerinden konuşmak doğru olmayabilir, ama eldeki metne dayanarak, en önemli şeylerden birini yapmış ve yadsıma bilinci geliştirmişsiniz. Yeni ürünler bekliyoruz.

Bizi edebiyatın kapısına kadar getirip bırakmışsınız. Öykünüzü hesapsız ve sıcak bulduk ama; kahramanınız sanki durmadan 'maşallah' diye adama tanıklık etmek için biniyor trene. Onun iç hesaplaşmaları, varsa dönüşümü, yaşadığı gerilim, bunlardan eser yok. Trene binişinden önceki sahne neye hizmet ediyor? Trenin tamamen dolu olduğunu anlatmak için neden yarım paragraf kaybediyorsun? Sadece anlatmak istediğiniz şeye ve onu bir'e indirerek, odaklanın. Daha çok atmalı ve metni sadeleştirmelisiniz, ta ki bir öz'e ulaşana kadar. Böylece "oyuncağını kaybetmiş çocuk hüznü" ya da "aranan cevapların kaçtığı o yerde olduğu" türünden köşelere gönül indirmez. Öyküye hizmet etmeyen ayrıntılardan kurtulursanız ve metnin iç dokusunu sıkılaştırmak ve zenginleştirmek [illegible]

Henüz teknik konulara ilişkin görüş oluşturmadığınız anlaşılıyor. Desenle, resimle, müzikle, yazıyla uğraşmak insanların ve kendinizin bir emekçisi olmak demektir. Yakınmayı bir kenara atıp bir farkındalık bilincine ulaşmak onu muhakkak geliştirecektir. Bazen gerçekten bir varoluş sorunudur edebiyat. Üzerine daha fazla düşünülmüş metinler bekliyoruz. Saygı bizden.

Açıkçası gönderdiğiniz metin öykü olmamış, ancak hiç olmamış da değil. Bu eşiği geçmek ve el attığınız herhangi bir konuda sanatsal gerçekliklerl yerine getirilmiş metin üretme potansiyelinizin olduğu görülüyor. Daha çok çalışmalısınız ve okumalı.

Kanat Alışkanlıktır sizin kaylalarınızdır. Ancak bu ilkünü önce siz yayımlanı bulmalısınız. Dediğiniz gibi, ustaları-miz var. Onların huzurunda saymalıyız kendimizi.

Şiir duygunuzun olduğu seziliyor. Türkçenin aralarında basit ses uyumu bulunan kelimeleri bir metreme değil tuzaklı bir kolaycılık barındırıyor. Tuzak uzak'ı, kolay olay'ı çağırmaları, kağıt ağıt demeyin, bunlar bilincin ürünü değil tembelliği sayılır daha çok. Kaldı ki, böyle yöntemlere başvurmadığınız takdirde, kendini daha rahat savunacak ve ayakta duracak bir şiir yazıyorsunuz.

[illegible]

Anlaşılan sizin için yazı henüz yaşamla ile doğrudan ilişkisini kesmemiş. Bu hem iyi, hem de kötüdür edebiyat için. Edebiyat elbette 'metinsel bir oyun' değildir. Hayattan kalkışır ve hayata döner. Ancak bir ara uğrakta onu kendisi yapan estetik süreçten geçerek... Bu, edebiyata asıl niteliğini kazandıran uğraktır. Önerim, yaşamınızla edebiyat arasındaki bu temel uğrakta daha uzun süre konaklamanızdır. Metin, kendi gerçekliğini kendi iç yapısına dayanmak kazanmalıdır.

Burada görev size düşüyor. Yeni ürünler bekliyoruz.

[illegible]

Deneme yazmak için sanata, bilime, felsefeye, dinlere, topluma, çevreye... dair bütünlüklü bir bakış açısı oluşturmak gerekmez mi? Ancak o zaman ele aldığınız 'küçük' bir konu hakkında edebi lezzeti olan, bilgilendirici, eğlendirici, düşündürücü, ufuk açıcı, okuyana başka bir bakış açısı kazandıran ve onda bir tatmin duygusu yaratan denemeler üretebilirsiniz. Entelektüel donanımdır söz konusu edilen. Denemeye ve ilgilerinizi bize ulaştırmaya devam.

[illegible]

Şiir yeni bilgiler getirir. Varlığımızın henüz ulaşılmadık alanlarına, yepyeni imgeler kullanarak ayak basar, ya da etkin bir söyleyişle. Yeni bir estetik kavrayış haber verir. Yazdığınız şiiri kimsenin yazamayacağına emin olana, kişiselliğe ulaşana dek üretime devam etmelisiniz. Üslûp farklılıklarınız hakkındaki yargınızı eleştirmeye [illegible] önce, bir üslûbu yarattığınıza ikna etmelisiniz bizi. Şiirde erken sözlerden çok bükülmez sağlamlıkta metinlerden medet umalıyız. Daha iyisini yapacağınıza inanıyoruz, lütfen bunu gösterin.

[illegible]

Gönderdiğiniz yazılar geniş bir alanda okuma yaptığınızı gösterir biçimde düzenlenmişsiniz. Fakat fazlasıyla "gösterir" biçimde. Açıkçası yazıların amacını çözemedik. Çok bilgili olabilirsiniz, ancak bu, ele aldığınız bir konuyu "bizim için" anlaşılır ve aydınlatıcı kılmaya yetmiyor ve, amaç nedir? Sorumuz bu, aydınlatırsanız seviniriz.

[illegible]

lenmesi, [illegible] koyamadığımız yeni bir gerçekliğin yaratılmasıdır. Mümkünse daha fazla ürün yollayın bize.

UNUTULUS SARKISI

CİHANGİR'İN KAFELERİ

[illegible]

...kentler de ıssızlaşırmış. Bu yıl da öyle oldu. İstanbul'daki ferahı sormayın. Ortalıkta kimseler yok. Böyle olunca da bize de yazacak konu yok... Gazetelerde, televizyonlarda, hatta internet sitelerinde, haberleşme gruplarında, arayacağınız tüm haber kaynaklarında bir kuraklık [illegible]. Onların da çalışanları, yöneticileri [illegible] tatile çıkmış herhalde.

Dergimizin editörü Aşkın beye "Bu ay yazamayacağım!" deyince önce telaşlandı. Tamamen esrik ediyorum sandı. "Bu edit sen etme. Ben ne kurcuruyoruz var bak söyle!" gibi laflarla gönlümüzü almaya çalışıyor [illegible]

[illegible] "...ığım, o yüzden yazamıyorum!" dedim de işin [illegible]. O her zamanki [illegible] gülümsemesini yüzüne yerleştirip ve "Konu hep ayağınıza gelmez Fatiya Bey. Bazen de sizin konunun peşine düşmeniz gerek!" dedi. Ben de hemen "Konu yerde da, peşine mi düşmedik?" diye laf ya[illegible]

[illegible] ...kıvıllerinin, sanatçılarının, yazarlarının tatile gidemeyenleri, Cihangir'de her açılan kafelere, barlara takıl[illegible]

[illegible]

...ne ünlü sanatçılar, yazarlar, artistler'miş.

Laf bir kere ağzımızdan çıktı, geri alınmaz. Hafta içi olsun, bari tenha olur diye bir perşembe günü yola düştük ve Cihangir'e vasıl olduk.

ADNAN BEYİN MACERALARI

İlk durağımız tabii ki Kaçak Yayın'ın bürosu. Orada bizi Adnan Özer bey misafir etti... sağolsun. Soğuk su [illegible] çaylar ikram etti. Ama bize karşı biraz burukmuş. Öyle nazik de biridir ki, asla neye kırıldığını söylemez. Lafı ağzından kerpetenle alırsınız. Üç beş dolandık, tekrar tekrar batma pahasına Adnan beyin bize kırılma nedenini öğrendik.

Efendim, geçen ay Kaçak Yayın'ı [illegible] ma töreninde hangi sırada çağrıldığımı anlatmış. Ardından da paranoyaklığım tuttu, iyi ki gitmemişim, yoksa Adnan bey beni deşifre edecekmiş diyerek laf sürdürmüş ve şöyle tamamlamışım. "Bu deşifrasyon tehlikesinden ucuz kurtulduk. Şimdi Adnan beyle ilk hatırladığım söz 'Aklın merkezinin dilimi çıkar ahesteahesterdir'. Bu girişimler devam ederse, benim de kulağımın ne kadar delik olduğu ortaya çıkar. Adnan beyin 'Ka[illegible]

...çaklığı' yolculukta Paris'te, Madrid'te yaşadığı maceraları anlatıverirse, ayıklar pirincin taşını."

Adnan bey bu sözlerimden alınmış. "Yahu, Bey, benim ne maceram olacak ki! Duvar da aşk maceralarını kaçırdım şimdicik! Niye beni töhmet altında bırakıyorsunuz?" demez mi! "Efendim, ben dedikodu yazarı mıyım, benim ilgi alanım edebiyat, bizi, başka alanı ilgilendirir?" dediysem de ikna edemedim. "Ne biliyorsan ortaya, ne ağzında... okuyucu ne olduğunu, daha doğrusu ne olmadığını anlasın!" demez mi! "Madem öyle, bize de her şeyi açık açık yazmak düşer. Ama alınmak gücenmek yok. Her şeyi ama her şeyi yazacağım ve sonra sır [illegible] açık etti diye kızmayacaksın, kabul mü?" dedim. "Kabul!" dedi. Sarıldık, öpüştük, küslüğü bitirdik.

Söz verdik, yazıyoruz! Bildiğiniz gibi Adnan bey "Kolombiya'ya Medellin Şiir Festivaline gidiyorum!" giderken Paris'e ve Madrid'e de uğrayıvermiş. Medellin maceralarını balığından... yazmış, Kaçak Yayın'da okumuşsunuzdur. Ama Paris ve Madrid'te neler yaptığını sanki bizi kabı çıkarmak isteyenlere ek geçmiş. Biliyorsunuz, Adnan Bey aynı zamanda Cadde Yayınlarının editörüdür. Sessiz sakin de olsa hemen her ay birbirinden değerli eserler yayınlıyor. **Mehmet Ermiş**, **Kamil Karadağ** gibi genç yazarları onun sayesinde tanıyoruz. Paris'e ve Madrid'e gitmesinin sebebi de yayın[illegible]

[illegible]

Ama bu sefer bir hamle imiş: Adnan bey, İspanyol yazarlarının Türkçe haklarını değil Cadde yazarlarının İspanyolca haklarını satma peşinde imiş. Niyeti yazarlarını bizzat tanıtıp onların kitaplarının İspanya'da yayınlanmasını sağlamakmış. Madrid'te dünyanın en ünlü yazar ajanslarından birinin patronu ile toplantısı varmış. Paris'te kalmasının sebebi ise daha ilginç. Adnan bey değişik projelere imza atması ile ünlüdür. Yeni projesi de İran'dan Humeyni Devrimi'nden kaçıp Fransa'ya iltica etmek isteyen ama "belgelerim eksik" di[illegible]

[illegible] ...ikamet etmeye bulan bilim adamına anılarını yazdırmakmış. Yaklaşık 25 yıldır Paris Havaalanında mecburi ikamet eden bu profesörün hayatı yakında film olacakmış. Filmi de **Spielberg** çekecekmiş. Bunu duyan Adnan bey Medellin Şiir Festivali'ne giderken yol üstü Paris Havaalanında aktarış ve Kolombiya uçağını bekle[illegible]m bahanesi ile terminalde gezmiş. Terminalde neler yaşamış, İranlı profesörle neler konuşmuş, kendisi anlatsın. Bizim macera dediğimiz buydu, yoksa gönül eğlenceleri ya da yeni aşkları değil.

AKARSU CADDESİ EFSANESİ

Cihangir'in meşhur kafeleri Akarsu caddesinde kümelenmiştir [illegible]

görmek istiyorsak oraya gitmemiz gerekiyormuş. Akarsu Caddesi Cihangir'in en geniş ve ferah caddelerinden biri. Gerçekten de kafeler, barlar yan yana sıra sıra dizilmiş, masalar sandalyeler sokağa atılmış, insanlar bu güzel havadan gelen esintide oturmuş çaylarını kahvelerini içiyor, sohbetlerini ediyor. Tabii bendeniz buraya gelmeden önce dersimi çalışmışım, *"Leyla'ya gidelim!"* diyorum ve bana mihmandarlık eden Aslan beyi hayretlere düşürüyorum. Oysa tüm gazeteler bu caddeden ve özellikle Leyla'dan söz ediyor artık o beni magazinle ilgilenmez sadece kültür ve sanat sayfalarını okur sandığı için nereden bildiğime şaşırıyor.

Doğruyu söylemek gerekirse kafelerin bizim Bağdat Caddesi'ndekilerden pek farkı yok. Olsa olsa eksikleri vardır, fazlaları değil. Hatta bazılarına açıkça "satış" bile diyebilirsiniz. Ama tek bir farkları var, buralara ünlüler takılıyor. Hürriyet'in Cuma ekine (13 Ağustos 2004) bakarsanız tüm kıymetli şahıslar orada. Her mekanın birbirinden mühim müdavimleri var. Aslan beye bundan anlatıyorum, o da kıs kıs gülüyor. *"Yahya Bey, o bir tür reklam! O haberlere bakarsan insanlar tüm zamanını kafelerde geçiriyor zannedersin. Muhkem mi, işleri mi yok?"* diyor. Gerçekten de bu tanıtım yazılarına bakarsanız **Şener Şen, Murathan Mungan, Sevda Ferdağ, Baba oğul Aizboralar** yani **Mehmet Ali** ve **Mustafa Alabora, Yıldırım Türker, Atıf Yılmaz, Kenan İmirzalıoğlu** ve **Teoman** hemen her yerin müdavimi.

Biz bu reklamlara kapılmayıp caminin yanındaki musalla taşı manzaralı kahveye oturuyoruz ve hayretle gazete haberinin doğru çıktığını görüyoruz. Evet, listelerde isimleri sayılan müdavimler ortada yok ama isimleri sayılmayan birçok ünlü (!) masaları kapmış! Ve Aslan beyin dediği gibi her masa ayrı bilgi kaynağı. Kulağımıza çalınanları yazmanız bile bu aylık yazıyı kurtarmaya yetecek!

POS BIYIKLI ELEŞTİRMEN KİM?

Mehmet Murat Somer, üst başlığı "Noo-Çiki-Kaya Polisiyesi" olan ve bir travestinin kahramanı olduğu romanlarından yenisini geçtiğimiz günlerde yayınlamış. ***Huzur Cinayetleri*** (Everest yay.) adlı bu polisiye yaz sıcağına aldırmadan kısa sürede en çok satanlar listesine girmiş ve de "polisiye satmaz, o yüzden basmıyorum" diyen yayıncıları da utandırıvermiş. Ama ***Huzur Cinayetleri***'nin çok satmasının nedeni polisiye olmasının yanında ilk sayfalarında yer alan ve romanın kahramanı **Burçak Veral**'in eğlediği travesti tanıtım müdavimlerini tek tek saydığı bölümmüş. Bu liste özellikle Cihangir'deki kafelerde çok konuşuluyor, kim kimdir diye tahminler yürütülüyormuş. Ardı ardına sayılan isimler genellikle hoş ya da alaycı sıfatlarla anılıyormuş ama sadece biri için edilen lafların altından kalmak pek mümkün değilmiş, **Burçak Veral**'in ağzından şöyle anlatılıyormuş bu şahıs: *"Bizim bizlere düşkün devamlı müşterimiz ele yavaş yavaş geliyordu. Övgüleri sadece şe-*

*ir **Refik Alan**'la gelirken, aramızda geçen bazı ufak tefsirlikler nedeniyle Refik'in oyağı bizim kulüpten kesilince son zamanlarda kendi başına sürekli gelmeye başlayan posbıyıklı edebiyat eleştirmeni yine iki kızı birden masasına çağırmış sıkıştırıyordu. Merak edip eleştirmeni okumuş, yazılarını sonuna gelmeden bunalmıştım. Onca kültürel birikimi hazmedilmeyince rafinman yerine sıkıcı bir kabızlık yapıyordu. Kızlardan öğrendiğime göre yatağı fena değildi, bizimkilerin bile garip diye tanımladığı, kıçına puro dumanı üflemek gibi fantezileri vardı."*

Travesti kulüplerinin devamlı müşterisi bu pos bıyıklı eleştirmenin kimliği doğal olarak merak konusu olmuş. Zira edebiyat dünyamızda tam dört tane pos bıyıklı eleştirmen varmış. Şimdi, **Mehmet Murat Somer**'i bu denli kızdırıp travesti kahramanın ağzından böyle laflar etmesine neden olan eleştirmenin kim olduğunu anlamak için dergi koleksiyonları karıştırmıyor, **Mehmet Murat** beyle ilgili yazıların altlarındaki imzalara bakıyormuş.

DA VİNCİ'NİN İMZALARI

"Da Vinci'nin Şifresi"'nin yazarı **Dan Brown** Türkiye'de kitabı hakkında yazı yazanlara imzalı birer kitap göndermiş. Gerçekten de hoş bir jest, (bizim yazarlarımızdan da eleştirmenler için travesti kulüplerinde garip fanteziler icat etmek yerine böyle jestler bekliyoruz). Hürriyet'in Keyif ekinde her pazar yazılarını merakla okuduğumuz meşrektaşımız Kültürazzi bey de **Dan Brown**'ın kitap imzaladığı Türklerin tam listesini'ni açıklamış.

Dan Brown'ın bu hoş jesti ne yazık ki Cihangir Kafeleri'nin müdavimlerince dedikodu malzemesi yapılmaktan kurtulamamış. Bu münafık arkadaşlar bu işte de bir çapanoğlu vardır diyerek olayı biraz deşmişler ve de ilginç veriler elde etmişler. Efendim, **Dan Brown** kitabı hakkında yazan bazı yazarlara daha o yazılar gazete ya da dergilerde basılmadan kitabını imzalayıvermiş. Yani bir danışıklı dövüş varmış. Yayınevlerinin ısmarlama yazılar yazdırdıkları şüphesinin ilginç bir kanıtı ile karşı karşıya kalmışız. Kültürazzi'nin yazısının çıktığı 8 Ağustos 2004 günü yayınlanan diğer gazetelere bakmak yeterli imiş. **Dan Brown**'ın kitap imzaladığı isimlerden başlanarak **"Da Vinci Şifresi"** ile ilgili yazıları o gün yayınlanmış. Cihangir sakinlerinin en çok okuduğu gazete olan Radikal'de aynı gün yayınlanan Radikal İki adlı ekinde bu yazılardan birini bulmak mümkünmüş. Yazı tam yarım sayfalık bir yer kapladığından görmemek de olanaksızmış. Ve bu yazının yazarı da Dan Brown'ın kitap imzaladığı yazarlar listesinde yer alıyormuş!

ADALET HANIM'IN TALİHSİZLİĞİ

Ahmet Altan'ın kitabının bir milyon basılıp uçuz fiyatla piyasaya sunulmasının ardından birçok yazar Al-

kım Yayınları'na transfer olmaya başlatmış. Bu transferlerde de en önemli sebep kuşkusuz kitaplarının bir milyon basılıp ucuz fiyatla satılacağı umuduymuş. Alkım'ın yeni transferlerinden biri de **Adalet Ağaoğlu** imiş. **Adalet Hanım**'ın bu transferinin nedeninin **Enis Batur**'un Yapı Kredi Yayınları'ndaki (YKY) görevinden atılması olduğu, birçok yazar gibi onun da bu olayı protesto etmek için ayrıldığına inanılmış, hatta Yeni Şafak'tan **Melik Duvaklı**'da bu yönde bir haber yapmış (5.08.04, Yeni Şafak).

Oysa, biraz yayın dünyası ile ilgili birinin bile bilebileceği gibi **Adalet Hanım** geçtiğimiz yıl o zamanki YKY editörlerinden **Cem Akaş**'ın *"Dünyada kimseye **Adalet Ağaoğlu**'nu okutmayacağım. **Adalet Ağaoğlu**'nun romanları artık okunmayacak romanlar"* cümlesini etmesinden ve bu dilmeye karşı YKY yöneticilerinin sessiz kalıp herhangi bir yaptırımda bulunmamasından, üstüne üstlük **Adalet Hanım**'ın cevap yazısını yayınlamamak için de bin dereden su getirmelerinden beri **Enis Batur**'a kırgınmış. Yani **Enis Bey** için yayınevi değiştirmemiş. Zaten hemen ertesi gün (7.08.04) Yeni Şafak'ta **Adalet Ağaoğlu**'nun cevabı yazısı yayınlanmış. **Adalet Hanım** şöyle diyormuş; *"Benim YKY'dan ayrılmamın nedeni, bu yayınevinin yayın kurulu başkan ve muhtelif arasıyla bir bölümünün bundan uzaklaştırılmasından ya da bunu takiben bazılarının uzaklaşmalarından sonra 'yolların ayrılması' üstüne varılmış bir karar değil. 5 Ağustos günlü bu sayfada **Melik Duvaklı** imzasıyla çıkan **'Yazarların Tercihi de Ucuz Kitaptan Yana!'** başlıklı yazıda adı geçen üç yazarlarının nedenleri bu mudur, değil midir bilemem. Bilmek de istemem. Ama benimki bu yazıda yansıyan havadan anlaşılacağı gibi, değil. YKY'dan ayrılmam, o kadra uzaklaştırılmadan önce olmuş bir karardı. Alkım Yayınları'na geçişim ise, bu açıklamam üstüne Alkım Yayınları'dan bana gelen teklifi değerlendirmiş bulunmamla gerçekleşmiş bir durum. Burada, adımla ilgili olarak YKY'dan çekilmemi Alkım'a bir tercih biçiminde ortaya koymak yanlış ve gereksizdir. Hem de YKY'dan ayrılmamın asıl nedeni buradan uzaklaştırılan ya da uzaklaşanlar 'kadrosu' iken, YKY'dan ayrılma kararım sonucu başka yayınevleri arasından Alkım'ı seçmemdeki ilk nedenim, korsan satışların 'ucuz kitap dağıtımı' gibi bir projeyle önlenebileceği görüşüne dayanışma verme isteğimdir. İkincisi ise, bugüne kadar birlikte yürüdüğümüz okuruma duyduğum saygı. YKY'da tükenen eserlerimin yeni basımlarının ya hiç, ya da geciktirerek yapılması bir yana, olanların dağıtım ve tanıtımında da YKY'daki 'egemen kadro'ya göre çoğu görülür bir 'eşitsizlik' sürdürmesi olmaya başlamış olması. Eserlerimin hem eski, hem yeni okurlarla buluşturulmasını istiyorum. 'Çok satar' olmak, en kısa yoldan (sayıştır söylemesi,) 'şöhret olmak' gibi bir derdim yok. Bu yaş ve baş bana göre değil. Ancak beni bugün de arayıp soran okuruma karşı büyük bir vefa borcum var."*

Adalet Hanım'ın mektubunda ifade ettiği gibi Alkım'da kitapları çok basılıp ucuz ucuz satılır mı bilinmezi (Zira, Alkım'ın ucuz kitap projesinden dili yanmış, artık kolay kolay yeni bir yazar için bir milyon baskılık projeler yapmayacakmış) Zaten **Adalet Ağaoğlu**'nun Alkım'dan yayınlanacak ilk kitabı normal bir baskı sayısında, örneğin iki bin, normal bir fiyatla çıkacakmış.) Ama Cihangir kafelerinde dolaşan söylenti doğru ise **Adalet Hanım**'ı Alkım'da çok talihsiz bir sürpriz bekliyormuş. YKY'den soğumasına neden olan süreci başlatan demeci veren **Cem Akaş**, Alkım Yayınları'na editör olmuş. Büyük bir ihtimalle de ***"Adalet Ağaoğlu'nu kim okur"*** lafını yalayıp yutup **Adalet Hanım**'ın kitaplarını yayına **Cem** bey hazırlayacakmış. Yani **Adalet Hanım** yağmurdan kaçarken doluya tutulmuş!

İSMET ÖZEL'İN SON ŞİİRİ

İnternet son yıllarda şiirin en önemli medyası sayılmaya başlamış. Şiir okuyucuları şiir kitaplarına, dergilere itibar etmezken nedense internetteki şiir sitelerinin sıkı takipçisi olmuşlar. Gelişmeleri sezmesiyle ünlü şairlerimizden **İsmet Özel** de interneti gözlem altına almış ve uzun incelemelerden sonra şiir okurunun internet tutkusunu tespit etmiş olmalı ki kendi resmi sitesini **www.ismetozel.org** adı altında kurmuş. Sitesine ne denli önem verdiğini göstermek için de **"Kaçmak İsterken Vuruldu"** adlı son şiirini sadece onda yayınlamış. Böylelikle de Türkiye'de bir ilke imza atmış.

Sitenin giriş sayfasındaki *"Tüm hakları **İsmet Özel** ve Yapımcılarına Aittir. Aktif Link Verilerek Alıntı Yapılabilir. Aksi Halde Yasal Haklarımızı Koruyacağımızı Belirtiriz"* ibaresi de dikkati çekmiş. Bu uyarının şairlerin şiirlerini izinsiz yayınlamakta ünlü şiir sitelerini uyarmak için konulduğu söyleniyormuş. İnternetteki şiir sitelerinin şiir kitaplarının satışını nasıl olumsuz etkilediği ve siteden siteye şiirlerin nasıl biçim ve de özgünlük değiştirdiği gündeme geldiğinde, artık yasal birtakım önlemler almanın da zamanı geldi de geçiyor diye düşünülüyormuş. Biz telif haklarına saygı duyduğumuzdan **İsmet Özel**'in şiirinin sadece ilk bölümünü buraya alıyor ve merak edenler internette **www.ismetozel.org** adresini ziyaret etsinler diyoruz.

Gök gürledi
Canı sarısından şimşek çakışından
Ve yağışlar dilinden döküleni epritemedi
Sert esen poyrazın dayattığı silüklük
Ağustos sıcağı gerekçesiyle pelteleşme
Dilsizlik sağırlık çoğaltık koridor
Mızrak değdirmediler güreşin gövdesine
Değiştirilsin artıdan coğrafya dersinde konu
Kaçmak isterken vuruldu.

Doğan Kitap Tatil Rehberi

Yurtiçi Turları

2003-2004 sezonunun
Mavi Bayraklı kitapları

Uzak, Hep Uzak
Selim İleri

2003 Sedat Simavi Edebiyat Ödülü sahibi yazarla İstanbul'un gündelik yaşamına geziler, roman kahramanlarını daha yakından görme fırsatı, panoramik hüzün turları, zihinsel bir yolculuk

Her şey dahil
10.300 TL.

Bu bir işaret

Öğleden Sonra Aşk
Nedim Gürsel

2004 France-Turquie ödüllü, edebiyat şövalyesi yazarla geçirilecek keyifli saatler, Yunanistan turu, aşkın en derin halleri, açık büfe cinsellik

Her şey dahil
7.500 TL.

Getirin O Günleri Yakalım Bu Öyküleri
Başar Başarır

2003 Sait Faik Hikâye Armağanı sahibi yazarla zorlu ama keyifli bir tırmanış, insanlık hallerine giriş, Türkçe'nin bin bir şekline varış, masalsı bir yolculuk

Her şey dahil
7.000 TL.

DK DOĞAN KİTAP
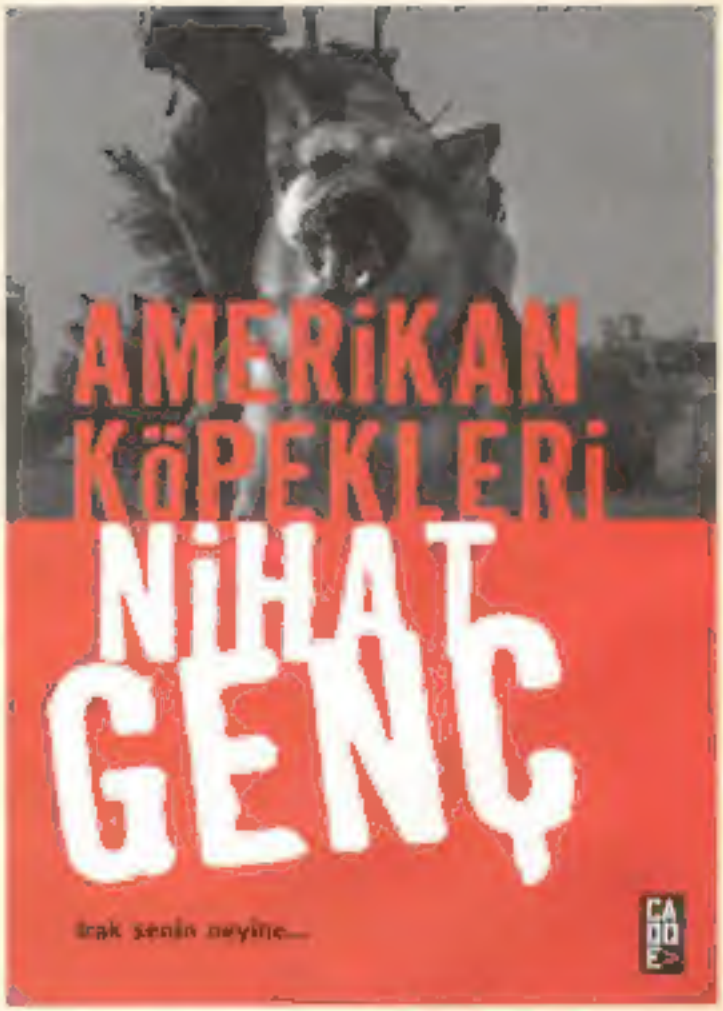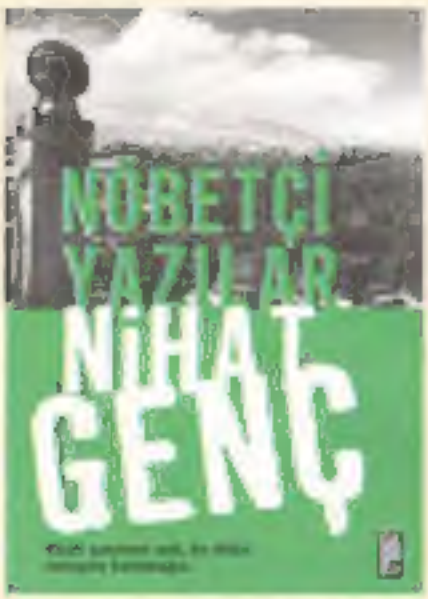
Nihat Genç'in beklenen kitapları çıktı.